หนังสือเรียน รายวิชาบังคับ

รายวิชา ทักษะการขยายอาชีพ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อช31002)

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 29/2555

หนังสือเรียนสาระการประกอบอาชีพ

รายวิชา ทักษะการขยายอาชีพ

(อช31002)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ห้ามจำหน่าย

หนังสือเรียนเล่มนี้จัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ลิขสิทธิ์เป็นของ สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 29/2555

หนังสือเรียนสาระการประกอบอาชีพ

รายวิชา ทักษะการขยายอาชีพ (อช31002)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของ สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 29/2555

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2551 แทนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามหลักปรัชญาและความเชื่อพื้นฐานในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ใหญ่มีการเรียนรู้และสั่งสมความรู้ และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

ในปีงบประมาณ 2554 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประชาชนได้มีอาชีพ ที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่งคั่งและมั่นคง เป็นบุคลากรที่มีวินัย เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น สำนักงาน กศน. จึงได้พิจารณาทบทวนหลักการ จุดหมาย มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาสาระ ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีความสอดคล้องตอบสนองนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งส่งผลให้ต้องปรับปรุงหนังสือเรียน โดยการเพิ่มและสอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาชีพ คุณธรรม จริยธรรมและการเตรียมพร้อม เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่ยังคงหลักการและวิธีการเดิมในการพัฒนาหนังสือที่ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ปฏิบัติกิจกรรม ทำแบบฝึกหัด เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่ม หรือศึกษาเพิ่มเติมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้และสื่ออื่น

การปรับปรุงหนังสือเรียนในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ มาเรียบเรียงเนื้อหาให้ครบถ้วนสอดคล้องกับมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัดและกรอบเนื้อหาสาระของรายวิชา สำนักงาน กศน. ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังว่าหนังสือเรียนชุดนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ครู ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ หากมีข้อเสนอแนะประการใด สำนักงาน กศน. ขอน้อมรับด้วยความขอบคุณยิ่ง

(นายประเสริฐ บุญเรือง)
เลขาธิการ กศน.
พฤศจิกายน 2554

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

โครงสร้างรายวิชาทักษะการขยายอาชีพ

บทที่ 1 ทักษะในการขยายอาชีพ 1

เรื่องที่ 1 ความจำเป็นในการฝึกทักษะอาชีพ 2

เรื่องที่ 2 ทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการขยายอาชีพ 15

บทที่ 2 ตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มีความมั่นคง 24

เรื่องที่ 1 การตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มั่นคง 25

บทที่ 3 การพัฒนาตนเองเพื่อการขยายอาชีพ 43

เรื่องที่ 1 การวิเคราะห์ทำความเข้าใจและรู้จักตัวตนที่แท้จริง 44

เรื่องที่ 2 การพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย 48

บทที่ 4 ความหมาย ความสำคัญของการขยายอาชีพ 53

เรื่องที่ 1 ความหมายของการจัดการขยายอาชีพ ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 54

เรื่องที่ 2 ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพ เพื่อความมั่นคง ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 58

บทที่ 5 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการขยายอาชีพ 65

บทที่ 6 การจัดทำและพัฒนาระบบการขยายอาชีพ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 87

เรื่องที่ 1 องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 88

เรื่องที่ 2 การจัดทำแผนธุรกิจ 95

บทที่ 7 การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อการขยายอาชีพ 130

เรื่องที่ 1 การควบคุมให้การขยายอาชีพเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ 131

เรื่องที่ 2 การตรวจสอบให้การปฏิบัติการขยายอาชีพเกิดผลตามแผนปฏิบัติการ 137

บทที่ 8 โครงการขยายอาชีพ 142

เรื่องที่ 1 การจัดทำโครงการขยายอาชีพเพื่อนำเสนอแหล่งทุน 143

คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

หนังสือเรียนสาระการประกอบอาชีพ รายวิชาทักษะการขยายอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบเรียนที่จัดทำขึ้น สำหรับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษานอกระบบ

ในการศึกษาหนังสือเรียนสาระการประกอบอาชีพ รายวิชาทักษะการขยายอาชีพ ผู้เรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างรายวิชาให้เข้าใจในหัวข้อและสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และขอบข่ายเนื้อหาของรายวิชานั้น ๆ โดยละเอียด
2. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาของแต่ละบทอย่างละเอียด และทำกิจกรรมตามที่กำหนด ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจควรกลับไปศึกษาและทำความเข้าใจในเนื้อหานั้นใหม่ให้เข้าใจ ก่อนที่จะศึกษาเรื่องต่อ ๆ ไป
3. ครูควรทบทวนสาระสำคัญของรายวิชาช่องทางการขยายอาชีพ (อช31001) ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างรายวิชาได้ ทำให้เกิดความเข้าใจต่อเนื่องกับรายวิชาทักษะการขยายอาชีพ
4. หนังสือเรียนเล่มนี้เน้นการจัดการเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการส่วนใหญ่ จะยกตัวอย่างอาชีพเกษตรกรรมแต่อาชีพอื่น ๆ ก็สามารถนำกระบวนการไปใช้ได้
5. หนังสือเรียนเล่มนี้มี 8 บท คือ

บทที่ 1 ทักษะในการขยายอาชีพ
บทที่ 2 ตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มีความมั่นคง
บทที่ 3 การพัฒนาตนเองเพื่อการขยายอาชีพ
บทที่ 4 ความหมาย ความสำคัญของการขยายอาชีพ
บทที่ 5 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการขยายอาชีพ
บทที่ 6 การจัดทำและพัฒนาระบบการขยายอาชีพ
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
บทที่ 7 การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อการขยายอาชีพ
บทที่ 8 โครงการขยายอาชีพ

โครงสร้างรายวิชาทักษะการขยายอาชีพ (อช31002)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการขยายอาชีพ เพื่อสร้างความมั่นคงบนพื้นฐานความรู้ในกระบวนการผลิต กระบวนการตลาด ที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความหลากหลายทางชีวภาพ พัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนงานและโครงการธุรกิจเพื่อขยายอาชีพเข้าสู่ตลาดการแข่งขัน ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสู่ความมั่นคง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายทักษะที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและการตลาดที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีในการขยายอาชีพที่ตัดสินใจเลือก
2. ตรวจสอบระบบความพร้อมในการขยายอาชีพให้มีความมั่นคง
3. ปฏิบัติการวิเคราะห์ตนเองและพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย
4. อธิบายความหมาย ความสำคัญของการจัดการอาชีพ เพื่อการขยายอาชีพได้
5. ดำเนินการจัดทำและหรือปรับปรุงแผนธุรกิจด้านการจัดการ การผลิตหรือ การบริการและด้านการจัดการ การตลาด ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
6. ตรวจสอบระบบธุรกิจเพื่อการขยายอาชีพได้
7. ปฏิบัติการจัดทำแผนและโครงการขยายอาชีพได้

ขอบข่ายเนื้อหา

บทที่ 1 ทักษะในการขยายอาชีพ
บทที่ 2 ตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มีความมั่นคง
บทที่ 3 การพัฒนาตนเองเพื่อการขยายอาชีพ
บทที่ 4 ความหมาย ความสำคัญของการขยายอาชีพ
บทที่ 5 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการขยายอาชีพ
บทที่ 6 การจัดทำและพัฒนาระบบการขยายอาชีพ
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
บทที่ 7 การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อการขยายอาชีพ
บทที่ 8 โครงการขยายอาชีพ

บทที่ 1
ทักษะในการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

อธิบายทักษะที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและการตลาดที่ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีในการขยายอาชีพที่ตัดสินใจเลือก

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 ความจำเป็นในการฝึกทักษะอาชีพ

เรื่องที่ 2 ทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการขยายอาชีพ

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 1 ใบความรู้ เรื่อง ทักษะการทำงานบนฐานข้อมูล
2. เอกสารหมายเลข 2 ใบความรู้ เรื่อง การต่อยอดภูมิปัญญายกระดับความรู้ให้สูงขึ้น
3. เอกสารหมายเลข 3 ใบความรู้ เรื่อง การสร้างความหลากหลาย เพื่อความมั่นคงในอาชีพ
4. เอกสารหมายเลข 4 ใบความรู้ เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพ นวัตกรรม เทคโนโลยี
5. เอกสารหมายเลข 5 ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์เพื่อจำแนกบทบาทหน้าที่ของนวัตกรรมเทคโนโลยี

เรื่องที่ 1 ความจำเป็นในการฝึกทักษะอาชีพ

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. มีความเข้าใจทักษะการทำงานบนฐานความรู้
2. เข้าใจการเรียนรู้ต่อยอดภูมิปัญญา ยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น
3. เข้าใจความหลากหลายทางชีวภาพ และกิจกรรม เพื่อความมั่นคงของอาชีพ

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียน
1. มีความเข้าใจทักษะการทำงานบนฐานความรู้	**เรียนด้วยตนเอง** 1. ผู้เรียนแต่ละคนทำความเข้าใจเรื่องทักษะการทำงานบนฐานข้อมูลจากเอกสารใบความรู้ 2. ทบทวนประสบการณ์การทำงานบนฐานข้อมูลของตนเองแล้วบูรณาการความรู้เข้าด้วยกัน หาแนวทางวิธีการทำงานบนฐานข้อมูลเพื่อขยายขอบข่ายอาชีพของตนเอง	1. การระบุเหตุการณ์ของการประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ข้อมูลสารสนเทศ	<u>เอกสารหมายเลข 1</u> ใบความรู้เรื่องทักษะการทำงานบนฐานข้อมูล
2. เข้าใจการเรียนรู้ต่อยอดภูมิปัญญา ยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น	**เรียนด้วยตนเอง** 1. ผู้เรียนแต่ละคนทำความเข้าใจเรื่องการต่อยอดภูมิปัญญา ยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น **เรียนโดยกลุ่ม** 2. ให้คณะผู้เรียนที่เป็นกลุ่มอาชีพลักษณะเดียวกัน รวมกลุ่มกัน ค้นหาภูมิปัญญาที่จะต้องใช้เป็นความสามารถหลักและกำหนดแนวทางยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น	1. การระบุภูมิปัญญาที่จะใช้เป็นความสามารถหลักของการขยายขอบข่ายอาชีพ 2. การกำหนดแนวทางการยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น	<u>เอกสารหมายเลข 2</u> ใบความรู้เรื่องการต่อยอดภูมิปัญญา ยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น
3. เข้าใจความหลากหลายทางชีวภาพและกิจกรรมเพื่อความมั่นคงของอาชีพ	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** ทำความเข้าใจเรื่องการสร้างความหลากหลายในอาชีพ เพื่อความมั่นคง ลดอัตราเสี่ยงของตลาด	1. ไม่คิดเชิงเดี่ยว 2. การบูรณาการความหลากหลาย สร้างความมั่นคง	<u>เอกสารหมายเลข 3</u> ใบความรู้เรื่องการสร้างความหลากหลาย เพื่อความมั่นคงในอาชีพ

เอกสารหมายเลข 1 : ใบความรู้ เรื่อง ทักษะการทำงานบนฐานข้อมูล

การขยายอาชีพหลายคนใช้วิธีทำตามกระแสความนิยม เห็นเขาได้ดีก็จะทำตามเขาด้วย คิดตัดสินใจด้วยความรู้สึก บางคนก็ประสบผลสำเร็จแต่หลายคนพบความล้มเหลว แต่หากเราหันมามองคนประสบความสำเร็จอาชีพมั่นคง เราจะเห็นว่าบุคคลเหล่านี้จะทำอะไรต้องคิดอย่างถี่ถ้วน หาความรู้ข้อมูลมากมายมาใช้คิดชั่งน้ำหนักโอกาสความสำเร็จ จัดระบบทำการทดลองสรุปผลจนมั่นใจจึงจะมีการลงทุน การกระทำลักษณะนี้เป็นลักษณะของคนทำงานบนฐานข้อมูล ผู้เรียนการศึกษานอกระบบจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการทำงานบนฐานข้อมูล เพื่อให้การขยายอาชีพเริ่มต้นได้เหมาะสมเฉพาะกับตนเอง

กรอบแนวคิดการทำงานบนฐานข้อมูล

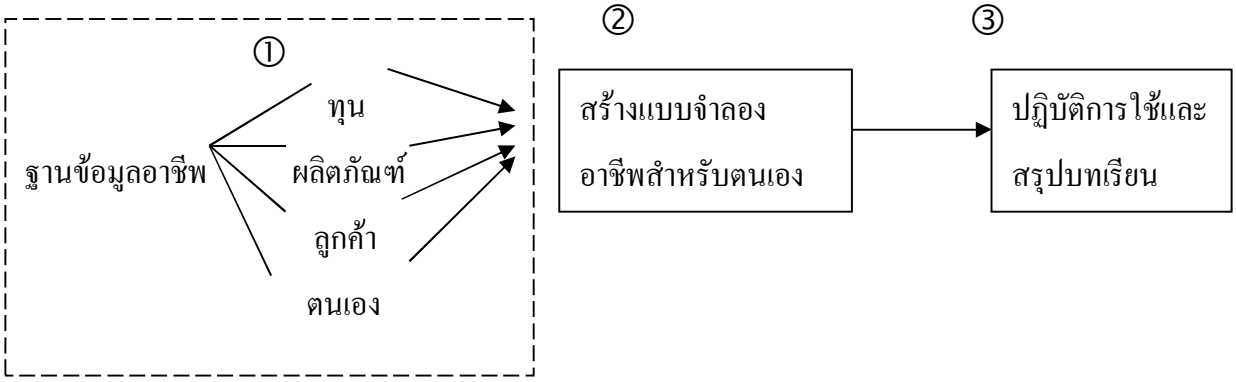

แผนภูมิกรอบแนวคิดการทำงานบนฐานข้อมูล

จากแผนภูมิกรอบแนวคิดการทำงานบนฐานข้อมูล แสดงให้เห็นว่า การทำงานบนฐานข้อมูลจะมีกิจกรรมอย่างน้อย 3 กิจกรรมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาตนเองของผู้เรียนที่จะต้องเรียนรู้สร้างเป็นพฤติกรรมให้เป็นลักษณะนิสัยในอันที่จะเปลี่ยนแปลงหรือขยายขอบข่ายอาชีพสู่ความมั่นคง

ฐานข้อมูลอาชีพ

การดำเนินการทางธุรกิจ มีองค์ประกอบร่วม 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

(1) องค์ประกอบด้านทุน

(2) องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์

(3) องค์ประกอบด้านลูกค้า

(4) องค์ประกอบด้านตนเอง

องค์ประกอบดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลอาชีพที่ผู้เรียนจะต้องจัดระบบข้อมูลไว้ใช้ทำงานโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบด้านทุน ประกอบด้วย

1.1 ทุนอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ บ้าน ที่ดิน โรงงาน ของที่เรามีอยู่ หรือต้องจัดซื้อ จัดทำไว้ใช้ทำธุรกิจ

1.2 ทุนเงิน มีหรือยัง ถ้ายังไม่มีแหล่งเงินทุนอยู่ที่ไหน จะเข้าถึงได้อย่างไร จะสู้กับดอกเบี้ยได้หรือไม่

2. องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย

2.1 คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ตลาดต้องการอย่างไร

2.2 กระบวนการผลิตที่ต้องใช้

2.3 นวัตกรรม เทคโนโลยี การลดต้นทุน เป็นอย่างไร

2.4 นวัตกรรม เทคโนโลยี การผลิตจะเข้าถึงได้ระดับใด

2.5 บรรจุภัณฑ์

2.6 การเก็บรักษา

3. องค์ประกอบด้านลูกค้า ประกอบด้วย

3.1 ค่านิยมเป็นอย่างไร

3.2 ช่องทางเข้าถึงลูกค้า

3.3 การสร้างความภักดีให้เกิดกับลูกค้า

3.4 การส่งเสริมการขาย

4. องค์ประกอบด้านตนเอง ประกอบด้วย

4.1 ความรู้ทักษะการดำเนินงาน ต้องมีอะไรบ้าง

4.2 การพัฒนาทีมงาน คนงาน จะต้องทำอะไร อย่างไร

4.3 ความน่าเชื่อถือของเรา

4.4 สังคม สิ่งแวดล้อม กับสถานประกอบการของเรา

จากรายละเอียดพอสังเขปดังกล่าวข้างต้น ผู้เรียนจะต้องสืบค้น เรียนรู้ ทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สำหรับตัดสินใจออกแบบระบบทำงานหรือจะค่อย ๆ ศึกษา สร้างความมั่นใจด้านการจัดทำแบบจำลองอาชีพแล้วทดลองทำเพื่อสรุปผล ตัดสินใจกำหนดขนาดธุรกิจ หรือจะยกเลิกเปลี่ยนความคิด

การสร้างแบบจำลองอาชีพ

แบบจำลองอาชีพ เป็นเหมือนสมมติฐาน เพื่อการพิสูจน์ของการทำอาชีพ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเบื้องต้นเพื่อสรุปข้อมูล สร้างแบบจำลองอาชีพ

โดยเริ่มต้นวิเคราะห์ฐานข้อมูลอาชีพที่เราจะทำทั้ง 4 องค์ประกอบ แล้วนำข้อมูลมากำหนดรูปแบบเบื้องต้น เพื่อการทดลองสรุปข้อมูลสารสนเทศ ดังตัวอย่าง

ธุรกิจเป้าหมาย	กิจกรรม วิธีการทำงาน	สมมติฐาน	ปัจจัยนำเข้า
ปลูกมะเดื่อฝรั่งอบแห้งเข้าสู่ตลาด	- ขยายพันธุ์ - งานผลิตปุ๋ยหมัก - งานผลิตจุลินทรีย์ - งานปลูกบำรุงรักษา - งานอารักขาต้นพืช - งานเก็บเกี่ยว - งานอบแห้ง - งานบรรจุหีบห่อ	1. ให้ผลผลิตลูกสด 5 กก./ต้น/ปี 2. ได้ผลผลิตแห้ง 1.5 กก./ต้น/ปี 3. พื้นที่ 1 ไร่สามารถปลูกได้ 400 ต้น	1. มะเดื่อฝรั่งสายพันธุ์ญี่ปุ่น 2. ขี้ไก่ทำปุ๋ยหมัก 3. จุลินทรีย์ พด. 1 พด. 2 และ พด. 3 4. พื้นที่ดิน 1 ไร่

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแบบจำลอง

หลังจากการศึกษาเบื้องต้น ผลการทดลองได้ข้อมูลสารสนเทศตามที่กำหนดแล้วนำมาจัดทำแบบจำลองธุรกิจ การผลิตลูกมะเดื่อฝรั่งอบแห้ง (Fix) เข้าสู่ตลาดให้ได้สัปดาห์ละ 200 กก. ดังตัวอย่างนี้

1. รูปแบบการดำเนินงาน

เป้าหมาย	เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จ	กิจกรรมวิธีการทำงาน	ปัจจัยดำเนินงาน
ผลิตมะเดื่อฝรั่งอบแห้ง (Fix) เข้าสู่ตลาด สัปดาห์ละ 200 กก.	1. ผลผลิตสดได้ 5 กก./ต้น/ปี แปรรูปเป็นผลแห้งได้ 1.5 กก./ต้น/ปี 2. ต้องปลูกต้นมะเดื่อฝรั่งจำนวน 6,400 ต้น 3. ใช้พื้นที่ 16 ไร่	1. ขยายพันธุ์โดยวิธีปักชำ 2. ผลิตปุ๋ยหมักจากมูลไก่ 96 ตัน/ปี 3. งานผลิตจุลินทรีย์ 9,600 ลิตร/ปี 4. งานปลูกบำรุงรักษา 16 ไร่ 5. งานอารักขาพืช 6. งานเก็บเกี่ยว 7. งานอบแห้ง 8. งานบรรจุหีบห่อ	1. สารเคมีเร่งรากพืช 2.ถุงและขุยมะพร้าว ปักชำ 3. มูลไก่ 96 ตัน 4. จุลินทรีย์ - พด. 1 - พด. 2 - พด. 3 5. ที่ดินพัฒนาคุณภาพแล้ว 16 ไร่

2. เอกสารขั้นตอนการทำงาน เป็นการนำกิจกรรมวิธีการไปจัดทำรายละเอียดวิธีการขั้นตอนการทำงานเป็นเอกสาร เพื่อให้คนทำงานได้ใช้ปฏิบัติตาม ปฏิบัติการใช้และสรุปบทเรียน

ขั้นตอนนี้เป็นการปฏิบัติการเริ่มต้นทดลองเต็มรูปแบบการทำธุรกิจจริงด้านการวางแผนปฏิบัติการ(Plan) ทำงานตามแผนปฏิบัติการ(Do) ติดตามตรวจสอบหาข้อบกพร่อง (Check) ปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เป็นวงจร PDCA โดยในทุกขั้นตอนต้องมีการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์ ผลที่เกิดและผลกระทบอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาสรุปบทเรียนพัฒนาระบบธุรกิจให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเข้าสู่ความมั่นคง

สรุป

การประกอบธุรกิจทั้งภาคการผลิต ภาคบริการ เป็นอาชีพอิสระที่ผู้ประกอบการต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจของตนเอง จะต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศทางอาชีพมากมาย ซึ่งสามารถจำกัดขอบเขตลงได้ 4 องค์ประกอบ คือ (1) ทุน (2) ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่จะทำ (3) ลูกค้า และ (4) ตนเอง มาใช้ตั้งแต่เริ่มต้นคิดตัดสินใจ กำหนดแบบจำลองอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง และปฏิบัติการใช้สรุปบทเรียนเป็นองค์ความรู้ที่จะต้องถูกพัฒนาให้สูงสุดเป็นระยะ ๆ ด้วยตนเอง การกระทำดังกล่าวหรือเรื่องของการใช้ข้อมูลสารสนเทศเข้ามาใช้ทำงานทั้งสิ้นจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะการทำงานบนฐานข้อมูลไปอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ 1

1. ผู้เรียนพิจารณาอาชีพของตนเอง หรืออาชีพที่สนใจว่ามีความจำเป็นต้องฝึกทักษะเพื่อขยายอาชีพด้านใดบ้าง อย่างไร
2. ผู้เรียนสร้างแบบจำลองอาชีพที่ตนเองประกอบอยู่ หรืออาชีพตามความสนใจ หรือถอดบทเรียนการจำลองอาชีพจากภูมิปัญญามา 1 อาชีพ โดยมีองค์ประกอบ 2 ขั้นตอน คือการศึกษาเบื้องต้นเพื่อสรุปข้อมูล สร้างแบบจำลองอาชีพ และการจัดทำแบบจำลอง

เอกสารหมายเลข 2 : ใบความรู้ เรื่อง การต่อยอดภูมิปัญญายกระดับความรู้ให้สูงขึ้น

การถ่ายทอดภูมิปัญญาจากเจ้าขององค์ความรู้ไปสู่บุคคลที่รับการถ่ายทอด ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเทคนิค ขั้นตอน วิธีการของการทำงานหรือการแก้ปัญหา แต่ในความเป็นจริงแล้วภูมิปัญญายังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมากมาย เป็นองค์รวมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มั่นคง ยั่งยืนได้ แต่ผู้รับการถ่ายทอดมักจะมุ่งไปรับเทคนิควิธีการมากกว่า เช่น ภูมิปัญญาแยกอินทรีย์ก็จะให้ความสำคัญกับวิธีการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำ เท่านั้น ทั้ง ๆ ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญมากมาย ดังนั้น การต่อยอดภูมิปัญญาจึงเป็นเรื่องที่จะต้องมีกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับความรู้ให้สูงขึ้นสอดคล้องไปกับยุคสมัย

กรอบความคิด

การถ่ายทอดภูมิปัญญาน่าจะมีกรอบแนวคิด ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ภูมิปัญญาระบุภารกิจ	ระบุความรู้สารสนเทศ	ต่อยอดภูมิปัญญา
1.2 วิเคราะห์ภารกิจระบุกิจกรรม	และข้อมูล ศึกษาทบทวน	ปรับแต่งพัฒนาเข้าสู่ยุคสมัย
1.3 วิเคราะห์กิจกรรมระบุขั้นตอนระบบ	ทำความเข้าใจให้กระจ่าง	
1.4 วิเคราะห์ขั้นตอนระบบ ระบุเทคนิควิธีการ		

1. กรอบการคิดวิเคราะห์ ภูมิปัญญาและการศึกษาเจาะลึก กรณีการผลิตผลมะเดื่อฝรั่งอบแห้ง

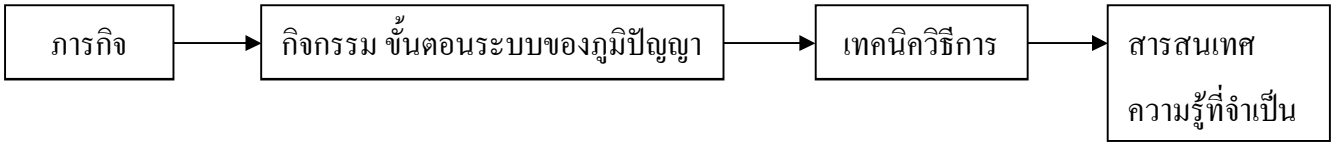

ผลิตผลสด → 1. การขยายพันธุ์ → 1.1 การควั่นกิ่ง → 1.1.1 เลือกตำแหน่งใต้ตา
1.1.2 ใช้มีดควั่นรอบกิ่ง
1.1.3 ขูดเยื่อเจริญออก
1.4 ทาฮอร์โมนเร่งราก → ชนิดของฮอร์โมนเร่งรากและวิธีใช้ที่มีจำหน่ายในท้องตลาด ให้ปิดทับรอยแผลด้านบน

2. การปลูกบำรุงรักษา 1.2 การห่อวัสดุตอน
3. การอารักขาพืช

ผลิตผลอบแห้ง → 1. การเก็บเกี่ยว
2. การแปรรูป
3. การบรรจุภัณฑ์

2. กรอบการคิดพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาเข้าสู่ยุคสมัย

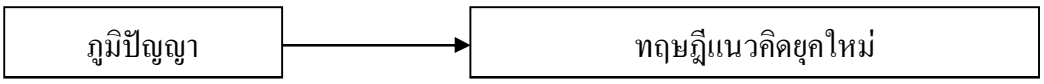

1. ภารกิจของภูมิปัญญา	1. ความเหมาะสมของการบริหารจัดการคุณภาพ	1.1 บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการธุรกิจ
		1.2 การบริหารทรัพยากรดำเนินงาน
		1.3 การบริหารการผลิต
		1.4 การควบคุมคุณภาพ
2. กิจกรรม ขั้นตอนระบบของภูมิปัญญา	2. ความเหมาะสมของระบบการผลิต	2.1 คุณภาพผลผลิต
		2.2 ประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต
		2.3 ความสามารถของปัจจัยนำเข้า
3. เทคนิควิธีการ	3. ความเหมาะสมของเทคนิควิธีการ	3.1 ความสามารถลดต้นทุนและเวลา
		3.2 มีความถูกต้อง เสียหายน้อย
		3.3 สิ่งแวดล้อมปลอดภัย

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว ผู้เรียนจะพบว่า การขยายอาชีพหรือพัฒนาอาชีพเข้าสู่ความมั่นคงเป็นเรื่องของการคิด วิเคราะห์ การใช้สารสนเทศข้อมูล การประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นเรื่องสำคัญของการต่อยอดภูมิปัญญามายกระดับความรู้ให้สูงขึ้น

การต่อยอดภูมิปัญญายกระดับความรู้ให้สูงขึ้น

เป็นกระบวนการขั้นตอนการวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้มีความรู้เกิดความกระจ่างในองค์ความรู้ของภูมิปัญญานำไปสู่การวิเคราะห์ ระบุ ทฤษฎีแนวคิดยุคใหม่ใช้ยกระดับความรู้ให้สูงขึ้นดังแผนภูมินี้

แผนภูมิต่อยอดภูมิปัญญายกระดับความรู้

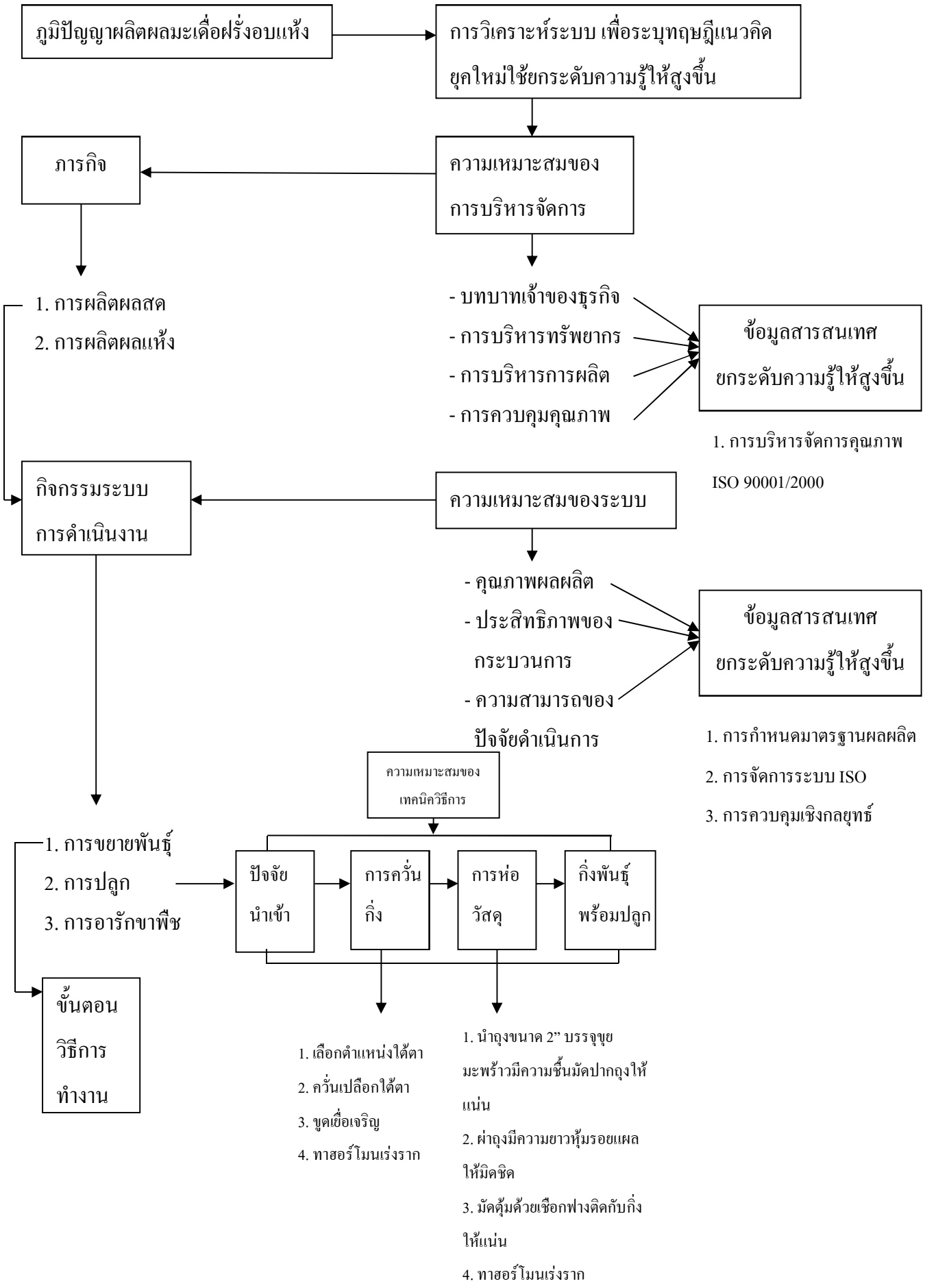

เอกสารหมายเลข 3 : ใบความรู้ เรื่อง การสร้างความหลากหลายเพื่อความมั่นคงในอาชีพ

กรอบความคิด

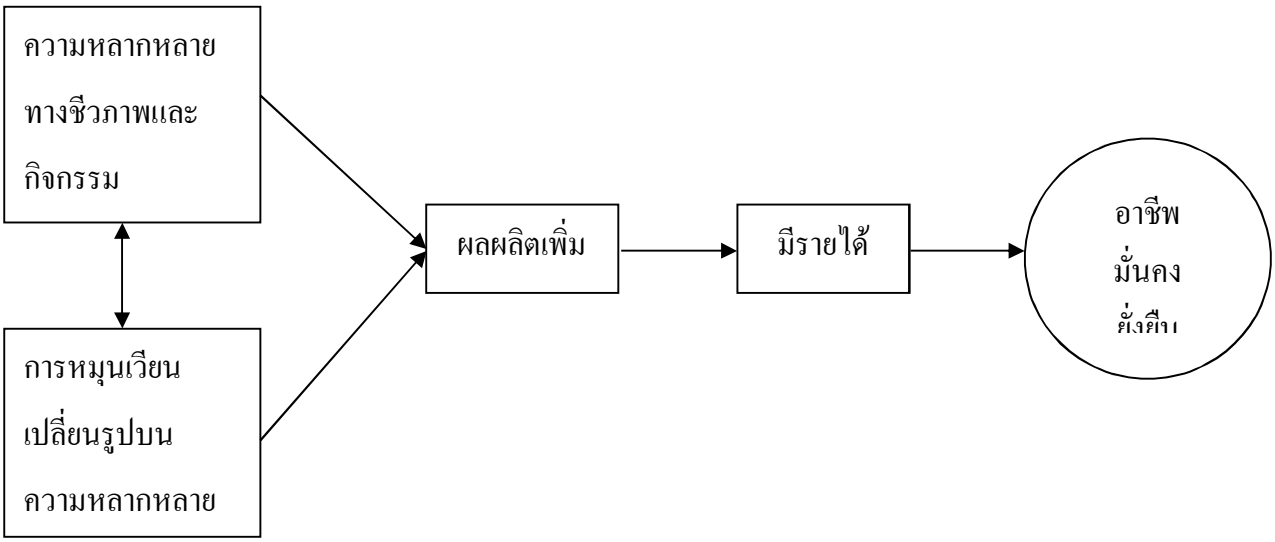

รูปแสดงผังความสัมพันธ์ของการสร้างความหลากหลายสู่ความมั่นคงในอาชีพ

การสร้างความหลากหลาย

การสร้างความหลากหลายในอาชีพเป็นภูมิปัญญา เพื่อใช้สร้างภูมิคุ้มกันให้กับการดำรงอาชีพตามหลักทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชประสงค์ที่จะให้อาชีพเกษตรกรสู่ความเข้มแข็งมั่นคงยั่งยืน ด้วยการให้ปลูกข้าว ปลูกผัก ผลไม้ และเลี้ยงไก่ ไว้กินในครอบครัวเหลือขาย เลี้ยงหมูไว้เป็นเงินเก็บ เงินออม ปลูกไม้ใช้งาน ใช้เป็นเชื้อเพลิง ให้ร่มเงา จัดการบ้านเรือนให้สะอาด ชีวิตก็จะร่ำรวยความสุข (จากความจำของผู้เขียน เมื่อครั้งเข้าเฝ้าถวายงานโครงการเกษตรธรรมชาติถาวรนิมิตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก พ.ศ. 2537 โดยมีพระมหาถาวรจิตตภาวโรวงศ์มาลัยเป็นผู้อุปถัมภ์)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บ่งชี้ถึงการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ การหมุนเวียนเปลี่ยนรูปบนความหลากหลายได้ผลผลิตพอเพียงกับการกินอยู่และเหลือขายเป็นรายได้ใช้ดำรงชีวิต

ตัวอย่าง การหมุนเวียนบนความหลากหลายทางชีวภาพของอาชีพเกษตรกร

การหมุนเวียนระหว่างชีวภาพ			**ประโยชน์จากการหมุนเวียน**
ผู้ให้		**ผู้รับ**	
ชีวภาพ	**สิ่งที่ได้**		
ข้าว	รำข้าว ฟางข้าว	ผัก ไม้ผล ไม้ใช้งาน	- รำข้าวใช้เป็นอาหารจุลินทรีย์ พัฒนาดิน - ฟางข้างเป็นอินทรียวัตถุใช้ทำปุ๋ยหมัก
	รำข้าว ฟางข้าว	เป็ด ไก่ หมู ปลา	- หมุนเวียนเป็นอาหารสัตว์
ผัก ไม้ผล	เศษผักผลไม้ ส่วนกินไม่ได้ ขายไม่ได้	เป็ด ไก่ หมู ปลา	- หมุนเวียนเป็นอาหารสัตว์
ไม้ใช้งาน (ไม้ป่าตระกูลถั่ว)	ใบร่วงหล่นลงหน้าดิน	ข้าว ผัก ไม้ผล	- ใบตกลงดินย่อยสลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์
เป็ด ไก่ หมู	อุจจาระ ปัสสาวะ ขน	ข้าว ผัก ไม้ผล ไม้ใช้งาน	- ใช้ทำปุ๋ยหมักบำรุงดินให้ธาตุอาหารแก่พืช

จากตัวอย่างการหมุนเวียนดังกล่าวทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนลงได้ หากมีการจัดการวางแผนการทำงานตามสูตรพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 3 + 3 + 3 + 1 ประกอบด้วยพื้นที่น้ำ 3 ส่วน ใช้กักเก็บน้ำเลี้ยงปลา พื้นที่ทำนา 3 ส่วน จะมีผลผลิตพอเพียง หมุนเวียนระหว่างชีวภาพ พื้นที่ปลูกผักผลไม้และไม้ใช้งาน 3 ส่วน และพื้นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์และทางเดินอีก 1 ส่วน โครงสร้างสูตรพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังกล่าวจะสามารถจัดระบบการผลิตที่พึ่งพาปัจจัยภายนอกได้น้อยที่สุด

ตัวอย่าง การเปลี่ยนรูป แปรรูป ยกระดับมูลค่าผลผลิต

ชีวภาพ	ผลผลิต	การแปรรูปยกระดับมูลค่า
ข้าว	ข้าวเปลือก	- ข้าวกล้อง - ข้าวขาว
	รำ	- ธัญพืชเพื่อสุขภาพ
	แกลบ	- เชื้อเพลิงแท่ง
ผัก	หัวผักกาดขาว	- หัวไชโป๊วหวาน
	ผักกาดเขียว	- เกี้ยมฉ่าย - ก๊งฉ่าย - ผักกาดดอง
	พริกชี้ฟ้า หัวหอม หัวกระเทียม	- น้ำพริกเผา - น้ำพริกตาแดง - กระเทียมดอง
ไม้ผล	ผลไม้	- ผลไม้อบแห้ง - ผลไม้กวน - น้ำส้มสายชูหมัก
ไม้โตเร็ว	ไม้เชื้อเพลิง	- ถ่าน - น้ำส้มควันไม้
	ไม้ใช้งาน	- เครื่องเรือน - กระดาน
หมู	เนื้อหมู	- หมูส้ม - หมูแหนม - หมูกุนเชียง
	มันหมู	- สบู่เหลวอาบน้ำ - สบู่ล้างชาม - แคบหมู

จากตัวอย่าง จะเห็นว่า การแปรรูปทำให้เกิดความหลากหลายทางกิจกรรมมากมายที่จะทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิตและผลิตภัณฑ์สามารถใช้อยู่ ใช้กินเหลือขาย เพิ่มมูลค่าสร้างให้เกิดรายได้สู่ความมั่นคงยั่งยืนได้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพและกิจกรรมที่จะจัดการให้ความหลากหลายต่าง ๆ นั้นลงตัว คงไม่มีสูตรสำเร็จเป็นเรื่องที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ค้นพบได้ด้วยตนเองจากวิธีการต่าง ๆ เช่น

1. การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์หาความลงตัวแล้วจัดระบบการดำเนินงาน

2. การถอดบทเรียนจากผู้ประสบความสำเร็จนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาจัดระบบให้เหมาะสมกับตนเอง

3. การทดลอง เพื่อตรวจสอบระบบการดำเนินงานที่ได้มาจากข้อมูลสารสนเทศว่าเกิดผลตามความรู้เพียงใดจะต้องเพิ่มเติมพัฒนาอะไร

จึงอาจจะสรุปได้ว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและกิจกรรมมาสร้างความมั่นคงยั่งยืนในอาชีพได้อย่างลงตัว คือ การทำงานบนฐานข้อมูลและใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือของผู้เรียนนั่นเอง

กิจกรรมที่ 2

ให้ผู้เรียนบอกการหมุนเวียนบนความหลากหลายทางชีวภาพ หรือกิจกรรมในอาชีพของตนเองหรือสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพที่สนใจมา 1 อาชีพ ตามรูปแบบ ดังนี้

การหมุนเวียนระหว่างชีวภาพหรือกิจกรรม			**ประโยชน์จากการหมุนเวียน**
ผู้ให้		**ผู้รับ**	
ชีวภาพ	**สิ่งที่ได้**		

เรื่องที่ 2 ทักษะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการขยายอาชีพ

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. ประเมินประสิทธิภาพการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจและจำแนกบทบาทหน้าที่ของนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีได้
3. ปฏิบัติการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. ประเมินประสิทธิภาพ ตัดสินใจ ยอมรับ หรือ ปฏิเสธนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีได้	**เรียนด้วยตนเอง** 1. ผู้เรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีจากเอกสารใบความรู้ 2. ปฏิบัติการประเมินนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ภาครัฐและเอกชนเสนอให้ใช้	1. ความสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ 2. ประหยัดค่าใช้จ่าย 3. ทำให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็ว	<u>เอกสารหมายเลข 4</u> เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรมเทคโนโลยี
2. มีความเข้าใจ สามารถจำแนกบทบาท หน้าที่ของนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีได้	**เรียนด้วยตนเอง** 1. ผู้เรียนนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ตัดสินใจใช้มาวิเคราะห์ ศึกษา บทบาท หน้าที่ เพื่อทราบรายละเอียดและประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องได้ด้วยการศึกษาตัวอย่างการวิเคราะห์จากเอกสารใบความรู้	1. บอกบทบาท 2. บอกหน้าที่	<u>เอกสารหมายเลข 5</u> เรื่อง การวิเคราะห์เพื่อจำแนก บทบาทหน้าที่ของนวัตกรรมเทคโนโลยี
3. ปฏิบัติการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว	**เรียนด้วยตนเอง** ให้ผู้เรียนศึกษาขั้นตอนการทำงานของนวัตกรรม เทคโนโลยี แล้วทำตาม ตรวจสอบหาข้อบกพร่องของตนเองในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี แล้วฝึกการใช้งานจนคล่องแคล่ว	1. ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่ว	-

เอกสารหมายเลข 4 : ใบความรู้ เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรม เทคโนโลยี

กรอบความคิด

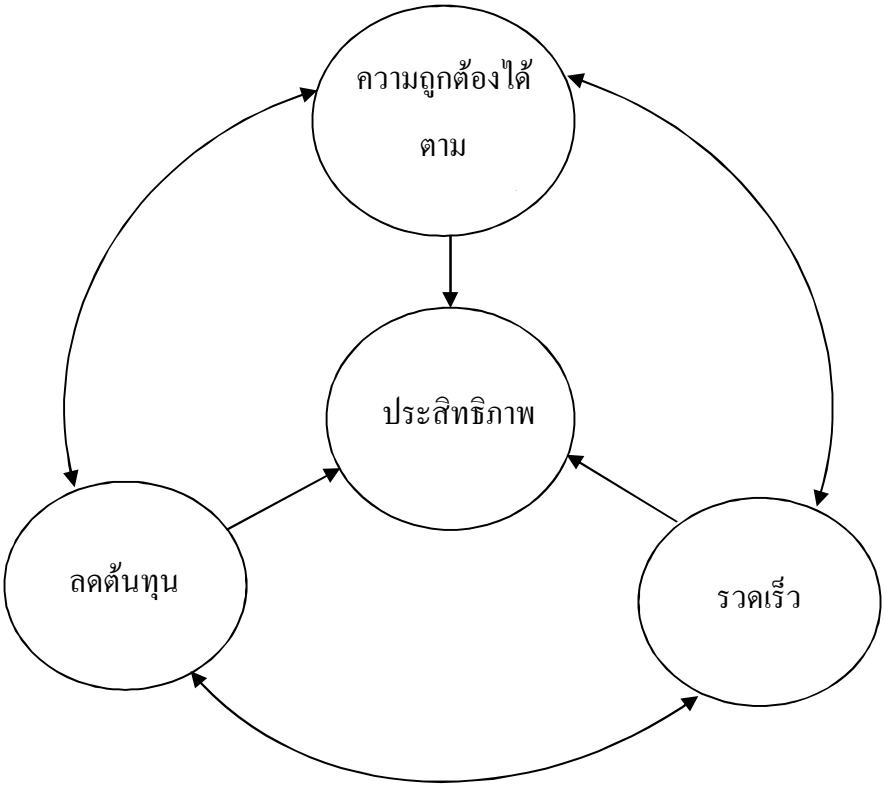

จากแผนภูมิสามารถอธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพมีองค์ประกอบร่วมอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ความถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ (2) มีความรวดเร็ว และ (3) สามารถลดต้นทุนรายจ่ายได้ นอกจากนั้นในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกัน หากนำกรอบแนวคิดนี้มาอธิบายกับประสิทธิภาพของนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีอาจจะสรุปได้ว่า

ประสิทธิภาพของนวัตกรรม เทคโนโลยีการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

1 ความสามารถทำงานได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และมีข้อเสียน้อย

2 ประหยัดค่าใช้จ่าย

3 ทำงานได้รวดเร็ว

ประเมินการทำงานให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของเทคโนโลยี

การประเมินความสามารถทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ของนวัตกรรม เทคโนโลยี ผู้เรียนต้องคิดลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ และตัวชี้วัดความสำเร็จด้วยตนเอง ดังตัวอย่างนี้

ตัวอย่าง การประเมินการทำงานให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบการประเมิน	**ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ**	**เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จของงาน**
1. การทำได้ตามวัตถุประสงค์	1. เนื้องานที่นวัตกรรม เทคโนโลยีทำได้	1. ความสามารถขั้นต่ำที่ยอมรับได้ร้อยละ 90 ของเนื้องาน
2. ความเสียหายของผลงาน	2. ผลงานที่เสียหายหรือไม่ผ่านคุณภาพ	2. ความเสียหายขั้นสูงสุดที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ของงาน

จากตัวอย่างเกณฑ์การประเมิน เพื่อให้เห็นรูปธรรมจึงขอยกตัวอย่างการกำหนดเกณฑ์การประเมินการทำงานได้ถูกต้องของนวัตกรรม เทคโนโลยี ดังนี้

ตัวอย่าง เกณฑ์การประเมินการทำงานได้ถูกต้องของนวัตกรรมจุลินทรีย์

องค์ประกอบการประเมิน	**ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ**	**เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จของงาน**
1. การหมักสังเคราะห์อินทรียวัตถุให้เป็นปุ๋ยหมัก	หลังจากปรุงส่วนผสมกับจุลินทรีย์เสร็จแล้ว กระบวนการหมักต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 5 – 7 วัน โดยกระบวนการของจุลินทรีย์	กระบวนการหมักต้องแล้วเสร็จภายใน 5 – 7 วัน โดยกระบวนการจุลินทรีย์ 100%
2. ความเสียหายของปุ๋ยหมัก	อินทรียวัตถุควรจะได้รับการย่อยสลายให้มากที่สุด	จะมีอินทรียวัตถุที่ยังไม่ย่อยสลายได้ไม่เกินร้อยละ 10

ตัวอย่าง การประเมินเทียบเคียงการทำงานได้ตามจุดประสงค์ของจุลินทรีย์ 2 สำนัก

องค์ประกอบการประเมิน	**เทคนิคการใช้ พด.1 + พด.2**	**จุลินทรีย์เอกชน**
กระบวนการหมักต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 5 – 7 วัน โดยกระบวนการของจุลินทรีย์	กระบวนการหมักความร้อน 35°C - 40°C และเย็นลงทั้งหมดภายใน 5 – 7 วัน เป็นกระบวนการทำงานของจุลินทรีย์ 100%	กระบวนการหมักความร้อนสูงมาก ต้องใช้แรงงานคนเข้าไปกลับกองปุ๋ยทุก ๆ 6 ชั่วโมง เพื่อรักษาอุณหภูมิต้อง 35°C - 40°C
อินทรียวัตถุควรจะได้รับการย่อยสลายให้มากที่สุด	มีอินทรียวัตถุที่ราเดินมากกว่าร้อยละ 95	มีอินทรียวัตถุที่ราเดินได้เพียงร้อยละ 70

จากตาราง บ่งชี้ให้เห็นว่า จุลินทรีย์ พด.1 + พด.2 สามารถทำงานได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์มากกว่าชนิดอื่น

ประเมินความประหยัดค่าใช้จ่าย

เป็นการประเมินเทียบเคียงระหว่างนวัตกรรมเทคโนโลยีอันใหม่ที่จะนำเข้ามาใช้เทียบเคียงกับนวัตกรรม เทคโนโลยีเก่า โดยมีตัวแปรการประเมินประกอบการ

1 ราคานวัตกรรม เทคโนโลยีต้องจ่ายเท่าไร

2 ค่าใช้จ่ายระหว่างการใช้เท่าไร

3 ลดรายจ่ายจากเดิมเท่าไร

ตัวอย่าง การประเมินเทียบเคียงค่าใช้จ่ายนวัตกรรม เทคโนโลยี

เป้าหมาย : พรวนดินให้ละเอียดบนพื้นที่ 3 ไร่ ให้แล้วเสร็จไม่เกิน 6 ชั่วโมง (1 วัน)

ใช้แรงงาน คน ขุด พรวน ด้วยจอบ	**ใช้เครื่องจอบหมุนแบบเดินตามเครื่องยนต์ 5 แรงม้า**
1. ราคานวัตกรรมเทคโนโลยี - ต้องใช้คน 15 คน ค่าแรงงาน 1 คน/200 บาท/วัน ต้องจ่าย ค่าแรงงาน 3,000 บาท	1. ราคานวัตกรรมเทคโนโลยี - รถพรวนแบบเดินตามราคาคันละ 40,000 บาท ทำงานได้ 4,000 ชั่วโมง คิดค่าใช้จ่ายชั่วโมงละ 100 บาท - พื้นที่ขนาด 3 ไร่ ใช้เวลาทำงาน 3 ชั่วโมง ต้องเสียค่าใช้จ่าย 300 บาท
2. ค่าใช้จ่ายระหว่างการใช้งาน - เครื่องดื่มชูกำลัง 15 ขวด 150 บาท - น้ำเย็น 50 บาท รวม 200 บาท	2. ค่าใช้จ่ายระหว่างใช้งาน - ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 3 ชั่วโมง ขนาด 6 ลิตร เป็นเงิน 180 บาท - ค่าใบมีดพรวนเสียหาย ประมาณ 300 บาท - ค่าแรงคนงาน 1 คน 200 บาท รวม 680 บาท
รวมรายจ่ายทั้งหมด 3,200 บาท	รวมรายจ่ายทั้งหมดเป็นเงิน 980 บาท
4. ลดรายจ่ายจากเดิม ค่าใช้จ่ายโดยแรงงานคน 3,200 บาท ค่าใช้จ่ายโดยเครื่องจอบหมุนแบบเดินตาม 980 บาท จึงสามารถลดรายจ่ายได้ 2,220 บาท	

ประเมินความรวดเร็ว

เป็นการประเมินเทียบเคียงหรือเปรียบเทียบระหว่างการใช้เวลาทำงานจากนวัตกรรม เทคโนโลยีที่จะนำเข้ากับนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ใช้อยู่เดิม ดังตัวอย่างการพรวนดินการใช้แรงงานคนกับเครื่องจักรกลขนาดเล็ก พบว่า เครื่องจักรกลขนาดเล็กพรวนดิน ใช้เวลาเพียง 3 ชั่วโมง แต่แรงงานคนจะต้องใช้เวลาถึง 6 ชั่วโมง ต้องพบกับความยุ่งยากในการจัดการคนให้ทำงานไปตามเป้าหมาย

สรุป

การตัดสินใจนำนวัตกรรม เทคโนโลยีเข้ามาใช้ประกอบอาชีพ จำเป็นต้องประเมินให้มองเห็นเหตุผลการนำเข้ามา ความคุ้มค่า และศักยภาพในการเป็นภูมิคุ้มกันให้อาชีพมั่นคงยั่งยืน จึงต้องมีการประเมินด้วยองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านและตัวแปรร่วมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความรู้ข้อมูลให้มากพอที่จะใช้ประเมินตัดสินใจ ดังนั้น การประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรม เทคโนโลยีจึงเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานบนฐานความรู้

เอกสารหมายเลข 5 : ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์เพื่อจำแนกบทบาทหน้าที่ของนวัตกรรมเทคโนโลยี

การเข้าสู่อาชีพเมื่อดำเนินธุรกิจไปจนประสบผลสำเร็จ มักจะถูกจับตามอง ทำตามกันมาก ส่วนแบ่งการตลาดจึงมีขนาดเล็กลงโดยลำดับ จนถึงวันหนึ่งจะเกิดวิกฤติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหรือขยายขอบข่ายอาชีพออกไปหรือเรียนรู้ทำในสิ่งที่คนอื่นทำไม่ได้ เพื่อให้อยู่ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน การพัฒนาหรือขยายอาชีพจะต้องใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

ปัญหาดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นขั้นตอนของพัฒนาการได้ดังนี้

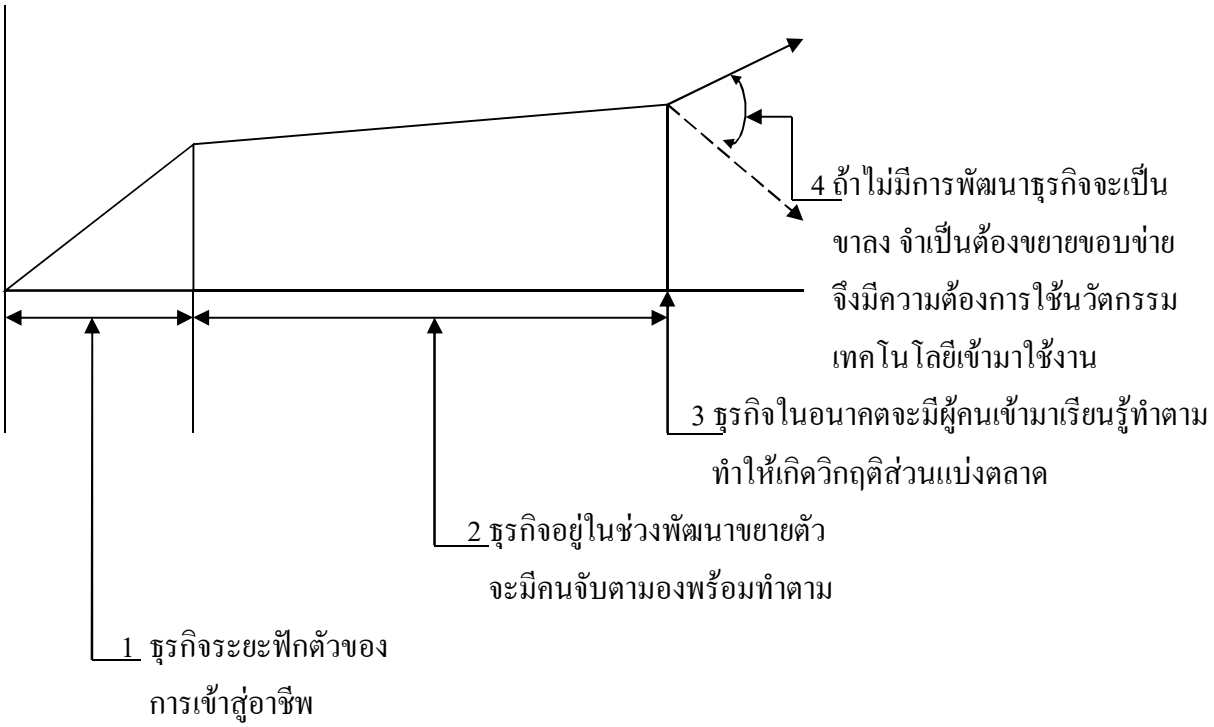

แผนภูมิแสดงวงจรชีวิตของอาชีพ

ปัญหาที่ต้องการคำตอบของผู้ประกอบธุรกิจ

ปัญหาการเลือกนวัตกรรม เทคโนโลยีของผู้ประกอบอาชีพ การตัดสินใจเลือกนวัตกรรม เทคโนโลยีได้ตรงกับปัญหาความต้องการในธุรกิจให้มากที่สุด ตรงนี้เป็นจุดกำเนิดภูมิปัญญา แต่เรายังอยู่ในสภาวะที่ทำเองไม่ได้อาศัยการนำเข้าด้วยตัวเราเอง เพื่อให้ได้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสมลงตัวกับงานอาชีพของเรามากที่สุด

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการจัดการให้ได้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมลงตัวกับธุรกิจมากที่สุด มีกรอบแนวคิดการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดความต้องการ

1. ระบุสิ่งที่จะต้องทำต้องใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเข้ามาทำงาน ⇨ 2. แสวงหาความรู้ความเข้าใจ เพื่อระบุนวัตกรรม เทคโนโลยี ⇨ 3. ประเมินความสามารถในการทำงานได้แท้จริงของนวัตกรรมให้กระจ่างด้วยตนเอง ⇨ 4. ตัดสินใจนำเข้ามาใช้งานให้เหมาะสม

วิธีการกำหนดความต้องการ

1. ระบุสิ่งที่จะต้องทำและจำเป็นจะต้องใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อลดต้นทุน ลดระยะเวลา การทำงานและสร้างงานให้มีของเสียหายเกิดขึ้นน้อยที่สุด

ตัวอย่าง สิ่งที่จะต้องทำ และจำเป็นต้องใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี

(1) การพรวนดินให้ละเอียดและผสมปุ๋ยหมักคลุกเคล้าลงดินให้กระจายสม่ำเสมอต้องใช้แรงงานคนจำนวนมาก ค่าใช้จ่ายสูง งานหนัก คนงานสู้ไม่ไหว ทิ้งงานลาออก จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีการพัฒนาดิน

(2) ช่วงฤดูหนาวเบญจมาศไม่ออกดอก ถ้าสามารถทำให้ออกดอกได้จะทำให้การป้อนสินค้าเข้าตลาดไม่ขาดช่วง จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีการบังคับพืชให้ออกดอกนอกฤดูกาล

2. บอกบทบาทหน้าที่ที่จะต้องนำนวัตกรรม เทคโนโลยีเข้ามาใช้

ตัวอย่าง

(1) ทำให้แสงของวันในช่วงเดือนธันวาคม – กุมภาพันธ์ มีความยาวขึ้น เพื่อกระตุ้นตาดอกเบญจมาศ

(2) เกษตรอินทรีย์พืชขาดไนโตรเจน แต่ข้อกำหนดห้ามใช้ปุ๋ยเคมี จำเป็นต้องใช้ไนโตรเจนจากธรรมชาติ

แสวงหาความรู้ ความเข้าใจเพื่อระบุ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ด้วยการนำผลการวิเคราะห์ (1) ระบุสิ่งที่ต้องทำและ (2) บทบาทหน้าที่ที่จะต้องนำนวัตกรรมเทคโนโลยีเข้ามาใช้ไปสืบค้นข้อมูลสารสนเทศและศึกษา สังเกตจากผู้รู้ภูมิปัญญาต่าง ๆ ต้องสรุปด้วยตนเองว่า ควรจะใช้เทคโนโลยีอะไรและจำแนกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 เทคโนโลยีการหมักดอง

เทคโนโลยี	บทบาท	หน้าที่
ลูกแป้งข้าวหมาก	ย่อยแป้ง	สร้างน้ำตาล
ลูกแป้งเหล้า	ย่อยน้ำตาล	สร้างแอลกอฮอล์
แลคโตบาซิลลัสในเครื่องดื่มยาคูลท์	ย่อยโปรตีน	ย่อยถั่วเหลืองให้เป็นกรดยูริค ย่อยปลาให้เป็นน้ำปลา

ตัวอย่างที่ 2 เทคโนโลยีบังคับพืชออกผลนอกฤดูกาล

เทคโนโลยี	บทบาท	หน้าที่
แสงหลอดฟลูออเรสเซนต์	สร้างแสงให้วันยาวขึ้น	กระตุ้นให้พืชต้องการวันแสงยาวออกดอก
น้ำหมักพืชผักผลไม้	เร่งใบพืชให้สะสมอาหารแก่ตัวอย่างรวดเร็ว	กระตุ้นผักกินดอกให้ออกดอกสม่ำเสมอทั้งแปลง
ฮอร์โมนเร่งการออกดอก	เร่งใบไม้ผลให้แก่เร็วขึ้น	กระตุ้นไม้ผล (มะม่วง) ออกดอกนอกฤดูกาล
การงดน้ำต้นไม้	ทำให้ต้นโทรม ใบร่วง	กระตุ้นให้ต้นส้มทิ้งใบออกจากดอกพร้อมกัน

ตัวอย่างที่ 3 เทคโนโลยีพัฒนาดินด้วยแทรกเตอร์

เทคโนโลยี	บทบาท	หน้าที่
ผานกระทะ	ไถบุกเบิก	พลิกหน้าดินจากล่างขึ้นบน
ผานหัวสิ่ว	ไถแหวกดินระดับลึก	สลายดินดานให้แตกน้ำซึมลึกลงในดินได้
โรตารี่	ตีสับดิน	สับดินให้ละเอียด เพื่อการปลูกผักและนาข้าว

ประเมินความเหมาะสมและตัดสินใจ

เมื่อได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของนวัตกรรม เทคโนโลยีแล้ว ต่อไปเป็นขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมด้วยการเทียบเคียงกับเทคโนโลยีที่เคยใช้ว่าจะทำให้ดีขึ้นแตกต่างจากเดิมได้มากหรือปานกลาง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 มะม่วงน้ำดอกไม้ ถ้าเกษตรกรให้น้ำให้อาหารพืชอย่างต่อเนื่องอย่างสมบูรณ์ มะม่วงน้ำดอกไม้จะออกลูกต่อเนื่องให้ลูกต่อเนื่องให้ลูกรุ่นพี่ รุ่นน้องในปริมาณพอเหมาะนำเข้าสู่ตลาดได้เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องกับการที่เราต้องลงทุนให้สารเคมีบังคับให้ออกดอกติดผลพร้อมกันนอกฤดูกาลเหมาะสมกับลักษณะตลาดที่เรามีอยู่หรือไม่

ตัวอย่างที่ 2 หมักน้ำปลา เดิมเพียงเติมเกลือกับปลาในอัตราส่วนที่เหมาะสม หมักทิ้งข้ามปีก็จะได้น้ำปลา แต่ถ้าเราใช้เทคโนโลยีจุลินทรีย์แลคโตบาซิลลัสที่ต้องบดปลาให้ละเอียดผสมแลคโตบาซิลลัสเพิ่มเข้ามาจะใช้เวลาหกเดือนได้น้ำปลา แบบใดจะเหมาะสมกว่ากัน เพราะถ้าใช้เทคโนโลยีแลคโตบาซิลลัสจะต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายบดปลาและค่าจุลินทรีย์

สรุป

การตัดสินใจนำนวัตกรรม เทคโนโลยีเข้ามาใช้โดยไม่ผ่านการวิเคราะห์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และความเหมาะสมมีโอกาสที่จะเสี่ยงต่อความเสียหายสิ้นเปลืองได้ หากเราหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศของนวัตกรรม เทคโนโลยี เรียนรู้ทำความกระจ่างก็จะลดอัตราการเสี่ยงได้ดี

กิจกรรมที่ 3

1. ผู้เรียนปฏิบัติการประเมินนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ภาครัฐและเอกชนเสนอให้ใช้
2. ผู้เรียนนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ตัดสินใจใช้มาวิเคราะห์ ศึกษา บทบาท หน้าที่ เพื่อทราบรายละเอียดและประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องได้ด้วยการศึกษาตัวอย่าง
3. ผู้เรียนศึกษาขั้นตอนการทำงานของนวัตกรรม เทคโนโลยี แล้วทำตาม ตรวจสอบหาข้อบกพร่องของตนเองในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี แล้วฝึกการใช้งานจนคล่องแคล่ว
4. ผู้เรียนวางแผนการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการขยายอาชีพ โดยรวมแหล่งฝึกความรู้ที่ต้องการฝึก วิธีการฝึก และผลการฝึก

บทที่ 2
ตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มีความมั่นคง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถตรวจสอบระบบความพร้อมในการขยายอาชีพให้มีความมั่นคง

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่อง การตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มั่นคง

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 6 ใบความรู้ เรื่อง ความหมายและลักษณะองค์ประกอบในขอบข่ายอาชีพ
2. เอกสารหมายเลข 7 ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ชุมชน
3. เอกสารหมายเลข 8 ใบความรู้ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เอกสารหมายเลข 9 ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบระบบความพร้อมในการสร้างอาชีพ

เรื่องที่ 1 การตรวจสอบระบบความพร้อมการสร้างอาชีพให้มั่นคง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. เข้าใจขอบข่ายระบบธุรกิจ
2. เข้าใจขอบข่ายระบบเศรษฐกิจพอเพียง
3. เข้าใจการวิเคราะห์ตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในขอบข่ายระบบธุรกิจกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประเมินระบุความพร้อมการสร้างอาชีพให้มั่นคง

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผลและประเมินผล	สื่อการเรียน
1. เข้าใจขอบข่ายระบบธุรกิจ	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** ให้ผู้เรียนศึกษาความหมายและลักษณะองค์ประกอบร่วมในขอบข่ายระบบอาชีพจากใบความรู้	การระบุองค์ประกอบร่วมในขอบข่ายระบบธุรกิจ	<u>เอกสารหมายเลข 6</u> ใบความรู้ เรื่อง ความหมายและลักษณะขององค์ประกอบในขอบข่ายอาชีพ
2. เข้าใจขอบข่ายระบบเศรษฐกิจพอเพียง	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** ให้ผู้เรียนศึกษาความหมายและลักษณะองค์ประกอบการคิดในระบบเศรษฐกิจพอเพียงจากใบความรู้	การระบุองค์ประกอบการคิดในระบอบเศรษฐกิจพอเพียง	<u>เอกสารหมายเลข 7</u> ใบความรู้ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เข้าใจวิเคราะห์ตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในขอบข่ายระบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อประเมินระบุความพร้อมการสร้างอาชีพให้มั่นคง	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** 1. ให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์การประกอบอาชีพ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในอาชีพกับเศรษฐกิจพอเพียง	<u>เอกสารหมายเลข 8</u> ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ ตรวจสอบระบบความพร้อมในการสร้างอาชีพ
	2. ผู้เรียนทำบันทึกความพร้อมในการสร้างอาชีพตามความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์ประกอบการทำอาชีพ	การระบุปฏิสัมพันธ์บอกข้อบกพร่องที่ต้องพัฒนาให้เกิดความพร้อม	

เอกสารหมายเลข 6 : ใบความรู้ เรื่อง ความหมายและลักษณะองค์ประกอบในขอบข่ายอาชีพ

องค์ประกอบในระบบอาชีพ

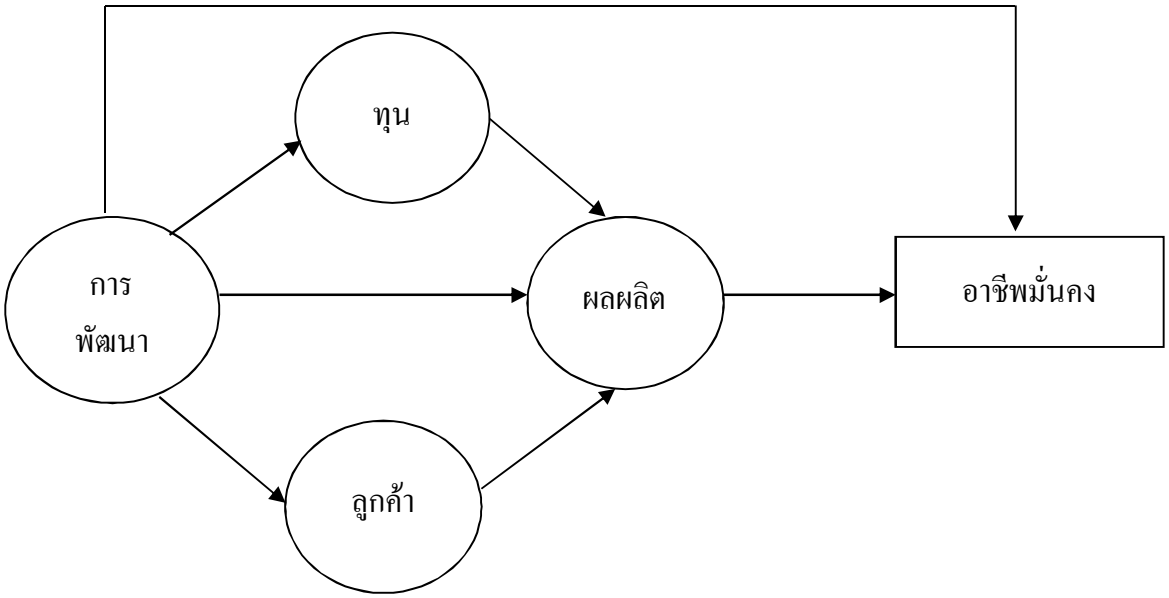

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบภายในระบบอาชีพ

จากแผนภูมิความสัมพันธ์องค์ประกอบภายในระบบอาชีพ มีองค์ประกอบที่สำคัญและส่งผลกระทบความมั่นคงของอาชีพ 4 องค์ประกอบด้วยกันคือ (1) ทุน (2) ผลผลิต (3) ลูกค้า และ (4) การเรียนรู้พัฒนาตนเองของสถานประกอบการ

ทุน

ในการประกอบอาชีพ การจัดการทุนเป็นเรื่องสำคัญ เพราะทุนจะต้องผันแปรสำคัญต่อความมั่นคงของอาชีพ ทุนมีหลายประเภทที่ผู้ประกอบอาชีพจะนำเข้ามาบูรณาการใช้ลงทุนประกอบการ เช่น

1. เงินทุน ได้มาจากการออม จากการสะสมทุน จากการกู้ยืมสถาบันการเงิน
2. ทุนที่ดิน เป็นที่ตั้งสถานประกอบการ เป็นฐานการผลิตที่จะต้องมีการจัดการให้การใช้ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ทุนทางสิ่งแวดล้อม เช่น การเกษตรอินทรีย์ ตั้งบนพื้นที่ป่าเขาโดยรอบ ทำให้ได้ความชื้นและปุ๋ยธรรมชาติมาตามลม และไหลมากับน้ำฝน ทำให้ลดต้นทุนเกี่ยวกับปุ๋ยหมักและจุลินทรีย์ลงได้

ผลผลิต

เป็นตัวเป้าหมายการประกอบอาชีพที่จะต้องมีมาตรฐาน ข้อกำหนดในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปลายลักษณ์อักษร ในรูปของค่านิยมที่ยอมรับกันทั่วไปที่ผู้ผลิตจะต้องทำให้ได้ตามมาตรฐานในการจัดการให้เกิดผลผลิตมีองค์ประกอบร่วมอยู่หลายประการ เช่น

1. คุณภาพผลผลิต ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ค่านิยมของลูกค้า
2. กระบวนการผลิต ต้องสามารถลดต้นทุนได้
3. การจัดการผลผลิตส่งมอบให้ลูกค้าในสภาพที่มีคุณภาพให้มากที่สุด
4. ความปลอดภัยของผลผลิต

ลูกค้า

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพราะถ้าไม่มีลูกค้าก็จะไม่เกิดการหมุนเวียนทางรายได้ รูปแบบเศรษฐกิจจะเป็นการทำเพื่ออยู่เพื่อกิน แบ่งปันกันในชุมชน ประเทศชาติคงไม่มีรายได้มาพัฒนาประเทศ การประกอบอาชีพจึงให้ความสำคัญกับลูกค้าที่จะต้องสร้างความผูกพันภักดีต่อกันและขยายวงกว้างออกไป ทำให้ผลผลิตจำหน่ายได้ปริมาณสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคง ยั่งยืนของอาชีพส่วนบุคคลและสังคมประเทศชาติ

การพัฒนาตนเอง

การประกอบอาชีพธุรกิจ ผู้ประกอบอาชีพจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์สภาพการผลิต การตลาด การลงทุน ค่านิยม นวัตกรรมเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้สามารถจัดการพัฒนาธุรกิจให้ก้าวหน้าสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพให้เติบโตขึ้นไม่ให้อาชีพตกต่ำและตายลง

ตัวอย่างที่ 1 อาชีพเขียนป้ายประกาศถ้าพัฒนาตนเองไม่ใช้คอมพิวเตอร์และอิงค์เจ็ทก็ยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ แต่ถ้าหากไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้อาชีพเขียนป้ายประกาศก็จะตายลงทั้งหมดแล้ว

ตัวอย่างที่ 2 ร้านโชห่วยที่เรียนรู้พัฒนาตนเอง วิจัยระบุสินค้าจำเป็นของคนในชุมชน ต้องใช้ประจำและจำนวนมาก แล้วจัดร้านใหม่บรรจุสินค้าที่จำเป็น ทำให้ร้านค้าไม่รกรุงรัง ถ้าหากราคาขายที่เป็นจริงไม่เอาเปรียบ คนในชุมชนก็เต็มใจซื้อ ไม่เสียเวลาไปศูนย์การค้าที่ต้องมีการเดินทาง ร้านโชห่วยที่ไม่เรียนรู้พัฒนาตนเอง จึงตายไปจากท้องถิ่น

เอกสารหมายเลข 7 : ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ชุมชน

วิเคราะห์ชุมชน

การขยายงานอาชีพ เป็นแนวทางการดำเนินงานอาชีพ ให้มีความเข้มแข็งและเกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

การขยายงานอาชีพ จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชนทั้งภายในและภายนอก ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและกำหนดเป้าหมายการขยายงานอาชีพที่ชัดเจน

ดังนั้น การดำเนินการขยายงานอาชีพให้ประสบความสำเร็จ แม้ว่าผู้ดำเนินการอาชีพ จะได้มีการพัฒนางานอาชีพมาแล้วอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ รวมถึง ได้ศึกษาข้อมูลองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องมาแล้วก็ตาม

ในการขยายงานอาชีพให้เกิดความมั่นคง จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน ให้เหมาะสมและมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและสามารถกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานขยายอาชีพเพื่อความมั่นคงได้อย่างเหมาะสม จึงควรได้มีการวิเคราะห์ชุมชนเกี่ยวกับสภาพบริบทของพื้นที่กับงานอาชีพที่ตัดสินใจจะดำเนินการพัฒนา

การดำเนินการวิเคราะห์ชุมชน โดยทั่วไปนิยมใช้เทคนิค SWOT ในการประเมิน เพราะ เป็นเทคนิคสำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบว่า มีผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อสิ่งที่จะกระทำ มีรายละเอียด ดังนี้

S (Strength) จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถ หรือสถานการณ์ภายในชุมชนที่เป็นเชิงบวก ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ หรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน ส่งผลให้งานที่ทำเกิดความเข้มแข็ง

W (Weakness) จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในชุมชนที่เป็นเชิงลบ ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่องาน อาจส่งผลให้งานที่ทำเกิดความล้มเหลวได้

O (Opportunity) โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกชุมชน ที่เอื้อประโยชน์ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

T (Treat) อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกชุมชน ที่ขัดขวางหรือไม่สนับสนุนต่อการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินงาน

ในการดำเนินการวิเคราะห์ชุมชนตามสภาพบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ กับงานอาชีพที่ตัดสินใจจะดำเนินการพัฒนา ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อการเข้าสู่อาชีพ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดประเด็นสภาพบริบทของพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ต่องานอาชีพที่ตัดสินใจที่จะดำเนินการพัฒนา เพื่อการนำมาวิเคราะห์ เช่น

1.1 กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ และทรัพยากรมนุษย์

1.2 กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

1.3 กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรม ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และทำเลที่ตั้ง

1.4 กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์ ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์

1.5 กลุ่มอาชีพอำนวยการและอาชีพเฉพาะทาง ประเด็นสภาพบริบทที่ควรนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์

2. กำหนดรายละเอียดย่อยที่จะทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นของสภาพบริบทแต่ละด้านกับงานอาชีพที่กำหนดจะดำเนินการพัฒนา เช่น

ประเด็นของสภาพบริบท	รายละเอียดของประเด็น
1. ทรัพยากรธรรมชาติ	1.1 ความเหมาะสมและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ 1.2 ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน และ/หรือ ชุมชนข้างเคียงที่เอื้อต่องานอาชีพ 1.3 ปริมาณและค่าใช้จ่ายในการซื้อทรัพยากร 1.4 ปริมาณน้ำ / แหล่งน้ำ ที่ต้องใช้ในงานอาชีพ 1.5 รายละเอียดของประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นของสภาพบริบท	รายละเอียดของประเด็น
2. ลักษณะภูมิอากาศ	2.1 ลักษณะภูมิอากาศ 2.2 สภาพภูมิอากาศกับการสนับสนุนงานอาชีพ 2.3 ความสัมพันธ์ของภูมิอากาศกับสภาพพื้นที่ 2.4 ความสัมพันธ์ของภูมิอากาศกับทรัพยากรธรรมชาติ 2.5 รายละเอียดของประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ภูมิประเทศ	3.1 ลักษณะภูมิประเทศ 3.2 สภาพภูมิประเทศกับการเกื้อหนุนงานอาชีพ 3.3 ความสัมพันธ์ของภูมิประเทศกับงานอาชีพ 3.4 ความสัมพันธ์ของภูมิประเทศกับทรัพยากรธรรมชาติ 3.5 รายละเอียดของประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต	4.1 งานอาชีพสอดคล้องกับศิลปะของชุมชน 4.2 งานอาชีพมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของชุมชน 4.3 งานอาชีพมีความสัมพันธ์กับประเพณีของชุมชน 4.4 งานอาชีพมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในชุมชน 4.5 รายละเอียดของประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
5. ทรัพยากรมนุษย์	5.1 ความรู้ ในการประกอบอาชีพของตนเอง 5.2 ผู้รู้ในชุมชน ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ 5.3 แรงงานในชุมชนที่จำเป็นต้องใช้ในงานอาชีพ 5.4 การบริหารงานบุคคล / แรงงาน 5.5 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับผู้ประกอบการ 5.6 รายละเอียดของประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. เมื่อสามารถกำหนดรายละเอียดย่อยได้ในแต่ละประเด็นของสภาพบริบทแล้ว ในการวิเคราะห์ ให้ดำเนินการวิเคราะห์ในแต่ละด้านของการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT ตามตารางวิเคราะห์ดังนี้

อาชีพที่ตัดสินใจเลือก	
สถานการณ์ภายในชุมชน	
จุดแข็ง	**จุดอ่อน**
1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์	1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์
สถานการณ์ภายนอกชุมชน	
โอกาส	**อุปสรรค**
1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต \ 5.ทรัพยากรมนุษย์	1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์

4. ดำเนินการวิเคราะห์ระบุข้อมูลตามความเป็นจริง ตามหัวข้อของรายละเอียดย่อยในแต่ละประเด็นของสภาพบริบทชุมชนว่า มีความสัมพันธ์กับงานอาชีพที่จะดำเนินการพัฒนาอย่างไร ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ระบุข้อมูล ผู้ดำเนินการได้แก่ผู้ที่ตัดสินใจขยายอาชีพเพื่อความมั่นคง เป็นผู้ดำเนินการเองโดยต้องวิเคราะห์ระบุข้อมูลด้วยความเป็นจริง

ในการวิเคราะห์ระบุข้อมูลสถานการณ์ภายในชุมชน เป็นการวิเคราะห์ระบุข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดย่อยในแต่ละประเด็น แยกข้อมูลภายในชุมชนที่เป็นเชิงบวกหรือเป็นส่วนสนับสนุนเกื้อหนุนให้งานอาชีพประสบความสำเร็จ ในด้านจุดแข็ง และระบุข้อมูลในชุมชนที่เป็นเชิงลบ หรือเป็นข้อมูลที่อาจจะเป็นปัญหาได้กับงานอาชีพ ในด้านจุดอ่อน

ในการวิเคราะห์ระบุข้อมูลสถานการณ์ภายนอกชุมชน เป็นการวิเคราะห์ระบุข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดย่อยในแต่ละประเด็น แยกข้อมูลภายนอกชุมชนที่เป็นเชิงบวก หรือเป็นส่วนสนับสนุน เอื้อประโยชน์ในการทำงานอาชีพให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในด้านโอกาส และระบุข้อมูลภายนอกชุมชนที่เป็นเชิงลบ หรืออาจจะเป็นสิ่งที่ขัดขวางหรือไม่สนับสนุนต่อการทำงานอาชีพให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป็นปัญหาต่อการดำเนินงานอาชีพ ในด้านอุปสรรค

ตัวอย่างการวิเคราะห์ระบุข้อมูล

อาชีพ การขยายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น	
สถานการณ์ภายในชุมชน	
จุดแข็ง	**จุดอ่อน**
1. ทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ตำบลเกาะกูด มีมะพร้าวเป็นจำนวนมาก **2. ลักษณะภูมิอากาศ** ลักษณะภูมิอากาศ มีความเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อหนุนในการดำเนินงานอาชีพ **3. ภูมิประเทศ** ตำบลเกาะกูด มีภูมิประเทศเป็นเกาะที่มีธรรมชาติสวยงาม มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อหนุนในการดำเนินงานอาชีพ**4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต** น้ำมันมะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ร่วมในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ **5. ทรัพยากรมนุษย์** ดำเนินการด้วยสมาชิกภายในครอบครัว และสามารถจ้างแรงงานในพื้นที่ได้	**1. ทรัพยากรธรรมชาติ** ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบส่วนผสมในการผลิต **2. ลักษณะภูมิอากาศ** อาจมีปัญหาได้ในช่วงฤดูมรสุม เพราะเรือโดยสารอาจจะไม่ออกเรือ **3. ภูมิประเทศ** ตำบลเกาะกูดห่างจากฝั่งร่วม 80 กิโลเมตรทางทะเล อาจจะมีปัญหาในการขนส่งและการจำหน่ายผลผลิตได้ **4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต** ไม่มีข้อมูลเป็นจุดอ่อน **5. ทรัพยากรมนุษย์** ไม่มีข้อมูลเป็นจุดอ่อน

สถานการณ์ภายนอกชุมชน	
โอกาส	**อุปสรรค**
1. ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่มีข้อมูลเป็นโอกาส **2. ลักษณะภูมิอากาศ** นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก เพราะมีลักษณะภูมิอากาศ มีความเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว จึงเกื้อหนุนในการดำเนินงานอาชีพ **3. ภูมิประเทศ** ภูมิประเทศของตำบลเกาะกูดมีมะพร้าวเป็นจำนวนมาก และมีธรรมชาติสวยงาม มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อหนุนในการดำเนินงานอาชีพ **4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต** การดำรงชีวิต สามารถใช้น้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็นนำมาเป็นส่วนผสมหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันได้ **5. ทรัพยากรมนุษย์** ไม่มีข้อมูลเป็นโอกาส	**1. ทรัพยากรธรรมชาติ** จะต้องสั่งวัตถุดิบส่วนผสมในการผลิตจากภายนอกท้องถิ่น มาใช้ในการผลิต **2. ลักษณะภูมิอากาศ** อาจมีปัญหาได้ในช่วงฤดูมรสุม เพราะเรือโดยสารอาจจะไม่ออกเรือ **3. ภูมิประเทศ** ตำบลเกาะกูดห่างจากฝั่งร่วม 80 กิโลเมตรทางทะเล อาจจะมีปัญหาในการขนส่งและการจำหน่ายผลผลิตได้ **4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต** ไม่มีข้อมูลเป็นอุปสรรค **5. ทรัพยากรมนุษย์** มีผู้ผลิตในท้องถิ่นอื่น ที่ดำเนินการผลิต อาจส่งผลต่อการจำหน่ายได้

5. เมื่อดำเนินการวิเคราะห์ระบุข้อมูลตามหัวข้อของรายละเอียดย่อยในแต่ละประเด็นของสภาพบริบทชุมชนแล้ว ผู้วิเคราะห์ข้อมูลต้องวิเคราะห์สรุปข้อมูลทั้งหมด เพื่อให้มองเห็นสภาพการณ์ทั้งหมด พร้อมที่จะนำไปกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่จะดำเนินการขยายอาชีพ โดยควรสรุปเป็นข้อเพื่อความชัดเจน

ตัวอย่างการวิเคราะห์สรุปข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ระบุข้อมูล สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. จากข้อมูลสภาพการณ์ภายใน สรุปได้ว่า การขยายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น สามารถนำน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น ไปใช้เป็นส่วนผสมหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์ สำหรับนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประกอบกับ ตำบลเกาะกูด เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีภูมิประเทศ อุดมไปด้วยมะพร้าว

และธรรมชาติสวยงาม มีลักษณะภูมิอากาศ ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นิยมเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อหนุนในการดำเนินงานอาชีพ โดยสามารถดำเนินการได้ด้วยสมาชิกภายในครอบครัว และสามารถจ้างแรงงานในพื้นที่ได้

ทั้งนี้ หากมีการดำเนินงานการขยายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น ต้องคำนึงถึงวัสดุส่วนผสมในการผลิต เพราะในพื้นที่ตำบลเกาะกูดไม่มีทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้ในการผลิต รวมทั้ง ระยะทางของตำบลเกาะกูดห่างจากฝั่งร่วม 80 กิโลเมตรทางทะเล และสภาพภูมิอากาศในช่วงฤดูมรสุม เพราะเรือโดยสารที่จะฝากผลผลิตไปจำหน่ายอาจจะไม่ออกเรือ

2. จากข้อมูลสภาพการณ์ภายนอก สรุปได้ว่า การขยายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น สามารถใช้น้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น นำมาเป็นวัสดุหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อการจำหน่ายได้ เพราะตำบลเกาะกูด เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีภูมิประเทศ อุดมไปด้วยมะพร้าว และธรรมชาติสวยงาม มีลักษณะภูมิอากาศ ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นิยมเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงเกื้อหนุนในการดำเนินงานอาชีพ

ทั้งนี้ การขยายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น ต้องคำนึงถึงวัสดุส่วนผสมในการผลิต เพราะต้องสั่งซื้อจากภายนอกพื้นที่ รวมทั้ง ระยะทางของตำบลเกาะกูดห่างจากฝั่งร่วม 80 กิโลเมตรทางทะเล และสภาพภูมิอากาศในช่วงฤดูมรสุม เพราะเรือโดยสารที่จะฝากซื้อวัสดุส่วนผสมในการผลิต และฝากผลผลิตไปจำหน่ายอาจจะไม่มีการออกเรือ

3. ภาพรวมการวิเคราะห์สภาพการณ์สรุปได้ว่า

3.1 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ในการขยายผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น เพราะสามารถนำน้ำมันมะพร้าวกลั่นเย็น ไปใช้เป็นส่วนผสมหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์ สำหรับนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.2 ดำเนินการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคง ใช้การบริหารจัดการอาชีพในลักษณะครอบครัว และสามารถจ้างแรงงานเพื่อสนับสนุนการผลิตได้ ตามจำนวนการผลิตในแต่ละช่วง

6. เมื่อสามารถวิเคราะห์กำหนดเป้าหมายและทิศทางที่จะดำเนินการขยายอาชีพได้แล้ว เพื่อให้เกิดเป้าหมายสูงสุดและเส้นทางการดำเนินการขยายอาชีพให้เกิดความมั่นคง ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการงานอาชีพเป็นไปอย่างมีระบบและเป้าหมายที่ชัดเจน

กิจกรรมที่ 4

ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ชุมชน ตามสภาพบริบทของพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ กับงานอาชีพที่กำหนดจะขยายงานอาชีพ ด้วยเทคนิค SWOT เพื่อการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคง

อาชีพที่ตัดสินใจเลือก	
สถานการณ์ภายในชุมชน	
จุดแข็ง	**จุดอ่อน**
1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์	1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์
สถานการณ์ภายนอกชุมชน	
โอกาส	**อุปสรรค**
1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์	1. ทรัพยากรธรรมชาติ 2. ลักษณะภูมิอากาศ 3. ภูมิประเทศ 4. ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 5.ทรัพยากรมนุษย์

เอกสารหมายเลข 8 : ใบความรู้ เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เชื่อว่า คนไทยสามารถพัฒนาศักยภาพการคิด การกระทำให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อสร้างเศรษฐกิจแก้ปัญหาความยากจนด้วยการสร้างลักษณะนิสัยประจำให้เป็นบุคคลที่จะทำอะไรต้องคิดหาเหตุผล คิดตัดสินใจระบบความพอดีสำหรับตนเองหรือชุมชน กำหนดแนวทางสร้างภูมิคุ้มกันให้กับอาชีพที่จะทำ เรียนรู้ สร้างความรอบรู้ให้กระจ่างพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจของบุคคล สามารถสร้างความพอเพียงอยู่ดีมีสุข และก้าวถึงความมั่งมีศรีสุข ดำรงชีวิตอย่างพอเพียงเกื้อกูลสังคมได้

การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ การคิด การกระทำ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมุ่งเน้นองค์ประกอบแห่งคุณค่า 5 ประการ คือ

1. การพัฒนาทักษะการคิดหาเหตุผล
2. การพัฒนาทักษะการคิดตัดสินใจระบุความพอดีสำหรับตนเองและชุมชน
3. การพัฒนาทักษะการคิดกำหนดแนวทางสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเรื่องที่จะทำ
4. การพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้และสรุปองค์ความรู้ในเรื่องที่จะทำ
5. การพัฒนาเจตคติเพื่อการคิดการกระทำให้เกิดคุณค่าในคุณธรรมและจริยธรรม

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำองค์ประกอบแห่งคุณค่า 5 ประการ ไปบูรณาการกับเหตุการณ์สาระที่นำเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วยการนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระบุลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่น่าจะเกิดใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจกำหนดแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ

การวัดผลประเมินผล ความสำเร็จของการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรจะเป็นการประเมินตนเองเพื่อการพัฒนา เพราะผลสำเร็จของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน จึงเป็นการวัดผลประเมินผล เพื่อบอกตนเองว่า ขณะนี้เราอยู่ตรงไหน แล้วเราพอหรือยัง มิใช่การตัดสินใจว่าเก่งกว่าใคร

ความหมายและลักษณะองค์ประกอบแห่งคุณค่า 5 ประการ

ความมีเหตุผล หมายถึง การที่เราจะทำอะไร เราจะต้องศึกษาว่าอะไรเป็นเหตุและลักษณะผลที่เกิดเป็นอย่างไรด้วยการจำแนกออกให้ได้ว่า ถ้าเราต้องการให้เกิดอะไร มีอะไรเป็นเหตุที่ทำให้เกิด

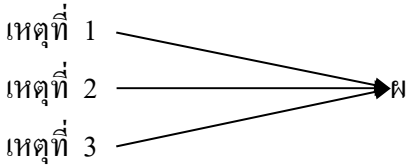

ตัวอย่าง

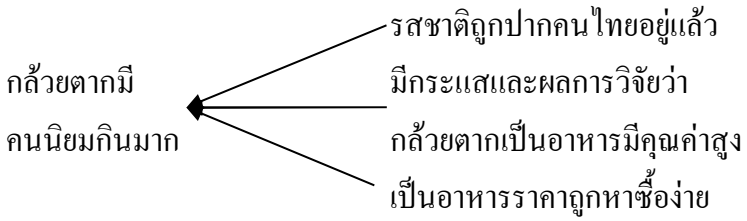

ความพอดี หมายถึง สิ่งที่เราจะทำมีความพอดีอยู่ตรงไหนที่เราสามารถเข้าถึงได้จริงอย่างไม่ทุกข์ยากเดือดร้อนมากนัก ซึ่งเป็นเรื่องของเอกัตบุคคลดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 นางลอยตัดสินใจปลูกกล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อง เพื่อใช้ทำกล้วยตากบนพื้นที่ 3 ไร่ โดยมีข้อมูลในการระบุความพอดี ดังนี้

1. ต้องใช้แรงงานของตัวเองเพียงคนเดียว
2. มีความรู้ว่า กล้วยเมื่อปลูกแล้วจะใช้เวลา 12 เดือน จึงให้ผลผลิต ถ้าปลูกเดือนละ 100 ตารางวา เมื่อครบ 12 เดือน จะเต็มพื้นที่ 3 ไร่ มีผลผลิตออกมาในปริมาณพอดีกับการจัดการตากแห้งได้เป็นระยะ ๆ
3. ผลผลิตกล้วยตากอบแห้งจะมีปริมาณพอดีกับการจัดจำหน่ายด้วยตนเอง

ตัวอย่างที่ 2 นายเข็ม ชายพิการเดินไม่ได้ แต่นั่งเคลื่อนที่ได้ ตัดสินใจปลูกหน่อไม้ฝรั่ง 200 ตารางวา (ครึ่งไร่) โดยมีข้อมูลในการระบุความพอดี ดังนี้

1. ต้องการมีรายได้เพียงวันละ 300 บาท ใช้เลี้ยงตนเอง และคุณแม่
2. มีที่ดินของตนเอง 2 ไร่ อยู่ท่ามกลางพื้นที่ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง มีบริษัทจัดจำหน่ายมารับซื้อถึงชุมชนทุกวัน
3. ถ้าเริ่มต้นใช้พื้นที่ 200 ตารางวาในการผลิตจะพอดีกับสภาพร่างกายทำได้สบาย ๆ
4. พื้นที่ 200 ตารางวาสามารถให้ผลผลิตได้วันละ 8 – 10 กิโลกรัม
5. หน่อไม้ฝรั่งราคากิโลกรัมละ 40 บาท วันหนึ่งจะมีรายได้ 300 – 400 บาท ค่อนข้างแน่นอน
6. การปฏิบัติการดูแลต้นหน่อไม้ฝรั่ง คนปกตินั่งทำ คนพิการจะต้องนั่งอยู่แล้วการเคลื่อนตัวก็ใช้วิธีการถัดไป จึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดขณะนี้

ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การกำหนดแนวทางการจัดการป้องกันความเสียหาย ได้แก่ การออมสะสมทุนเพื่อป้องกันสภาพคล่องทางการเงินและเป็นทุนขยายกิจกรรม เมื่อได้จังหวะเวลาที่สมควรมาถึง การสร้างศรัทธาให้ลูกค้ายอมรับไม่ทอดทิ้งเลิกซื้อขายกับเรา การสร้างคุณภาพผลผลิตให้ลูกค้าเชื่อถือได้ว่าผลผลิตที่ซื้อมีคุณภาพแน่นอน การสร้างความรักภักดีต่อคนร่วมงานให้มีความรู้สึกว่าทำงานอยู่กับเรามีชีวิตปลอดภัยมีอยู่มีกินแน่นอน

ความรอบรู้ หมายถึง เมื่อเราคิดหาเหตุหาผลว่าเราจะทำอะไรแล้วคิดตัดสินใจว่าควรทำเท่าไร จะพอดีกับสภาพที่เป็นจริงและเข้าถึงได้ ดังนั้น เมื่อตัดสินใจได้และทำจริงเราจำเป็นต้องเรียนรู้รายละเอียดต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ตรวจสอบความรู้จนกระจ่างบูรณาการเข้ากับประสบการณ์ของตนเอง สรุปเป็นองค์ความรู้เพื่อใช้ดำเนินการจริงได้

คุณธรรม หมายถึง ความคิด เจตนาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเป็นไปอย่างมีคุณค่าสอดคล้องกับศีลธรรม กฎระเบียบ ข้อกำหนด และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

สรุป

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องของความรู้สึก ความมุ่งมั่น การรู้ทันและเข้าใจในสิ่งที่จะทำคิดสร้างสรรค์และรับรู้โลกกว้าง เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงในสังคม ชุมชนของงาน และก้าวเข้าสู่โลกแห่งการแข่งขันทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมได้อย่างมีสติปัญญา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ปฏิเสธทุนนิยม แต่จะใช้พลังแห่งสติปัญญา พัฒนาตนเอง สังคม ชุมชน ร่วมกัน สร้างทุนนิยมใหม่ นำพาประเทศเข้าสู่ความเป็นมหาอำนาจแห่งสันติสุขที่มั่นคงยั่งยืน

กิจกรรมที่ 5

ให้ผู้เรียนวิเคราะห์การประกอบอาชีพของตนเอง หรือสัมภาษณ์ภูมิปัญญาในชุมชน ว่าได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหรือไม่ โดยวิเคราะห์ให้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบ

เอกสารหมายเลข 9 : ใบความรู้ เรื่อง การวิเคราะห์ตรวจสอบระบบความพร้อมในการสร้างอาชีพ

กรอบแนวคิด

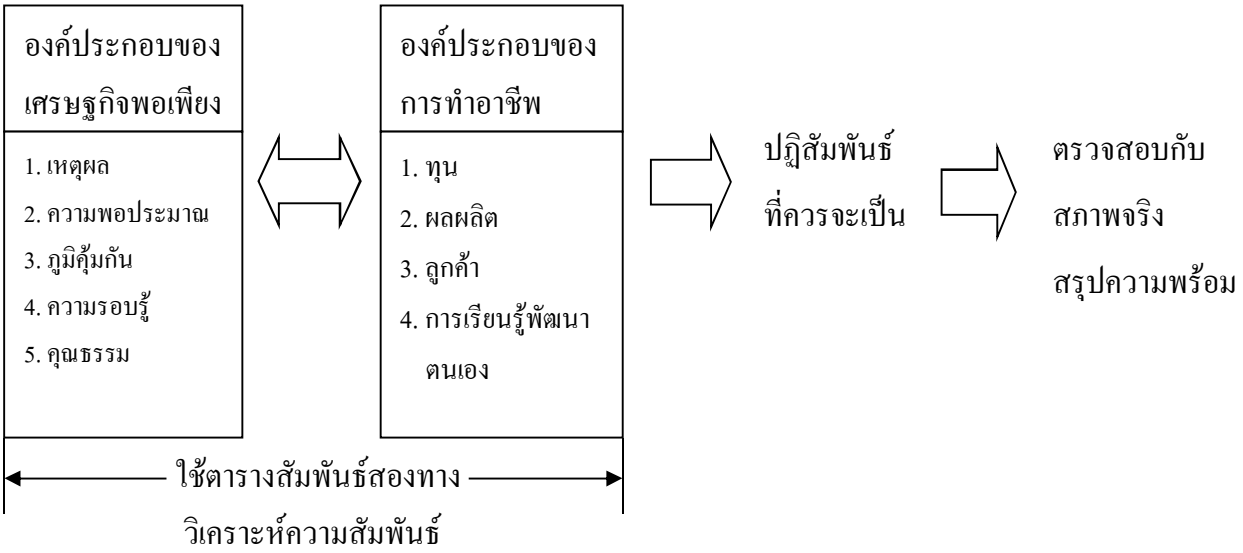

แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ตรวจสอบระบบความพร้อมในการสร้างอาชีพ

จากแผนภูมิดังกล่าว จะเห็นว่า การวิเคราะห์ตรวจสอบระบบความพร้อมในการสร้างอาชีพมีภารกิจที่จะต้องทำ 2 ขั้นตอน คือ

1. การนำองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงและองค์ประกอบการทำอาชีพมาวิเคราะห์โดยตารางสัมพันธ์สองทาง เพื่อคิดหาปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างองค์ประกอบ

2. นำปฏิสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ได้มาตรวจสอบกับสภาพจริงว่า มีอะไรบ้างที่ยังไม่พร้อม แล้วสรุปลักษณะความพร้อมและสิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดความพร้อม

การวิเคราะห์ระบุปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

ด้วยการนำองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในตารางสัมพันธ์สองทางตามแนวตั้งแล้วนำองค์ประกอบทางอาชีพมาบรรจุในตารางสัมพันธ์สองทางตามแนวนอน แล้วระบุความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ที่ควรจะเป็น ดังนี้

ตัวอย่าง : การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อกำหนดความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ที่ควรจะเกิด

องค์ประกอบของการทำอาชีพ / เศรษฐกิจพอเพียง	**1. ทุน**	**2. ผลผลิต**	**3. ลูกค้า**	**4. การเรียนรู้พัฒนาตนเอง**
A ความมีเหตุผล	A1 เอาจากไหน	A2 คุณภาพเป็นอย่างไร	A3 เป็นใคร ขายให้ใคร	A4 ความสามารถยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
B ความพอประมาณ	B1 เท่าไร	B2 จะทำเท่าไร	B3 ขายแบบไหน	B4 ความสามารถที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดมีอะไรบ้าง
C ภูมิคุ้มกัน	C1 การออม - การสะสมทุน	C2 ลูกค้ายอมรับ	C3 ความเชื่อที่จะได้ผลิตภัณฑ์ที่ดี	C4 ความภักดีของบุคลากรร่วมงาน
D ความรอบรู้	D1 - แผนธุรกิจ - แผนการลงทุน	D2 วิธีการผลิต	D3 วิธีการบริโภค	D4 - การผลิต - การตลาด - การกระจายสินค้า
E คุณธรรม	E1 ระเบียบวินัยการใช้เงิน	E2 คุณภาพได้ตามข้อกำหนด	E3 ผลผลิตปลอดภัย	E4 อนุรักษ์สภาพแวดล้อม

จากตารางสัมพันธ์สอง ทางเราจะเห็นความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ทั้ง 20 รายการที่ผู้เรียนผู้ประกอบอาชีพจะต้องคิดหาคำตอบในทุกรายการ (ตั้งแต่ A1 ไปจนถึง E4) กับสภาพที่เป็นจริงของตนเองแล้วจำแนกรายการที่มีความพร้อม และรายการที่ไม่พร้อม ก็จะเป็นการตรวจสอบความพร้อมในการสร้างอาชีพจาก 20 คำถาม แล้วจัดทำบันทึกสภาพความพร้อมในการสร้างอาชีพ

ตัวอย่าง บันทึกความพร้อมในการสร้างอาชีพ การผลิตผลมะเดื่อฝรั่ง (Fix) อบแห้ง

ความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์		สภาพที่เป็นจริง	
A1	เหตุผลเกี่ยวกับทุน : ใช้ทุนจากแหล่งใด	A1	ทุนจากการออมของตนเอง
B1	ความพอประมาณเกี่ยวกับทุน : จะต้องใช้เท่าไร	B1	เริ่มต้นที่ 20,000 บาท
C1	ภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับทุน : การออม การสะสม	C1	-
D1	ความรอบรู้เกี่ยวกับทุน : แผนการลงทุน	D1	-
E1	คุณธรรมที่เกี่ยวกับทุน : ระเบียบวินัยการใช้เงิน	E1	มั่นใจในการฝึกอบรมจากครอบครัว และไปรับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการทุนแล้ว
A2	เหตุผลเกี่ยวกับผลผลิต : คุณภาพเป็นอย่างไร	A2	ผลผลิตลูกโตขนาด 6 ลูก/กก. เนื้อหวานนุ่มกลิ่นแบบกุหลาบ
B2	ความพอประมาณเกี่ยวกับผลผลิต : จะทำเท่าไร	B2	จะทำผลผลิต 2 ไร่
C2	ภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับผลผลิต : ลูกค้ายอมรับ	C2	-
D2	ความรอบรู้เกี่ยวกับผลผลิต : วิธีการผลิต	D2	แสวงหาความรู้ศึกษาดูงานสรุปองค์ความรู้ได้แล้ว
E2	คุณธรรมเกี่ยวกับผลผลิต : คุณภาพได้ตามข้อกำหนด	E2	-
A3	เหตุผลเกี่ยวกับลูกค้า : ขายให้ใคร	A3	ขายกับกลุ่มผู้รักษาสุขภาพ
B3	เหตุผลเกี่ยวกับลูกค้า : ขายได้ไหม	B3	ขายตรงกับผู้รักสุขภาพ
C2	ภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับลูกค้า : ความเชื่อถือผลิตภัณฑ์	C3	มีเอกสารรับรองคุณภาพเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร
D3	ความรอบรู้เกี่ยวกับ : มาตรฐานคุณภาพผลผลิต	D3	จัดทำเอกสารคุณค่าผลผลิต และวิธีการบริโภคกำกับสินค้า
E3	คุณธรรมเกี่ยวกับลูกค้า : ผลผลิตปลอดภัย	E3	ใช้กระบวนการเกษตรอินทรีย์ไม่ใช้สารพิษ
A4	เหตุผลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง : ความสามารถยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	A4	-
B4	ความพอประมาณเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง : ศักยภาพที่ต้องพัฒนา	B4	-
C4	ภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง : ความภักดีของผู้ร่วมงาน	C4	มีการพัฒนาทักษะการทำงาน มีสวัสดิการร้านค้าประกันความอดอยาก
D4	ความรอบรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง : การผลิต การตลาด ความสัมพันธ์กับชุมชน	D4	การขยายพันธุ์ การบำรุงรักษาต้น การแปรรูปอบแห้ง (Fix)
E4	คุณธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง : การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	E4	กระบวนการเกษตรอินทรีย์เป็นกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว

จากตารางตัวอย่าง ทำให้เราทราบว่า การเข้าสู่อาชีพผลิตมะเดื่อฝรั่งอบแห้ง ยังมีรายการที่ต้องดำเนินการเรียนรู้คิดเพิ่มเติม 6 รายการ

สรุป

การวิเคราะห์ตรวจสอบระบบความพร้อมในการสร้างอาชีพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ด้วยตารางสองตาราง เพื่อสรุปความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางเศรษฐกิจพอเพียง กับองค์ประกอบในระบบอาชีพ จากสภาพที่เป็นจริงของผู้ประกอบอาชีพจะสะท้อนให้รู้จักตนเองมองเห็นสภาพที่ต้องเสริมเติมให้เกิดความพร้อม

กิจกรรมที่ 6

ให้ผู้เรียนจัดทำบันทึกความพร้อมในการสร้างอาชีพที่ตนเองประกอบอยู่ หรืออาชีพที่ผู้เรียนต้องการประกอบการมา 1 อาชีพ ตามความคิดรวบยอดของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์ประกอบการทำอาชีพ (ตั้งแต่ A1 ไปจนถึง E4)

บทที่ 3
การพัฒนาตนเองเพื่อการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ปฏิบัติการวิเคราะห์ตนเองและพัฒนาทักษะ การขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การวิเคราะห์ทำความเข้าใจและรู้จักตัวตนที่แท้จริง

เรื่องที่ 2 การพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 10 ใบความรู้ เรื่อง ตัวตนที่แท้จริงของตนเอง
2. เอกสารหมายเลข 11 ใบความรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย

เรื่องที่ 1 การวิเคราะห์ทำความเข้าใจและรู้จักตัวตนที่แท้จริง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. รู้จักและจำแนกองค์ประกอบตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้
2. บอกหน้าที่องค์ประกอบของตัวตนได้

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. รู้จักและจำแนกองค์ประกอบตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** 1. ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารใบความรู้ เรื่องตัวตนที่แท้จริงของตนเองให้เข้าใจ	ความเข้าใจองค์ประกอบร่วมในตัวตนของเรา	<u>เอกสารหมายเลข 9</u> ใบความรู้เรื่องตัวตนที่แท้จริงของตนเอง
2. บอกหน้าที่องค์ประกอบตัวตนของตนเองได้	2. ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความเข้าใจตัวตน ตามเอกสารใบความรู้อย่างเคร่งครัด 3. ประเมินตนเองว่า ความรู้ที่เกิดจากใจของตนเองเป็นจริงหรือไม่	บอกหน้าที่และปรากฏการณ์ความคิดต่อองค์ประกอบตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้	

เอกสารหมายเลข 10 : ใบความรู้ เรื่อง ตัวตนที่แท้จริงของตนเอง

กรอบแนวคิด

ตัวตนของเราประกอบด้วย กายและใจ

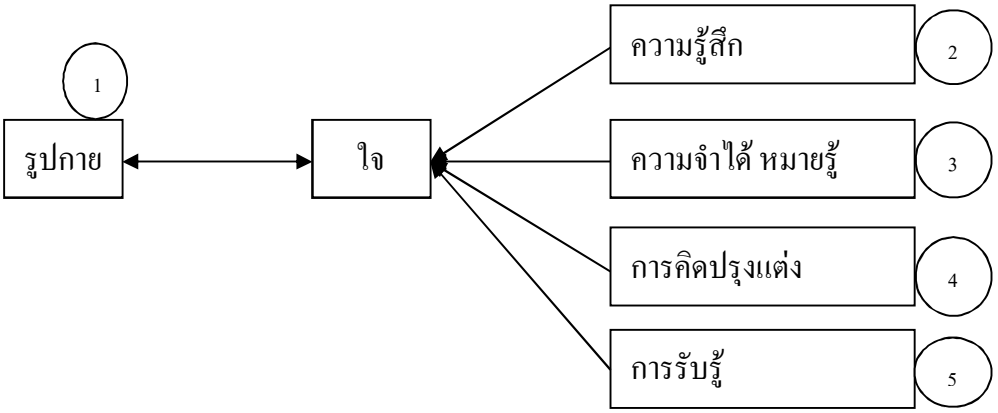

โครงสร้างของตัวตนที่แท้จริงมีการทำงานที่สอดประสานกันทั้งทางบวกและทางลบที่ทำให้คนเรามีความแตกต่างกัน คนที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นบุคคลที่มีความสามารถควบคุมกายและใจให้อยู่กับสมมติค่านิยมของสังคมชุมชนได้ ผู้ที่ไม่สามารถควบคุมได้มักจะเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพคล้อยตามความอยากของกายและใจ พึ่งพาตนเองได้จากความคิดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ สามารถพัฒนายกระดับคุณค่าขึ้นได้ด้วยตนเองด้วยการเรียนรู้ทำความรู้จักและรู้เท่าทันตลอดเวลา

รูปกาย

เป็นองค์ประกอบของอวัยวะต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน ทำหน้าที่สอดประสานกันพร้อมทำงานตามที่ใจสั่งการ โดยคุณภาพของการกระทำเป็นตัวบ่งชี้สมรรถภาพทางใจ

ความรู้สึก

เป็นองค์ประกอบแรกของใจที่จะตอบสนองออกมาเป็นความรู้สึกพอใจ ความรู้สึกเฉย ๆ และความรู้สึกไม่พอใจต่อสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่

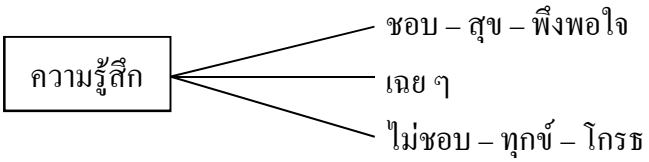

ความจำได้หมายรู้

เป็นองค์ประกอบของใจที่ทำหน้าที่จดจำหรือลืมความรู้สึกต่าง ๆ ที่กระทบเข้ามาทั้งทางบวกและทางลบ

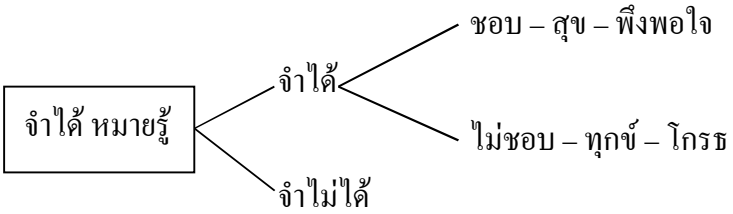

การคิดปรุงแต่ง

เป็นองค์ประกอบของใจ ทำหน้าที่คิดปรุงแต่งสร้างสรรค์ออกมาเป็นทางบวกหรือทางลบ

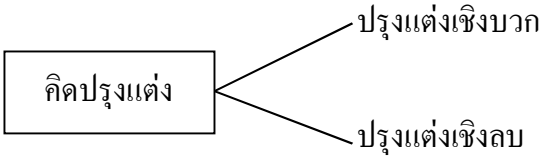

การรับรู้

เป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่ทำหน้าที่รับรู้จากการเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส และการสัมผัส

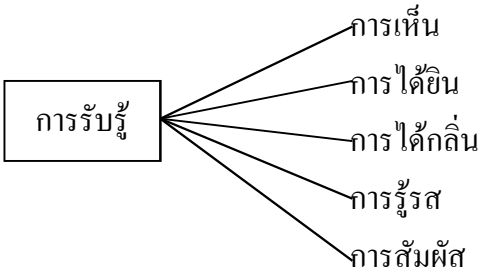

ปฏิบัติการวิเคราะห์ทำความเข้าใจตัวตน

จากความเข้าใจในองค์ประกอบของตัวตนที่แท้จริง เป็นความเข้าใจแบบรู้จำได้ แต่ความรู้ ความเข้าใจต้องเกิดจากภายในตัวตนที่แท้จริงของเราด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. องค์ประกอบที่เราจะเรียนรู้ต้นแบบด้านการนึกคิดตรึกตรองจากตัวเราเอง คือ
   1.1 ความรู้สึก
   1.2 การจำได้ หมายรู้
   1.3 การคิดปรุงแต่ง
   1.4 การรับรู้
2. การเตรียมการ ควรใช้สถานที่สงบ สภาพอากาศสิ่งแวดล้อมสบาย ๆ มีสิ่งรบกวนน้อย
3. วิธีการ

3.1 ความรู้สึก ให้ผู้เรียนมองสภาพแวดล้อม (กลุ่มคน ต้นไม้ ทัศนียภาพ) เมื่อสายตากระทบสิ่งสนใจ ใจเราจะเกิดความรู้สึกชอบ – ไม่ชอบ หรือเป็น ความสุข – ความทุกข์ หรือ พึงพอใจ – โกรธ หรือว่า เฉย ๆ ใช่หรือไม่ ทำหลาย ๆ กรณี ใจเรามีคำตอบให้เราว่า สิ่งกระทบนี้รู้สึกอย่างไร เช่น รู้สึกชอบพอใจ จากนั้น ก็เปรียบเทียบไปฟังเสียงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นว่า มีความรู้สึกเช่นเดียวกับการมองหรือไม่

3.2 การจำได้ หมายรู้ ให้ผู้เรียนนึกถึง บุคคล เหตุการณ์ที่เราพึงพอใจ หรือไม่พอใจ เราจะนึกเห็นเป็นภาพในใจ ปรากฏการณ์นั้นเป็นสิ่งที่เรามีความจำได้หมายรู้

3.3 การคิดปรุงแต่ง ให้ผู้เรียนมองหรือฟังเสียง บุคคล สถานที่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะเกิดความรู้สึก จากนั้นปรุงแต่งต่อไปว่าสิ่งที่คิดนั้น จะเป็นทางบวกหรือทางลบ ปรากฏการณ์นี้จะเป็นการนำสิ่งที่รับรู้มาประมวลกับประสบการณ์เดิม ผลการปรุงแต่งมักจะอาศัยความจำได้หมายรู้ของประสบการณ์เดิม

3.4 การรับรู้ ให้ผู้เรียนสังเกต การมอง การฟังของตนเอง จะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

4. สรุปปรากฏการณ์ของตนเอง ทำเป็นเช่นนี้หรือไม่
   4.1 รู้จักเข้าใจอย่างกระจ่างเกี่ยวกับองค์ประกอบทางใจของตัวเราเอง
   4.2 องค์ประกอบทางใจสามารถฝึกให้ตอบสนองออกมาทางบวก หรือทางลบได้ โดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นจริงในสภาวะแวดล้อมของเราเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
   4.3 ถ้าใจเราตอบสนองออกมาเชิงบวกมาก ๆ เราสามารถพัฒนาตนเองอยู่กับอาชีพ สังคม สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน

กิจกรรมที่ 7

ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความเข้าใจ ตัวตนตามเอกสารใบความรู้และประเมินตนเองว่าความรู้ที่เกิดจากใจของตนเองเป็นจริงหรือไม่

เรื่องที่ 2 การพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. สามารถพัฒนาใช้ช่องทางการรับรู้ และกระบวนการตอบสนองการรับรู้ได้
2. สามารถพัฒนาทักษะการขยายอาชีพและอื่น ๆ ที่มีคุณค่าให้เป็นลักษณะนิสัยได้

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. สามารถพัฒนาใช้ช่องทางการรับรู้และกระบวนการตอบสนองการรับรู้ได้	ให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้ และกระบวนการตอบสนองการรับรู้จากเอกสารใบความรู้	- ช่องทางการรับรู้ทางตาและหู - กระบวนการตอบสนองการรับรู้	<u>เอกสารหมายเลข 10</u> ใบความรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย
2. สามารถพัฒนาทักษะการขยายอาชีพและอื่น ๆ ที่มีคุณค่าให้เป็นลักษณะนิสัยได้	1. ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจระบบการพัฒนาสื่อการรับรู้ที่มีคุณค่าให้เป็นลักษณะนิสัย 2. ปฏิบัติการวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย	- ผลการวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย	

เอกสารหมายเลข 11 : ใบความรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย

ความคิดรวบยอด การสร้างลักษณะนิสัยให้กับตนเอง

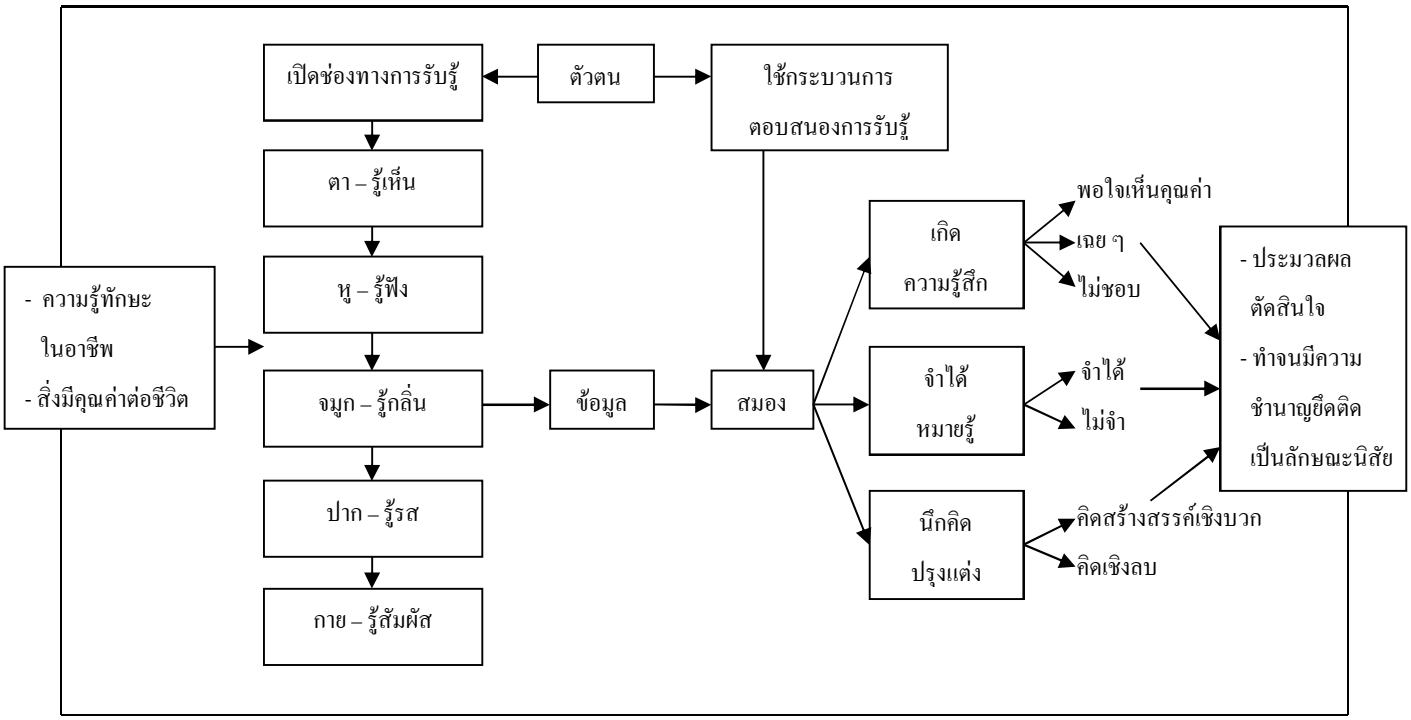

จากแผนภูมิ บอกภาพคิดรวบยอดได้ว่า การสร้างลักษณะนิสัยให้เกิดในตนเอง ต้องเริ่มต้นที่ปัจจัยนำเข้า คือ ความรู้ทักษะในอาชีพ หรือสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต จากนั้นกระบวนการสร้างลักษณะนิสัยจะเริ่มต้นที่ตัวตนของเราต้องเปิดช่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ การมอง การรับฟัง การรู้กลิ่น การรู้รส และการรู้สัมผัส ช่องทางเหล่านี้จะทำให้เราได้ข้อมูล ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำเข้ามาสู่กระบวนการตอบสนองการรับรู้ที่เริ่มต้นจากสมองรับข้อมูลเข้ามาสู่องค์ประกอบด้านความรู้สึกจะรับรู้และแสดงออกในความพอใจ (เฉย ๆ หรือไม่พอใจ ก็จะหลุดออกไป) ส่งต่อไปยังองค์ประกอบด้านการจำได้ หมายรู้ จะประมวลว่ามีความจำอะไรที่เกี่ยวข้องจะตอบสนองแสดงออกจำได้เห็นความสำคัญ (จำไม่ได้ สาระที่เข้ามาก็จะหยุดลงหรือหลุดออกไป) แล้วส่งต่อไปยังองค์ประกอบด้านนึกคิดปรุงแต่ง จะประมวลคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งใหม่หรือแนวทางการทำงาน ดังนั้น ถ้าเราได้ย้อนกลับมาเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง เราจะพบว่ากระบวนการตอบสนองการรับรู้ จะทำงานอย่างรวดเร็ว ถ้าทำซ้ำอีก อัตราความเร็ว ในการตอบสนองจะรวดเร็วขึ้นโดยลำดับจนตัวตนติดยึด ถ้าจะทำอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้จะตอบสนองอย่างเป็นอัตโนมัติหรือเป็นลักษณะนิสัย

วิธีการสร้างลักษณะนิสัย

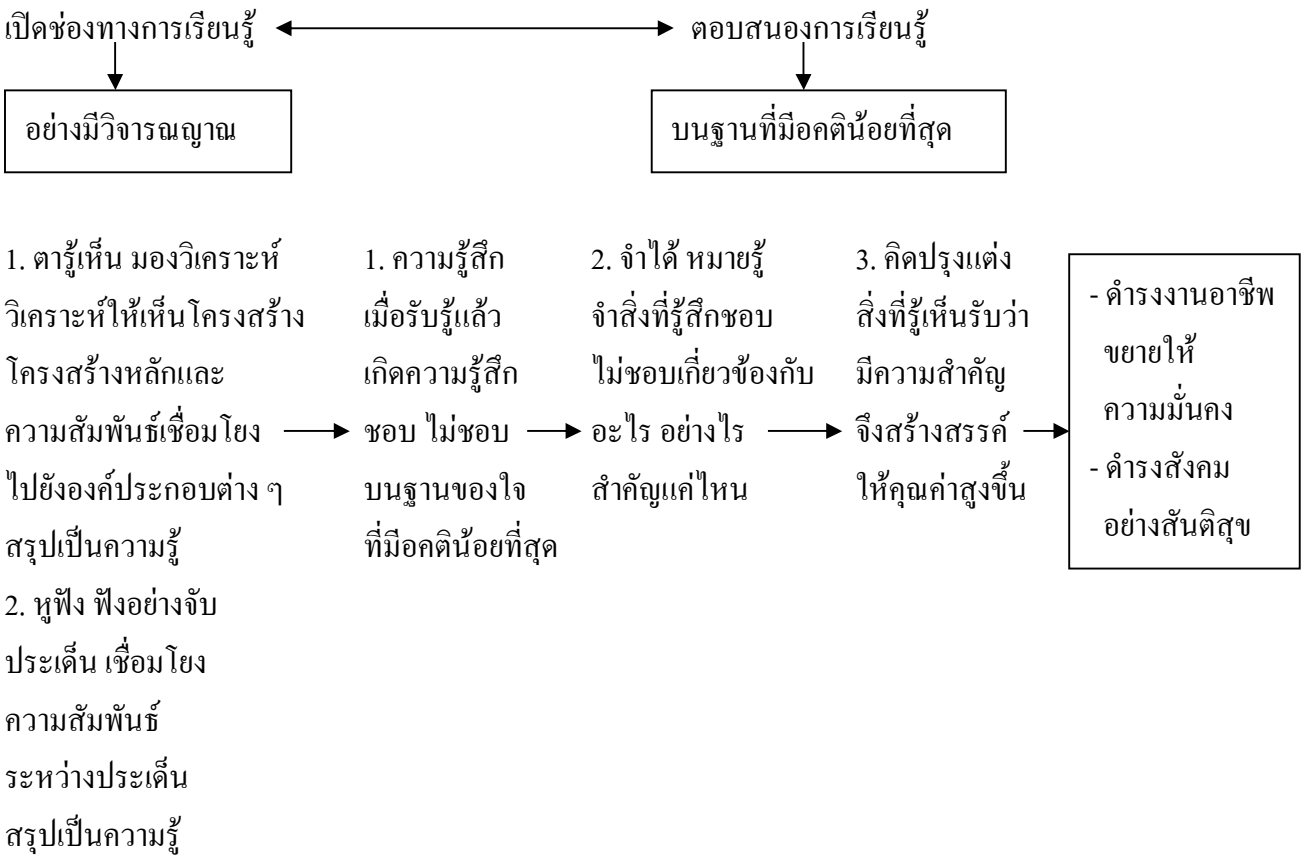

จากแผนภูมิ จะพบว่า เครื่องมือสำคัญของการสร้างลักษณะนิสัย คือ (1) ความมีวิจารณญาณ และ (2) การควบคุมอคติภายในตนเองให้ลดน้อยที่สุด จึงเป็นตัวผันแปรต่อการสร้างลักษณะนิสัย

1. การเปิดช่องทางการเรียนรู้ โดยผ่านทางดวงตา หูฟัง จมูกรู้กลิ่น ลิ้นรู้รส กายรู้สัมผัส ตัวเราจะต้องรวบรวม สืบค้นข้อมูลให้ละเอียดรอบคอบอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะสิ่งรับรู้ที่เป็นทางธรรม คือ การรับรส การรับกลิ่น และการรับสัมผัส จะต้องแยกคุณลักษณะที่โดดเด่นและคุณลักษณะรองและผลกระทบให้ชัดเจน

ตัวอย่าง การชิมน้ำทับทิมเป็นรูปธรรมและนามธรรม

1. รูปธรรม สีของน้ำทับทิม สีแดงสดใส กระทบกับความรู้สึกร่าเริง
2. นามธรรม
   (1) รสฝาด ทำหน้าเปรี้ยวตามมาและอมหวานในตัว ให้ความรู้สึกมั่นคง
   (2) กลิ่นนำออกมาตอนแรกเป็นกลิ่นของดอกการเวก หอมสดใส เมื่อลมหายใจสะท้อนกลับมาเป็นกลิ่นอ่อนโยนคล้ายดอกกุหลาบ ทำให้จิตใจ สดชื่นและอบอุ่น

ตัวอย่าง การรับรู้ในการชิมน้ำทับทิม เป็นการรายงานข้อมูล อย่างมีวิจารณญาณให้ความละเอียดเพียงพอต่อการตอบสนองที่มีความเที่ยงตรงต่อไปได้

2. การตอบสนองการรับรู้

เมื่อข้อมูลจากการรับรู้ผ่านเข้ามาทางสมอง กระบวนการตอบสนองจะทำงานทันที โดย

1. ความรู้สึก เมื่อข้อมูลเข้ามากระทบความรู้สึก จะตอบสนองออกมาว่าพอใจ หรือไม่พอใจ
2. ความจำได้ หมายรู้ เมื่อข้อมูลเข้ามาพร้อม ๆ กัน องค์ประกอบความจำจะตอบสนองประมวลว่าข้อมูลใหม่เข้ามามีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลเก่าอะไรบ้าง
3. การคิด ปรุงแต่ง เมื่อข้อมูลเข้ามาผ่านขั้นตอนความรู้สึกและความจำ ผลตอบสนองจะกระทบกับการคิดปรุงแต่งในอันที่จะปรุงแต่งในทางสร้างสรรค์หรือในทางกลับกัน

กระบวนการตอบสนองการรับรู้ดังกล่าวจะต้องเป็นกระบวนการที่มีอคติน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย การทำให้อคติมีน้อยหรือไม่มีนั้น สามารถทำได้ด้วยการวางจิตใจให้สงบลง คิดไตร่ตรองอยู่กับกระบวนการตอบสนองการรับรู้เพียงอย่างเดียว จะเกิดสมาธิให้เราดำเนินการคิดทั้ง 3 องค์ประกอบได้อย่างเที่ยงตรงมากขึ้นโดยลำดับ

จึงอาจสรุปการใช้ทักษะขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัย ได้ดังนี้

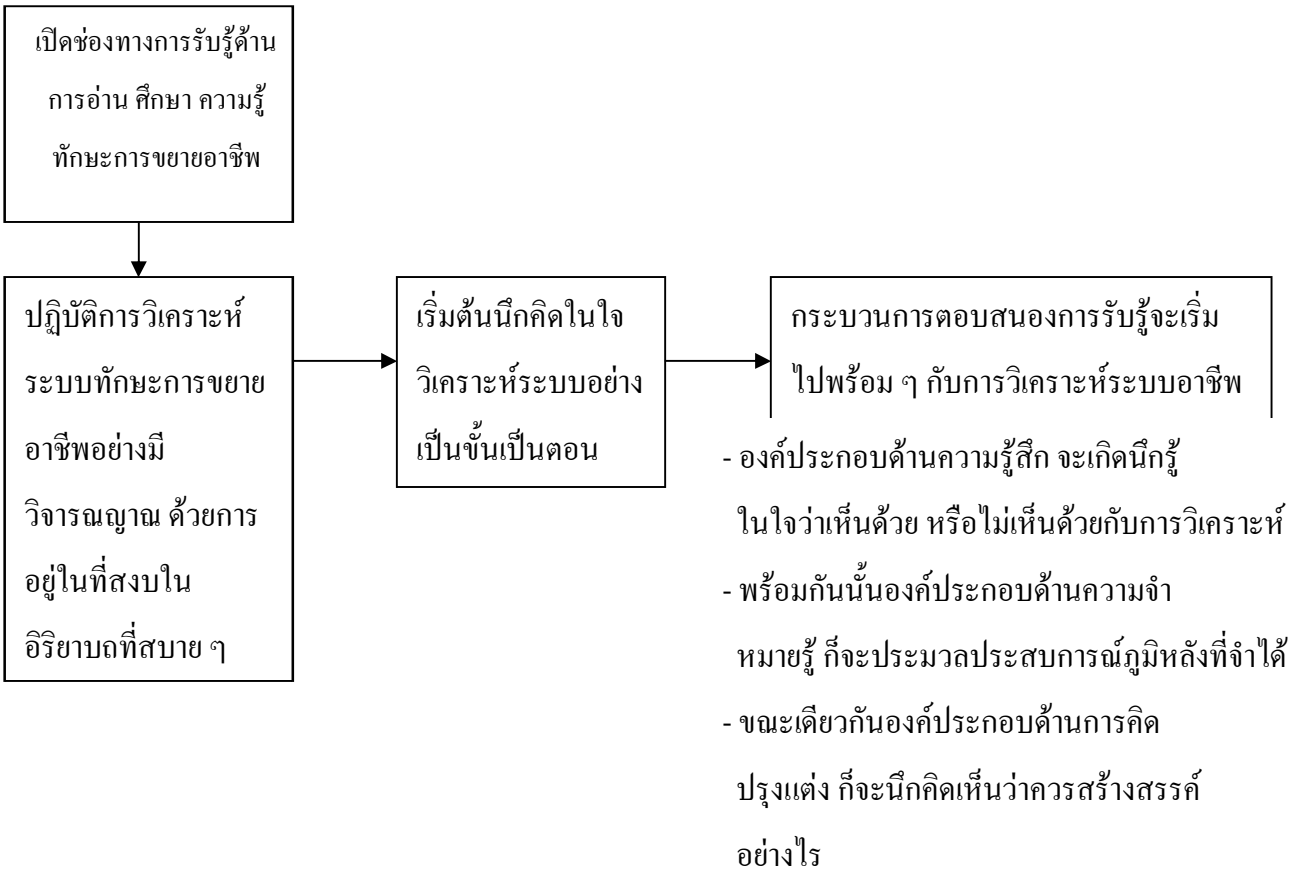

แผนภูมิสรุป ดังกล่าว เป็นกระบวนการทางสมาธิที่จะสร้างให้เรามีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและรอบด้าน จะทำให้ความคิดของเราปราศจากอคติ ผลการคิด วิเคราะห์ จะมีโอกาสถูกต้องมากขึ้น ถ้าใช้กระบวนการนี้มีความถี่มากยิ่งขึ้น ตัวตนของเราจะพัฒนาทักษะการทำงานให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยได้ และปรับไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่าได้ง่ายให้การคิดมีประสิทธิภาพสูงส่งเข้าสู่ภูมิปัญญาในที่สุด

กิจกรรมที่ 8

ให้ผู้เรียนวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการขยายอาชีพให้เป็นลักษณะนิสัยในอาชีพของตนเอง หรืออาชีพที่สนใจมา 1 อาชีพ

บทที่ 4
ความหมาย ความสำคัญของการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

อธิบายความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นในการขยายอาชีพให้มีผลิตภัณฑ์หรืองานบริการ สร้างรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต มีเงินออมและมีทุนในการขยายอาชีพ

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 ความหมายของการจัดการขยายอาชีพ ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องที่ 2 ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 12 ใบความรู้ เรื่อง ความหมายของการจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เอกสารหมายเลข 13 แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เอกสารหมายเลข 14 ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เอกสารหมายเลข 15 ใบความรู้ เรื่อง การประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับได้ของความสำคัญในการจัดการขยายอาชีพ ตามกระบวนการคิดเป็น

เรื่องที่ 1 ความหมายของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. บอกความหมายของการจัดการขยายอาชีพ
2. บอกความหมายของความมั่นคง
3. บอกความหมายของการจัดการขยายอาชีพ เพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. บอกความหมายของการจัดการขยายอาชีพ	อ่านเอกสารหมายเลข 11 : ใบความรู้ เรื่อง ความหมายของการจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ทดสอบความเข้าใจความหมายของการจัดการขยายอาชีพ เพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	เอกสารหมายเลข 11 ใบความรู้ เรื่อง ความหมายการจัดการขยายอาชีพ เพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. บอกความหมายของความมั่นคง	ประเมินความเข้าใจตนเองตามเอกสารหมายเลข 12	ผลการประเมินความเข้าใจในกรณีตัวอย่างในเอกสารหมายเลข 12	เอกสารหมายเลข 12 แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการจัดการขยายอาชีพ ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารหมายเลข 12 : ใบความรู้ เรื่อง ความหมายของการจัดการขยายอาชีพ เพื่อความมั่นคง ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ดังนี้

1. การจัดการ **หมายถึง** กรรมวิธีในการสั่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน
2. ขยายอาชีพ **หมายถึง** การทำให้การทำมาหากิน แผ่กว้างออกไป
3. ความมั่นคง **หมายถึง** เกี่ยวกับการเกิดความแน่น และทนทานไม่กลับเป็นอื่น
4. การจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคง
   หมายถึง กรรมวิธีในการควบคุมการดำเนินงานทำมาหากินให้แผ่กว้างออกไปด้วยความทนทานไม่กลับเป็นอื่น
5. เศรษฐกิจ **หมายถึง** งานเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน
6. พอเพียง **หมายถึง** เท่าที่ต้องการ ควรแก่ความต้องการ เต็มความต้องการ
7. ปรัชญา **หมายถึง** วิชาด้วยหลักแห่งความรู้ ความจริง
8. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
   หมายถึง หลักแห่งความรู้ ความจริงของงานเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชนเป็นไปตามต้องการ

ดังนั้น การจัดการขยายอาชีพ เพื่อความมั่นคงตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงอาจให้ความหมายได้ว่า **“กรรมวิธีในการควบคุมการดำเนินงานทำมาหากินให้ขยายก้าวออกไปให้เกิดความแน่นและทนทานไม่กลับเป็นอื่นตามหลักความรู้ ความจริงของงานเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชนเป็นไปตามต้องการ”**

เอกสารหมายเลข 13 : แบบประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการจัดการขยายอาชีพ ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

---

1. อ่านกรณีตัวอย่างแล้วตอบคำถามด้วยตนเอง

" ลุงอินปลูกข้าวโพดหวาน ขนาดร่องกว้าง 0.75 เมตร ยาว 40 เมตร สัปดาห์ละ 5 ร่อง อย่างต่อเนื่องได้ผลผลิตสัปดาห์ละ 250 กิโลกรัม ขายให้กับลูกค้าประจำ มีรายได้ 2,500 บาทค่อนข้างแน่นอน แต่ปีนี้ลูกเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา 2 คน จะต้องมีรายจ่ายเพิ่มอีกเดือนละ 10,000 บาท

ลุงอินหาตลาดข้าวโพดหวาน ได้ลูกค้าเพิ่มสามารถรับซื้อข้าวโพดหวานตามปริมาณที่เพิ่มขึ้นได้ตามต้องการ อยู่มาไม่นานเพื่อนบ้านหลายครอบครัวเอาอย่างปลูกข้าวโพดหวานขาย ทำให้ข้าวโพดมีปริมาณมาก ราคาตก

ลุงอิน เห็นว่า เพื่อนบ้านต่างก็ยากจน หากปล่อยให้สภาพเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ก็จะพากันขาดทุน เสียหาย ลุงอินประเมินปริมาณข้าวโพดหวานที่ผลิตได้และมีคุณภาพปานกลางกับของลุงอินประมาณสัปดาห์ละ 3,000 กิโลกรัม จึงตัดสินใจไปพบพ่อค้าขายส่งรายใหม่ต้องการข้าวโพดหวานปริมาณมาก หากลุงอินสามารถรวบรวมผลผลิต ควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานที่ต้องการและจัดการส่งมอบให้ได้จะรับซื้อกิโลกรัมละ 15 บาท ลุงอินจึงเจรจารับซื้อข้าวโพดหวานของเพื่อนบ้านให้ราคากิโลกรัมละ 10 บาท หักค่าขนส่งกิโลกรัมละ 1 บาท ลุงอินได้กำไรกิโลกรัมละ 4 บาท เดือนหนึ่งจะมีรายได้ 48,000 บาท พอเพียงใช้จ่ายดำรงชีวิต ส่งลูกเรียนได้ ที่ดินที่เคยปลูกข้าวโพดและว่างเปล่า จำนวน 20 ไร่ ลุงอินปลูกไม้ป่าต้นยางนา ต้นสัก เป็นไม้โตไวได้ 2,000 ต้น อีก 15 ปีข้างหน้าจะสามารถตัดโค่นขายได้ต้นละ 5,000 บาท คาดว่าจะได้เงินประมาณ 10 ล้านบาท "

จากเรื่องราวของลุงอิน ท่านมีความเข้าใจอย่างไร

1. การดำเนินงานปลูกข้าวโพดหวานขนาดร่องกว้าง 0.75 เมตร ยาว 40 เมตร สัปดาห์ละ 5 ร่อง เปรียบได้กับข้อใด
   - ก. ความมั่นคง
   - ข. การขยายอาชีพ
   - ค. การจัดการ
   - ง. ความพอเพียง
2. มีรายได้ สัปดาห์ละ 2,500 แน่นอน สอดคล้องกับข้อใดมากที่สุด
   - ก. ความมั่นคง
   - ข. การขยายอาชีพ
   - ค. การจัดการ
   - ง. ความพอเพียง

3. ลุงอินหาตลาดข้าวโพดหวานเพิ่มขึ้นเกี่ยวข้องกับข้อใด
   ก. ความมั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. การจัดการ
   ง. ความพอเพียง
4. เพื่อนบ้านเอาอย่างปลูกข้าวโพดหวานกันมาก ราคาตก เกี่ยวข้องกับข้อใด
   ก. ความไม่มั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. การจัดการ
   ง. ความพอเพียง
5. ลุงอินไปพบพ่อค้าขายส่งรายใหญ่ เกี่ยวข้องกับข้อใด
   ก. ความมั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. เศรษฐกิจ
   ง. ความพอเพียง
6. การรวบรวมผลผลิต การควบคุมคุณภาพผลผลิต การจัดการรายได้กับสมาชิกเพื่อนบ้าน ข้อใดถูกต้องมากที่สุด
   ก. ความมั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. เศรษฐกิจ
   ง. ความพอเพียง
7. ลุงอินให้ราคาข้าวโพดหวานของเพื่อนบ้าน กิโลกรัมละ 10 บาท ข้อใดถูกต้องมากที่สุด
   ก. ความมั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. เศรษฐกิจ
   ง. ความพอเพียง
8. รายได้เดือนละ 48,000 บาทของลุงอิน สอดคล้องกับข้อใดมากที่สุด
   ก. ความมั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. เศรษฐกิจ
   ง. ความพอเพียง

9. รายได้จากการปลูกไม้ป่า 20 ไร่ เป็นเงิน 10 ล้านบาท อีก 15 ปีข้างหน้าของลุงอินตรงกับข้อใดมากที่สุด
   ก. ความมั่นคง
   ข. การขยายอาชีพ
   ค. เศรษฐกิจ
   ง. ความพอเพียง

กิจกรรมที่ 9

ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายทำความเข้าใจแบบประเมินกรณีตัวอย่างหมายเลข 12 แล้วสรุปให้เหตุผลเป็นข้อ ๆ

เรื่องที่ 2 ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคงตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. ยอมรับว่า การขยายอาชีพทำให้ตนเอง เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้และช่องทางอาชีพเปิดกว้างออกไป	1. อ่านเอกสารหมายเลข 13 เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ผู้เรียนวิเคราะห์กำหนดวลีความสำคัญการจัดการขยายอาชีพ	1. ทดสอบความเข้าใจความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ผลการวิเคราะห์กำหนดวลีความสำคัญการจัดการขยายอาชีพ	<u>เอกสารหมายเลข 13</u> ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เห็นว่าการขยายอาชีพทำให้มีสิ่งบริโภคสร้างความพอเพียงให้กับชุมชน ช่วยลดรายจ่าย สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน	อ่านเอกสารหมายเลข 14 ให้เข้าใจ แล้ววิเคราะห์ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับสาระการรับได้ ความสำคัญการจัดการขยายอาชีพตามกระบวนการคิดเป็นพร้อมทั้งสรุปผล	ผลการวิเคราะห์ผลการประเมินตนเอง	<u>เอกสารหมายเลข 14</u> ใบความรู้ เรื่อง การประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับได้ของความสำคัญในการจัดการขยายอาชีพตามกระบวนการคิดเป็น

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

เรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. อ่านเอกสารหมายเลข 13 : ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประเมินตนเองตามเอกสารหมายเลข 14 : แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับได้ของความสำคัญในการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารหมายเลข 14 : ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพในเชิงวิชาการมีผู้กล่าวไว้มากพอสมควรแล้ว ผู้เรียนสามารถค้นคว้าได้ แต่การระบุความสำคัญในเรื่องใด ๆ ย่อมผันแปรไปตามประสบการณ์เชิงประจักษ์ของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคนไม่มีอะไรแน่นอน เรามีหน้าที่จะต้องระบุความสำคัญในสิ่งข้างหน้าและประเมินตัดสินใจด้วยตัวเราเอง

เช่นเดียวกับการระบุความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคงไม่มีใครบอกสิ่งที่ถูกต้องให้ใครได้ เราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำตนเอง ระบุความสำคัญได้ด้วยตนเองมากกว่าการใช้ข้อมูลจากภายนอก ตามเอกสารใบความรู้ฉบับนี้ จึงขอนำเสนอหลักการคิด วิเคราะห์ หาความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพด้วยตนเอง ดังนี้

1. ต้องเริ่มต้นจากความหมายของภาษาโดยยึดพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบว่า

   " ความสำคัญ" มีความหมายตามลักษณะคำวิเศษณ์ คือ

   (1) เป็นพิเศษกว่าธรรมดา

   (2) มีคุณค่า

   (3) มีชื่อเสียง

   " การจัดการขยายอาชีพเพื่อความมั่นคง" มีความหมาย คือ

   (1) การสั่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน

   (2) ทำให้ขยายกว้างออกไป

   (3) ทำให้มั่นคง

2. ให้นำองค์ประกอบความหมายของคำทั้งสองประโยคมาวิเคราะห์ระบุความสัมพันธ์ดังตัวอย่างนี้

ตัวอย่าง : ตารางวิเคราะห์ สร้างวลี เหตุการณ์จากความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์

ความสำคัญ / การจัดการขยายอาชีพ มั่นคง	ลักษณะที่ต่างออกไป เป็นพิเศษกว่าธรรมดา	มีคุณค่า เกื้อกูล	ชื่อเสียง ยอมรับ
การสั่งงาน ควบคุมงาน และดำเนินงาน			
การทำให้ขยาย กว้างออกไป			
ทำให้มั่นคง			

ตารางดังกล่าวข้างต้น ใช้ดำเนินการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แล้วระบุเป็นวลี เหตุการณ์บนฐานของเหตุและผลตามประสบการณ์ของผู้เรียน ดังตัวอย่างนี้

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ กำหนด วลี ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามเหตุผลและประสบการณ์ของผู้เรียน

ความสำคัญ / **การจัดการขยายอาชีพ มั่นคง**	**ลักษณะที่ต่างออกไปเป็นพิเศษกว่าธรรมดา**	**มีคุณค่า เกื้อกูล**	**ชื่อเสียง ยอมรับ**
การสั่งงาน ควบคุมงาน และดำเนินงาน	เป็นการเพิ่มกิจกรรมบนฐานการควบคุมดำเนินกิจกรรมหลักที่ทำอยู่	ทำให้ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรการดำเนินงานได้ผลผลิตสูงขึ้น	การยอมรับของบุคลากรในองค์กรสูงขึ้น
การทำให้ขยายกว้างออกไป	- มีผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น - ฐานลูกค้าขยาย	มีพันธมิตรทางธุรกิจเพิ่มขึ้น	การยอมรับในธุรกิจขยายกว้างออกไป
ทำให้มั่นคง	กลยุทธ์ธุรกิจถูกปรับเปลี่ยนใช้สร้างความมั่นคงในธุรกิจ	เครือข่ายลูกค้ามีความเชื่อมั่น มีความภักดีในการซื้อขายมากขึ้น	องค์ความรู้การผลิต การตลาด ยกระดับคุณค่าเป็นทุนในการแข่งขัน

3. นำผลการวิเคราะห์ กำหนด วลี ความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพที่วิเคราะห์ได้มาพิจารณาทบทวนหาข้อบกพร่องและพัฒนา เราก็จะพบว่า ความสำคัญของการพัฒนาอาชีพประกอบด้วย
   (1) เป็นการเพิ่มกิจกรรมอาชีพบนฐานการจัดการอาชีพหลักที่ทำอยู่
   (2) ทำให้ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรดำเนินงาน สามารถสร้างผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นได้
   (3) ทำให้ผู้ร่วมงานมีความเชื่อมั่นว่า ธุรกิจเจริญก้าวหน้า สามารถอยู่ร่วมทำงานได้อย่างมั่นคง
   (4) มีผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น สามารถขยายฐานลูกค้าออกไปได้กว้างขึ้น
   (5) มีพันธมิตรทางธุรกิจเพิ่มขึ้น
   (6) วงการธุรกิจยอมรับกว้างออกไป
   (7) กลยุทธ์ทางธุรกิจถูกปรับเปลี่ยนใช้สร้างความมั่นคงในธุรกิจ
   (8) เครือข่ายลูกค้าและพันธมิตรทางธุรกิจ มีความเชื่อมั่น มีความภักดีในการซื้อขายมากขึ้น
   (9) องค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดยกระดับคุณค่าใช้เป็นทุนในการแข่งขัน

สรุป

จะเห็นว่าการคิดการพิจารณาความสำคัญนั้น จำเป็นที่เราจะต้องมองเห็นด้วยตัวเราเอง และนำไปเทียบเคียงกับความเห็นทางวิชาการก็จะทำให้เรามีโอกาสตัดสินใจได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนได้

กิจกรรมที่ 10

ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ กำหนด วลีความสำคัญการจัดการขยายอาชีพตามเหตุผลจากประสบการณ์ของตนเอง หรือสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพที่สนใจ โดยบันทึกลงในตารางดังตัวอย่างหน้า 56

เอกสารหมายเลข 15 : ใบความรู้ เรื่อง การประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับได้ของความสำคัญในการจัดการขยายอาชีพตามกระบวนการคิดเป็น

การประเมินเพื่อตัดสินใจ รับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพตามกระบวนการคิดเป็นที่ผู้เรียนวิเคราะห์ขึ้นเองนั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

(1) การนำผลวิเคราะห์ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีประสบการณ์แล้วสรุปข้อบกพร่องความคิดเห็นที่รับได้มาพัฒนาสาระความสำคัญ

(2) ประเมินตนเองด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และวิชาการ

ในเอกสารใบความรู้นี้จะให้ความคิด ความเข้าใจ การประเมิน และพัฒนาสาระความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพด้วยตนเอง ดังนี้

1. กรอบการประเมินตัดสินใจ ตามกระบวนการคิดเป็น ประกอบด้วย
   - 1.1 ข้อมูลด้านตนเอง มีตัวแปรที่ใช้คิด ตัดสินใจ 2 เรื่อง คือ
     - (1) ความมั่นใจที่จะทำได้
     - (2) ความมีคุณค่า ประโยชน์ต่อการขยายอาชีพ
   - 1.2 ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม มีตัวแปรที่ใช้คิด ตัดสินใจ 2 เรื่อง คือ
     - (1) ผู้เกี่ยวข้องเห็นสอดคล้อง
     - (2) ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยอมรับ
   - 1.3 ข้อมูลด้านวิชาการ มีตัวแปรที่ใช้คิด ตัดสินใจ 2 เรื่อง คือ
     - (1) ความสอดคล้องกับความเห็นทางวิชาการ
     - (2) มีข้อมูลและแหล่งเรียนรู้เพียงพอ
2. ลักษณะแบบประเมินอย่างง่าย โดยใช้ตารางมิติสัมพันธ์ระหว่างกรอบการประเมินกับสาระความสำคัญที่ผู้เรียนวิเคราะห์ขึ้น ดังตัวอย่างนี้

เอกสารตัวอย่าง : การวิเคราะห์ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับได้ของสาระความสำคัญในการจัดการขยายอาชีพที่ผู้เรียนวิเคราะห์ขึ้นเอง

สาระความสำคัญของการจัดการขยายอาชีพที่ผู้เรียนวิเคราะห์ได้	ด้านตนเอง				ด้านสังคม				ด้านวิชาการ				รวมคะแนน
	① ความมั่นใจที่จะทำได้		② มีคุณค่าประโยชน์ต่อการขยายอาชีพ		③ ผู้เกี่ยวข้องเห็นสอดคล้องด้วย		④ ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยอมรับ		⑤ สอดคล้องกับความเห็นทางวิชาการ		⑥ มีข้อมูลและแหล่งเรียนรู้เพียงพอ		
	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	54
1. เป็นการเพิ่มกิจกรรมอาชีพบนฐานอาชีพหลักที่ทำอยู่	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓	5
2. ทำให้ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรดำเนินงานสามารถสร้างผลผลิตเพิ่มขึ้น	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	6
3. ทำให้ผู้ร่วมงานมีความเชื่อมั่นว่า ธุรกิจก้าวหน้าอยู่ร่วมงานได้	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	6
4. มีผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นขยายฐานลูกค้าออกไปได้กว้างขึ้น	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	6
5. มีพันธมิตรทางธุรกิจเพิ่มขึ้น	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	6
6. วงการธุรกิจยอมรับก้าวออกไป	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	4
7. เกิดกลยุทธ์ทางธุรกิจใช้สร้างความมั่นคงในธุรกิจได้	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	5
8. เครือข่ายลูกค้าและพันธมิตรทางธุรกิจ มีความเชื่อมั่น ภักดีในการซื้อขาย	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	6
9. องค์ความรู้ยกระดับคุณค่าใช้เป็นทุนในการแข่งขัน	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	6
รวม	9		9		8		7		9		8		50
	ตนเอง = 18				สังคม = 15				วิชาการ = 17				

3. การแปรผลและใช้ผล มีตัวอย่างดังนี้

3.1 การแปรผล จากตารางตัวอย่างข้างต้นและสามารถแบ่งผลจากการวิเคราะห์ได้ดังนี้

(1) มิติทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า มีสาระที่ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าไม่สอดคล้องและไม่น่าจะยอมรับได้ 2 สาระ คือ

ก. ทำให้ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรดำเนินงานสามารถสร้างผลผลิตเพิ่มขึ้น

ข. วงการธุรกิจยอมรับกว้างขวางออกไป

(2) มิติทางวิชาการ พบว่า ข้อมูลแหล่งวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มกิจกรรมอาชีพบนฐานอาชีพหลักที่ทำอยู่ มีไม่พอเพียง

(3) หากพิจารณาภาพรวม จะพบว่า มีคะแนนรวม 48 คะแนน เป็นคะแนนในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 88.8 จึงอาจสรุปได้ว่า ความสำคัญของการขยายอาชีพที่ผู้เรียนวิเคราะห์ สามารถรับได้ว่า เป็นความสำคัญจริง

3.2 การนำไปใช้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า สามารถรับเป็นความสำคัญจริง ทำให้มีความมั่นใจมองเห็นคุณค่าประโยชน์นำไปกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการขยายอาชีพได้อย่างเชื่อมั่น

จึงอาจสรุปได้ว่า การบ่งชี้ความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ควรจะเป็นการระบุโดยตรงของผู้ประกอบการหรือผู้เรียน การใช้ความคิดของผู้รู้ ความคิดทางวิชาการ ควรเป็นเพียงข้อมูลที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับการคิด วิเคราะห์ของเราเอง

กิจกรรมที่ 11

ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับการรับได้ของสาระความสำคัญการจัดการขยายอาชีพของตนเอง หรืออาชีพที่ผู้เรียนสนใจตามกระบวนการคิดเป็น พร้อมแปรผลและสรุปผลโดยยึดตารางและรูปแบบตามตัวอย่างหน้าที่ 61

บทที่ 5
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ได้แก่การทำแผนธุรกิจ การจัดการความเสี่ยง การจัดการการผลิต การจัดการตลาด และบัญชีธุรกิจ เพื่อสามารถนำสู่การปฏิบัติทำแผนธุรกิจในบทต่อไป

ขอบข่ายเนื้อหา

การบริหารจัดการ

1) การทำแผนธุรกิจ
2) การจัดการความเสี่ยง
3) การจัดการการผลิต
4) การจัดการการตลาด
5) บัญชีธุรกิจ

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 16 ใบความรู้ เรื่อง การบริหารจัดการในการขยายอาชีพ

เอกสารหมายเลข 16 ใบความรู้เรื่องการบริหารจัดการในการขยายอาชีพ

1) การทำแผนธุรกิจ

1.1 ความหมายของแผนธุรกิจ

แผนธุรกิจ คือแผนงานทางธุรกิจที่แสดงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติในการลงทุนประกอบการ โดยมีจุดเริ่มต้นจากจะผลิตสินค้าและบริการอะไร มีกระบวนการปฏิบัติอย่างไรบ้าง และผลจากการปฏิบัติออกมาได้มากน้อยแค่ไหน ใช้งบประมาณและกำลังคนเท่าไร เพื่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการแก่ลูกค้า และจะบริหารธุรกิจอย่างไรธุรกิจจึงจะอยู่รอด

(แหล่งที่มา : มาณพ ชิวธนาสุนทร. แผนธุรกิจ **SMEs**. สำนักพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, กระทรวงอุตสาหกรรม. 2547)

1.2 การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ

การวิเคราะห์ชุมชน หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั่วไปของชุมชนที่เราอาศัยอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นหมู่บ้าน ตำบล หรืออำเภอก็ได้ขึ้นอยู่กับการกำหนดขอบเขตของชุมชนว่าจะนำข้อมูลของชุมชนในระดับใดมาพิจารณา โดยการจำแนกข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพื่อจะนำมากำหนดแนวทางการขยายอาชีพให้ตอบสนองตรงกับความต้องการของคนในชุมชน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ รายได้ของประชากรต่อคน ต่อครอบครัว เป็นอย่างไร ลักษณะของการประกอบอาชีพของประชากรเป็นอย่างไร รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลด้านการตลาด แนวโน้มของความต้องการของการตลาด นโยบายของรัฐที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการผลิตหรือการประกอบอาชีพ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เราวางแผนการดำเนินการพัฒนาอาชีพได้รอบคอบขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์สภาพการภายใน ภายนอกของชุมชน โดยใช้เทคนิค SWOT (SWOT Analysis)

การศึกษาความต้องการของชุมชนเป็นการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคหรือความเสี่ยงและโอกาสในด้านต่าง ๆ ของข้อมูลและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้โดยใช้เทคนิค SWOT ในการวิเคราะห์ชุมชน มีดังนี้

S (Strengths)	จุดแข็งหรือจุดเด่นของชุมชน
W (Weaknesses)	จุดอ่อนหรือข้อด้อยของชุมชน
O (Opportunity)	โอกาสที่จะสามารถดำเนินการได้
T (Threats)	อุปสรรคหรือปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงของชุมชนที่ควรหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติ

ในการวิเคราะห์ชุมชน อาจจะเขียนเป็นตารางวิเคราะห์ได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน	S (จุดแข็ง)	W (จุดอ่อน)
ปัจจัยภายนอก	O (โอกาส)	T (อุปสรรคหรือความเสี่ยง)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิเคราะห์ควรพิจารณาจำแนกข้อมูลในด้านต่าง ๆ โดยให้สมาชิกในชุมชนหรือกลุ่มอาชีพนั้นร่วมกันช่วยวิเคราะห์ หากพบข้อมูลส่วนใดที่เป็นจุดเด่นของชุมชนหรือกลุ่มอาชีพนั้นให้ใส่ข้อมูลในช่อง S หากพบข้อมูลใดที่เป็นจุดอ่อนหรือข้อด้อยของชุมชนหรือกลุ่มอาชีพให้ใส่ข้อมูลในช่อง W หากส่วนใดที่เป็นโอกาสช่องทางของชุมชน เช่น ความต้องการสินค้าของประชาชน นโยบาย หรือจุดเน้นของรัฐหรือของชุมชนที่เป็นโอกาสดีให้ใส่ในช่อง O และในขณะเดียวกันข้อมูลใดที่เป็นความเสี่ยง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมาย หรือความต้องการของชุมชนไม่มีหรือมีน้อยขาดแคลนวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิต เป็นต้น ให้นำข้อมูลใส่ในช่อง T ทำเช่นนี้จนครบถ้วน หากส่วนใดข้อมูลไม่ชัดเจนเพียงพอก็ต้องสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมได้ จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดทางเลือกในการพัฒนาอาชีพหรือทางเลือกในการแก้ปัญหาอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ต่อไป

1.3 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ในการวางแผนขยายธุรกิจของชุมชน

วิสัยทัศน์ เป็นการกำหนดภาพในการประกอบอาชีพในอนาคต มุ่งหวังให้เกิดผลอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการมองเป้าหมายของธุรกิจว่าต้องการให้เกิดอะไรขึ้นข้างหน้า โดยมีขอบเขตและระยะเวลากำหนดที่แน่นอน ในการกำหนดวิสัยทัศน์เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนและข้อมูลอาชีพของผู้ประกอบการ มาประกอบการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อการตัดสินใจที่ดี มีความเป็นไปได้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจในที่สุด

พันธกิจ คือ ภาระงานที่ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ให้ได้ ผู้ประกอบการจะต้องสร้างทีมงานและกำหนดภารกิจของสถานประกอบการให้ชัดเจนครอบคลุมทั้งด้านการผลิตและการตลาด

การวิเคราะห์พันธกิจ ของสถานประกอบการ สามารถตรวจสอบว่าพันธกิจใดควรทำก่อนหรือหลัง หรือพันธกิจใดควรดำรงอยู่หรือควรเปลี่ยนแปลง ผู้ประกอบการและทีมงานจะต้องร่วมกันวิเคราะห์ เพื่อกำหนดพันธกิจหลักของสถานประกอบการ ผู้ประกอบการและทีมงานจะต้องจัดลำดับความสำคัญของพันธกิจและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายให้ได้

เป้าหมายหรือเป้าประสงค์ เป้าหมายในการขยายอาชีพ คือการบอกให้ทราบว่าสถานประกอบการนั้นสามารถทำอะไรได้ภายในระยะเวลาเท่าใด ซึ่งอาจจะกำหนดไว้เป็นระยะสั้น หรือระยะยาว 3 ปี หรือ 5 ปีก็ได้ การกำหนดเป้าหมายของการขยายอาชีพต้องมีความชัดเจนสามารถวัดและ

ประเมินผลได้ การกำหนดเป้าหมายหากสามารถกำหนดเป็นจำนวนตัวเลขได้ก็จะยิ่งดี เพราะทำให้มีความชัดเจนจะช่วยให้การวางแผนมีคุณภาพยิ่งขึ้น และจะส่งผลในทางปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

กลยุทธ์ในการวางแผนขยายอาชีพ เป็นการวางแผนกลยุทธ์ในการขยายอาชีพหรือธุรกิจนั้น ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การวางแผนจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายระยะยาวให้ชัดเจน มีการวิเคราะห์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมีการทำงาน วางระบบไว้ค่อนข้างสูงเพื่อให้มีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการและทีมงานสามารถพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าได้ในอนาคต

ขั้นตอนกระบวนการวางแผน

ขั้นตอนของกระบวนการวางแผนในการขยายธุรกิจของชุมชน มีดังนี้

1. ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ต้องให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

2. ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีความชัดเจนว่าจะทำเพื่ออะไร และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องมีความเป็นไปได้หรือไม่ และสามารถวัดผลได้

3. ขั้นการตั้งเป้าหมายเป็นการระบุเป้าหมายที่จะทำว่าตั้งเป้าหมายในการดำเนินการไว้จำนวนเท่าใด และสามารถวัดได้ในช่วงเวลาสั้น ๆ

4. ขั้นการกำหนดขั้นตอนการทำงาน เป็นการคิดไว้ก่อนว่าจะทำกิจกรรมอะไรก่อนหรือหลัง ซึ่งการกำหนดแผนกิจกรรมนี้จะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขั้นปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงจะได้ผล

6. ขั้นการปรับแผนการปฏิบัติงาน ในบางครั้งแผนที่วางไว้เมื่อได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง อาจจะทำให้สถานการณ์เปลี่ยนไป ผู้ประกอบการจึงควรมีการปรับแผนบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น และการดำเนินงานตามแผนจะมีประสิทธิภาพขึ้น

1.4 การวางแผนปฏิบัติการ

การวางแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำแผนธุรกิจเพื่อการพัฒนาอาชีพที่มีรายละเอียดมาจากแผนกลยุทธ์ มากำหนดเป็นโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการ โดยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ โดยผู้เรียนและผู้นำชุมชนต้องช่วยกันกำหนด

2) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)

ความเสี่ยง คือ ความไม่แน่นอนต่อการประสบกับเหตุการณ์ หรือ สภาวะที่เราต้องเผชิญกับสถานการณ์อันไม่พึงประสงค์โดยมีความน่าจะเป็น หรือโอกาสในสิ่งนั้น ๆ เป็นศูนย์

2.1) ความหมาย

การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการในการระบุวิเคราะห์(en:risk analysis) ประเมิน (en:risk assessment) ดูแลตรวจสอบและควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์

กับกิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่องค์กรต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งหรือเรียกว่า อุบัติภัย (accident)

ความเสี่ยง (Risk) มีความหมายในหลากหลายแง่มุม เช่น

- ความเสี่ยงคือโอกาสที่เกิดขึ้นแล้วธุรกิจจะเกิดความเสียหาย (chance of loss)
- ความเสี่ยงคือความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายต่อธุรกิจ (possibility of loss)
- ความเสี่ยงคือความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น (uncertainty of event)
- ความเสี่ยงคือการคลาดเคลื่อนของการคาดการณ์ (dispersion of actual result)
- ความเสี่ยง คือ ความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ ซึ่งไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด แต่ความเสี่ยงนั้น ๆ จะมีแนวโน้มที่เกิดขึ้นไม่มากก็น้อย

ภัย (peril) หมายถึง สาเหตุของความเสียหายซึ่งภัยสามารถเกิดขึ้นได้จากภัยธรรมชาติ เช่น เกิดพายุสึนามิ น้ำท่วม แผ่นดินไหว เป็นต้น ภัยนอกจากจะเกิดขึ้นได้จากภัยธรรมชาติแล้ว ภัยนั้นยังเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย จลาจล ฆาตกรรม เป็นต้น สำหรับสาเหตุสุดท้ายที่จะเกิดภัยได้นั้นคือภัยที่เกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจ เพราะภัยที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจ เป็นอีกสาเหตุที่สำคัญ เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วคนทั้งประเทศ หรือทั้งภูมิภาคจะได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง

สภาวะที่จะทำให้เกิดความเสียหาย (hazard) หมายถึง สภาพเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ความเสียหายเพิ่มสูงขึ้น โดยสภาวะต่าง ๆ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็นสภาวะทางด้านกายภาพ (physical) คือ สภาวะของโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย เช่น ชนิดและทำเลที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้าง อาจเอื้อต่อการเกิดเพลิงไหม้ สภาวะทางด้านศีลธรรม (moral) คือ สภาวะของโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากความไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เช่น การฉ้อโกงของพนักงาน และสภาวะด้านจิตสำนึกในการป้องกันความเสี่ยง (morale) คือ สภาวะที่ไม่ประมาทและเลินเล่อ หรือการไม่เอาใจใส่ในการป้องกันความเสี่ยง เช่น การที่พนักงานปล่อยให้เครื่องจักรทำงานโดยไม่ควบคุม

2.2) องค์ประกอบการจัดการความเสี่ยง

2.2.1) การระบุชี้ว่าองค์กรกำลังมีภัย เป็นการระบุชี้ว่าองค์กรมีภัยอะไรบ้างที่มาเผชิญอยู่ และอยู่ในลักษณะใดหรือขอบเขตเป็นอย่างไร นับเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการความเสี่ยง

2.2.2) การประเมินผลกระทบของภัย เป็นการประเมินผลกระทบของภัยที่จะมีต่อองค์กรซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การประเมินความเสี่ยงที่องค์กรต้องเตรียมตัวเพื่อรับมือกับภัยแต่ละชนิดได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด

2.2.3) การจัดทำมาตรการตอบโต้ตอบความเสี่ยงจากภัย การจัดทำมาตรการตอบโต้ตอบความเสี่ยงเป็นมาตรการที่จัดเรียงลำดับความสำคัญแล้วในการประเมินผลกระทบของภัย มาตรการตอบโต้ที่นิยมใช้เพื่อการรับมือกับภัยแต่ละชนิด อาจจำแนก ได้ 5 มาตรการ ดังนี้

(1) มาตรการขจัดหรือลดความรุนแรงของความอันตรายของภัยที่ต้องประสบ

(2) มาตรการที่ป้องกันผู้รับภัยมิให้ต้องประสบภัยโดยตรง เช่น ภัยจากการที่ต้องปีนไปในที่สูงก็มีมาตรการป้องกันโดยต้องติดเข็มขัดนิรภัย กันการพลาดพลั้งตกลงมา หรือภัยจากไอระเหยหรือสารพิษก็ป้องกันโดยออกมาตรการให้สวมหน้ากากป้องกันไอพิษ เป็นต้น

(3) มาตรการลดความรุนแรงของสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น กรณีเกิดเพลิงไหม้ในอาคาร ได้มีการขจัดและลดความรุนแรง โดยออกแบบตัวอาคารให้มีผนังกันไฟ กันเพลิงไหม้ลุกลามไปยังบริเวณใกล้เคียง และมีการติดตั้งระบบสปริงเกอร์ ก็จะช่วยลดหรือหยุดความรุนแรงของอุบัติภัยลงได้

(4) มาตรการกู้ภัยก็เป็นการลดความสูญเสียโดยตรง

(5) มาตรการกลับคืนสภาพ ก็เป็นอีกมาตรการในการลดความเสียหายต่อเนื่องจากภัยหรืออุบัติภัยแต่ละครั้งลงได้

การรับมือกับภัย 5 มาตรการ

(1) การเตรียมความพร้อม (Readiness) องค์กรต้องเตรียมความพร้อมระบบการบริหารความเสี่ยงให้มีความพร้อมในการจัดทำมาตรการขจัดหรือควบคุมภัยต่าง ๆ เอาไว้ล่วงหน้า

(2) การตอบสนองอย่างฉับไว (Response) เมื่อเกิดอุบัติภัยขึ้นระบบต้องมีสมรรถนะที่ดีพอในการตอบโต้ภัยแต่ละชนิดอย่างได้ผลและทันเวลา

(3) การช่วยเหลือกู้ภัย (Rescue) เป็นกระบวนการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินขององค์กรที่ได้ผลและทันเวลา

(4) การกลับเข้าไปทำงาน (Rehabilitation) เมื่ออุบัติภัยสิ้นสุดลงแล้วต้องกลับเข้าไปที่เดิมให้เร็วที่สุดเพื่อ การซ่อมแซม การเปลี่ยนใหม่ หรือการสร้างขึ้นใหม่ (rebuild) เพื่อให้อาคารสถานที่พร้อมที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ อาจรวมไปถึงการประกันภัยด้วย

(5) การกลับคืนสู่สภาวะปกติ (Resumption) องค์กรสามารถเปิดทำการ หรือ ดำเนินธุรกิจต่อไปตามปกติได้เสมือนว่าไม่มีอุบัติภัยมาก่อน

การตอบสนองอย่างฉับไว (Response) กับการช่วยเหลือกู้ภัย (Rescue) อาจดูเหมือนเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ความจริงแล้วแตกต่างกัน เช่น กรณีเกิดอัคคีภัย อุปกรณ์ดับเพลิงอัตโนมัติรวมถึง

fire alarm คือขั้นตอนของการตอบสนองอย่างฉับไว (Response) แต่ไฟฉุกเฉินและเครื่องช่วยหายใจ เพื่อให้พนักงานสวม เพื่อหนีออกจากอาคาร เป็นขั้นตอนของ การช่วยเหลือกู้ภัย (Rescue)

2.3 **การวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทางธุรกิจ** การวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงทางธุรกิจ จะใช้ธุรกิจที่เราอยู่เป็นตัวตั้ง แล้วมองสิ่งแวดล้อมรอบธุรกิจและตัวธุรกิจเองว่า มีอะไรบ้างที่เป็นจุดสำคัญ และถ้าจุดนั้นสำคัญถึงขนาดที่เรียกว่า ถ้าเกิดผลกระทบเลวร้ายกับจุดนี้แล้ว ธุรกิจของเราอาจมีปัญหาได้จุดนี้ คือ Critical point

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยง

การวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงนอกจากเกิดประโยชน์กับธุรกิจแล้วยังส่งผลถึงองค์กรและลูกค้าที่มาใช้หรือขอรับบริการอีกด้วย ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. สามารถสร้างเสริมความเข้าใจการดำเนินการของธุรกิจและจัดทำแผนธุรกิจที่ใกล้เคียงความเป็นจริง มากขึ้นในเรื่องการประมาณการค่าใช้จ่าย และระยะเวลาดำเนินการ

2. เพิ่มพูนความเข้าใจความเสี่ยงในธุรกิจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่จะเกิดกับธุรกิจหากจัดการความเสี่ยงไม่เหมาะสมหรือละเลยการบริหารความเสี่ยงนั้น

3. มีอิสระในการพิจารณาความเสี่ยงของธุรกิจซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ทำให้ยอมรับความเสี่ยงได้มากขึ้น และสามารถได้ประโยชน์จากการยอมรับความเสี่ยงนั้นได้มากขึ้นด้วย

2.4 การประเมินความเสี่ยง กระบวนการประเมินความเสี่ยง มีดังต่อไปนี้

2.4.1 กำหนดความเสี่ยง โดยตรวจสอบว่าในธุรกิจของเรามีเรื่องใดที่เป็นความเสี่ยงบ้าง ซึ่งมีประเด็นต่าง ๆ ที่สามารถวางกรอบในการกำหนดความเสี่ยงเป็นด้าน ๆ 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการตลาด เช่น การเปลี่ยนแปลงของสินค้า การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ความผันผวนราคาหุ้น การแข่งขันทางตลาด

2) ด้านการผลิต เช่น วัตถุดิบ กำลังการผลิต ต้นทุนการผลิต เทคโนโลยี เครื่องจักร ความปลอดภัย ความผิดพลาดในขั้นตอนการผลิต

3) ด้านการเงิน เช่น ความเปลี่ยนแปลงด้านสินเชื่อ ความเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันสินเชื่อ สภาพคล่อง

4) ด้านบุคลากร เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ ความรับผิดชอบ การทุจริต ความสามัคคี อัตราการลาออก

5) ด้านศักยภาพ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ ทำเลที่ตั้ง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ทรัพยากรมนุษย์

2.4.2 เมื่อสามารถกำหนดความเสี่ยงได้แล้ว ต้องประเมินอีกครั้งว่าความเสี่ยงนั้นรุนแรงระดับใด และ จัดลำดับความเสี่ยง ตามลำดับความรุนแรง

1) การประมาณระดับความรุนแรงของความเสี่ยง การประมาณระดับของความเสี่ยงเพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการแก้ไข เมื่อประเมินแล้วนำข้อมูลมาเรียงลำดับความเสี่ยง ซึ่งการประมาณความเสี่ยงดูได้จาก การเรียงลำดับของความรุนแรงของสิ่งที่จะเกิดขึ้น(ผลกระทบ) และการเรียงลำดับของโอกาสที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ ดังนี้

1.1) ความรุนแรงของอันตราย ลักษณะความรุนแรง

- ระดับความรุนแรงมาก
- ระดับความรุนแรงปานกลาง
- ระดับความรุนแรงน้อย

การพิจารณาระดับความรุนแรง ระดับความรุนแรงหรือผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือคาดคะเนว่าจะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเกิดความรุนแรง หรือผลกระทบกับสิ่งต่าง ๆ และความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านทรัพย์สิน เงิน ด้านเวลา ด้านบุคคล ด้านลูกค้า และด้านภาพลักษณ์ แล้วพิจารณาว่าความรุนแรงอยู่ในระดับใด

ตัวอย่าง การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความรุนแรง

ความเสียหาย	ระดับความรุนแรง		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ด้านทรัพย์สิน/เงิน	1,000,000 บาทขึ้นไป	100,000 บาทขึ้นไปแต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท	ต่ำกว่า 100,000 บาท
2. ด้านเวลา	< 15 วัน	3- 5 วัน	1-3 วัน
3. ด้านบุคคล	- บาดเจ็บสาหัส/พิการ - โทษให้ออกขึ้นไป	- บาดเจ็บไม่สาหัส - โทษตัดเงินเดือน	- บาดเจ็บเล็กน้อย - โทษตักเตือน
4. ด้านลูกค้า	ความพึงพอใจ ต่ำกว่า 60%	ความพึงพอใจ 60 – 74 %	ความพึงพอใจ 75 – 79 %
5. ด้านภาพลักษณ์	ส่งผลในระดับองค์กร	ส่งผลในระดับฝ่าย	ส่งผลในระดับพนักงาน

1.2) โอกาสที่จะเกิดอันตราย

- โอกาสมาก
- โอกาสปานกลาง
- โอกาสน้อย

โอกาสที่จะเกิดหมายถึงความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ที่นำมาพิจารณาเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะมีโอกาสที่จะเกิด ดังนี้

ตัวอย่าง การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับของโอกาสที่จะเกิดขึ้น

ระดับของโอกาส	ความน่าจะเป็น	โอกาสที่จะเกิด
1. โอกาสมาก	1:100	- เกิดภายใน 1 ปี
2. โอกาสปานกลาง	1:1000	- เกิดภายใน 1 – 2 ปี
3. โอกาสน้อย	< 1 : 100000	- เกิดภายใน 2 – 5 ปี

ตัวอย่าง การประเมินเพื่อจัดลำดับของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง

ความเสี่ยง	ระดับความรุนแรงของความเสี่ยง			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ด้านการตลาด				
2. ด้านการผลิต				
3. ด้านการเงิน				
4. ด้านบุคลากร				
5. ด้านศักยภาพ				

ตัวอย่าง การกำหนดเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง

ลำดับที่	
1	ความเสี่ยงจะต้องถูกขจัดให้หมดสิ้นไป หรือลดความเสี่ยงนั้นในทันทีทันใด (ระดับมากที่สุด)
2	ความเสี่ยงที่จำเป็นต้องตรวจสอบอย่างใกล้ชิด และอาจต้องมีแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจ(ระดับมาก)
3	ความเสี่ยงที่จำเป็นต้องตรวจสอบ แต่เข้มงวดน้อยและแผนการลดความเสี่ยงมีความเร่งด่วนน้อย(ระดับปานกลาง)
4	ความเสี่ยงในระดับนี้อยู่ในระดับต่ำสุด และต้องการความเอาใจใส่น้อย แต่ไม่ควรละเลยทั้งหมด(ระดับน้อย)

การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงช่วยให้เจ้าของธุรกิจ และสมาชิกทีมงานให้ความสนใจหรือเน้นการบริหารความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อธุรกิจมากที่สุด

2.5 การกำหนดมาตรการแก้ไขและป้องกันความเสี่ยง เมื่อจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงได้แล้ว ให้พิจารณาจุดวิกฤตแต่ละประเด็นที่เป็นความเสี่ยง ดังนี้

2.5.1 สาเหตุของการเกิดจุดวิกฤตนั้น ๆ

2.5.2 ผลกระทบของจุดวิกฤตที่จะเกิดกับธุรกิจเป็นอย่างไร

2.5.3 การเกิดจุดวิกฤตนั้นจะมีอะไรเป็นตัวบอกเหตุ

2.5.4 มีแนวโน้มว่าจะเกิดจุดวิกฤตนั้นกับธุรกิจของเรา องค์กรจะป้องกันอย่างไร

2.5.5 ถ้าจุดวิกฤตนั้นมาถึงแล้ว องค์กรจะมีมาตรการอะไรมาแก้ไข

2.6 การประเมินผลของมาตรการแก้ไขและป้องกัน ควรให้ทีมงานที่ทำแผนธุรกิจ วิเคราะห์ประเด็นต่อไปนี้

2.6.1 ความเสี่ยงเรื่องใดที่เราผ่านเลยไปแล้ว และเราผ่านไปได้อย่างไร และมีมาตรการอะไรที่เคยใช้ได้ผล

2.6.2 ความเสี่ยงเรื่องใดที่กำลังเผชิญอยู่ และมาตรการแก้ไขที่เราใช้อยู่ มีการประเมินหรือไม่ว่า มาตรการแก้ไขนั้น ใช้ได้ผลหรือไม่ ถ้าใช้ไม่ได้ผลเราต้องปรับกลยุทธ์อย่างไร

2.6.3 ความเสี่ยงเรื่องใดที่กำลังจะมาถึง มาตรการป้องกันที่วางไว้ได้ลงมือทำแล้วหรือยัง ถ้าทำแล้วเป็นอย่างไร ต้องปรับกลยุทธ์ใหม่หรือไม่

2.6.4 ความเสี่ยงเรื่องใดที่ยังมาไม่ถึง องค์กรได้ศึกษาความเป็นไปได้หรือไม่ว่ามาตรการป้องกันที่เตรียมไว้ จะได้ผลดีหรือไม่ หรือเคยใช้ได้ผลในองค์กรอื่น ๆ หรือไม่

2.6.5 กำหนดความถี่ในการประเมินผลมาตรการแก้ไขและป้องกันเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้คอยปรับแผนกลยุทธ์ใหม่ เมื่อเห็นว่าไม่ได้ผล

2.7 การวางแผนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Planning)

การวางแผนการบริหารความเสี่ยง มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ การตัดสินใจเลือกวิธีการและแผนกิจกรรมจัดการความเสี่ยงของธุรกิจ ดังนั้นกิจกรรมจะครอบคลุมและมีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้การดำเนินการธุรกิจบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเพื่อให้การดำเนินการธุรกิจเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงต้องมีการวางแผนกิจกรรมบริหารความเสี่ยง พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์ประกอบของแผนบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบ	รายละเอียด
1. ชื่อความเสี่ยง	เขียนอธิบายสั้น ๆ ว่าประเด็นที่เป็นความเสี่ยงคืออะไร
2. ลำดับความเสี่ยงเพื่อการปฏิบัติ	ระบุระดับของความเสี่ยง
3. ประเภทของความเสี่ยง	ระบุว่าเป็นความเสี่ยงประเภทใด
4. การควบคุมความเสี่ยงในปัจจุบัน	ระบุแนวทางการควบคุมความเสี่ยงในปัจจุบัน
5. แผนปฏิบัติการเพื่อควบคุมความเสี่ยง	ระบุแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมาย เวลา ผู้รับผิดชอบ

องค์ประกอบ	รายละเอียด
6.ตัวชี้วัดความคืบหน้าและความสำเร็จ	ระบุว่าถ้าทำตามตัวชี้วัดแล้วความสำเร็จจะลดลงหรือไม่
7.แนวทางการตรวจสอบและรายงาน	ระบุความคืบหน้าในการดำเนินการ (ร้อยละ)

ตัวอย่าง แผนการบริหารความเสี่ยง

ลำดับที่	รายการความเสี่ยง	ผลเสีย/ผลกระทบ	กิจกรรม	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ

2.8 การติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติตามแผนบริหารความเสี่ยง และช่วยให้ทีมงานบริหารความเสี่ยงได้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ทั้งนี้ การบริหารความเสี่ยงเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ความเสี่ยงแต่ละประเภทเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การบริหารความเสี่ยงจึงต้องได้รับการประเมินผล และปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การประเมินผลจึงไม่ใช่ขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารความเสี่ยง แต่เป็นขั้นตอนที่นำไปสู่ระบบการบริหารความเสี่ยง ที่มีความต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์

3) การจัดการการผลิต

ความหมายของการจัดการการผลิต การบริการ และการควบคุมคุณภาพ

การจัดการการผลิต หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินงานผลิตสินค้าตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและมีการประสานงานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือกิจการ

การบริการ หมายถึง กระบวนการที่เน้นการให้บริการแก่ลูกค้าโดยตรง โดยการทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจ มีความสุขและได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่

การควบคุมคุณภาพ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ตอบสนองความต้องการและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าบนแนวคิดพื้นฐานว่า เมื่อกระบวนการดี ผลลัพธ์ที่ออกมาก็จะดีตาม

การจัดการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพการผลิต

การควบคุมคุณภาพนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์หรือการบริการบรรลุจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. สินค้าที่สั่งซื้อหรือสั่งผลิตมีคุณภาพตรงตามข้อตกลงหรือเงื่อนไขในสัญญา
2. กระบวนการผลิตดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสม
3. การวางแผนการผลิตเป็นไปตามที่กำหนดไว้
4. การบรรจุหีบห่อดีและเหมาะสม หมายถึงสามารถนำส่งวัสดุยังจุดหมายปลายทางในสภาพดี

ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการผลิต แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการกำหนดนโยบาย ในขั้นนี้จะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์กว้าง ๆ เช่น ระดับสินค้า ขนาดของตลาด วิธีการจำหน่าย ตลอดถึงการรับประกัน ข้อกำหนดเหล่านี้จะเป็นเครื่องชี้นำว่ากิจการจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้

2. ขั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ในที่นี้ หมายถึง การกำหนดคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงต้องมีความสัมพันธ์กับระบบการผลิต

3. ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพของการผลิต การควบคุมคุณภาพการผลิต แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย 3 ขั้น คือ การตรวจสอบคุณภาพของชิ้นส่วน การควบคุมกระบวนการการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยในการตรวจสอบทั้ง 3 ขั้นนี้ ส่วนใหญ่จะใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง เพราะผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้นั้นมีจำนวนมากไม่อาจจะทำการตรวจสอบได้อย่างทั่วถึงภายในเวลาจำกัด

4. ขั้นการจำหน่าย การควบคุมคุณภาพ จะมีลักษณะเป็นการให้บริการหลังการขาย ซึ่งในระบบการตลาดสมัยใหม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะสินค้าบางชนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทเครื่องมือ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีวิธีการใช้และการดูแลรักษาที่ค่อนข้างยุ่งยาก ผู้ผลิตหรือผู้ขายจะต้องคอยดูแล เพื่อให้บริการหลังการขายแก่ผู้ซื้ออยู่เสมอ เพื่อสร้างความพึงพอใจ ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อมั่นและความก้าวหน้าทางธุรกิจในอนาคต

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการผลิต

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการผลิต เป็นการพัฒนาความสามารถในการผลิตผลิตภัณฑ์ของมนุษย์ ช่วยในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี เพื่อสร้างและใช้สิ่งของเครื่องใช้ วิธีการให้การดำรงชีวิตมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

นวัตกรรม หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว

เทคโนโลยี หมายถึง สิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุ หรือแม้กระทั่งสิ่งที่ไม่ได้เป็นสิ่งของที่จับต้องได้หรืออาจเป็นระบบหรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานบรรลุผลเป้าหมาย

เทคโนโลยีจะมีประโยชน์อย่างมาก เมื่อผู้ใช้มีการนำไปใช้ได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม และจะเกิดผลกระทบอย่างมากมาย เมื่อผู้ใช้นำเทคโนโลยีไปใช้แบบผิด ๆ ด้วยความไม่รู้ หรือใช้เทคโนโลยีมากเกินกว่าความจำเป็น

กระบวนการเทคโนโลยีในการผลิต

กระบวนการเทคโนโลยีเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา โดยการใช้ความคิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์และรอบคอบ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการของมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการเบื้องต้นของกระบวนการทางเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์ สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอน ได้ดังนี้

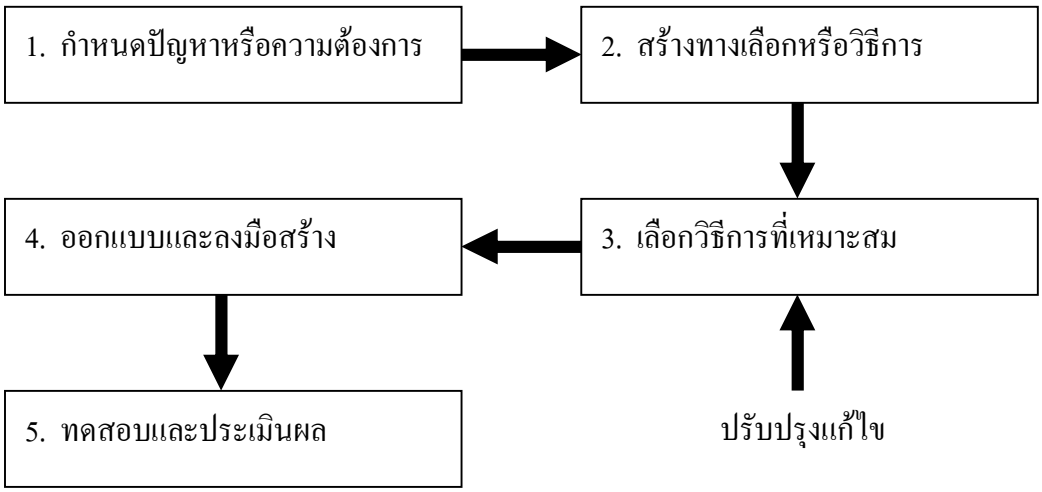

แผนภูมิ กระบวนการเทคโนโลยีในการออกแบบผลิตภัณฑ์

การเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

การเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมและงานอาชีพ มีหลักการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งทางด้านคุณภาพ รูปแบบ วัสดุ ความสะดวกในการใช้ ความคุ้มค่า โดยก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเทคโนโลยีใดมาใช้นั้น ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ ควรนำคุณลักษณะทั่วไป คุณลักษณะเฉพาะของเทคโนโลยีมาศึกษาเปรียบเทียบก่อนการตัดสินใจเลือก

2. เมื่อมีการเลือกใช้เทคโนโลยีสำหรับการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสนองต่อความต้องการของมนุษย์แล้ว ย่อมต้องมีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตามมาด้วย ดังนั้นผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการต้องศึกษาทบทวนว่าเทคโนโลยีที่กำหนดใช้นั้นมี ข้อดี ข้อเสียและผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่จะได้รับนั้นเป็นอย่างไร

3. ตัดสินใจเลือกและใช้เทคโนโลยีที่มีผลดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในทางสร้างสรรค์มากที่สุด

การลดต้นทุนการผลิตและการบริการ

การดำเนินงานธุรกิจทุกประเภท ให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง จำเป็นที่ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจต้องหาวิธีการลดต้นทุนการผลิตและการบริการ โดยแนวคิดในการลดและควบคุมต้นทุนการผลิตนั้น มีหลักการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์และสำรวจสถานภาพปัจจุบันของการผลิต คือแรงงาน วัตถุดิบ ต้นทุนการผลิต เมื่อรู้ปัจจัยการผลิตแล้วทำให้สามารถหาข้อบกพร่องและหาวิธีลดต้นทุนได้

2. วิเคราะห์หาสาเหตุของต้นทุนสูญเปล่าที่เกิดขึ้นจากการผลิตสินค้า และการบริการ หมายถึง การเสียค่าใช้จ่ายแต่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจ

3. ปฏิบัติการลดและควบคุมต้นทุนการผลิตในส่วนของค่าใช้จ่ายที่ไร้ประสิทธิภาพ มีความสูญเปล่า โดยดำเนินการต่อเนื่องให้บรรลุผลสำเร็จ

การดำเนินธุรกิจต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลายอย่างที่เป็นอุปสรรคและเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จากหลายปัจจัย คือ ต้นทุนแรงงานมีแนวโน้มสูงขึ้น ต้นทุนวัตถุดิบแพงขึ้น โดยเฉพาะการนำวัตถุดิบจากภายนอกเข้ามา ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าน้ำมัน ค่าไฟฟ้า คู่แข่งขันมีมากขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้น จำเป็นที่ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจต้องลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสินค้าที่ผลิตจะมีผลให้ได้กำไรมากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการต้องปรับวิธีการทำธุรกิจ เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง โดยกำหนดเป้าหมายการผลิตให้เหมาะสมเพื่อความอยู่รอด มีการปรับปรุงโครงสร้างในการประกอบธุรกิจพัฒนาระบบการส่งเสริมการขาย ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยในการลด และควบคุมต้นทุนการผลิต

ในการผลิตสินค้า ต้นทุนการผลิตจะสูงหรือต่ำนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการดังนี้

1. ผู้บริหารต้องมีนโยบายและโครงการเพื่อลดต้นทุนการผลิตอย่างจริงจังและชัดเจนไม่ว่าจะเป็นนโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานระดับสากล เช่น ISO , การสนับสนุนศักยภาพของบุคลากร ฯลฯ หรือระบบและวิธีการลดต้นทุน ซึ่งต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. สร้างจิตสำนึกพนักงาน ให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อโครงการลดต้นทุนการผลิต จึงจะได้รับความร่วมมือและประสบความสำเร็จได้

3. มีมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการบริหารจัดการธุรกิจอย่างจริงจัง

ทุกปัจจัยที่กล่าวมามีความสำคัญเท่ากันหมด แต่การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพผู้บริหารธุรกิจต้องกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานอย่างจริงจัง และต้องมีการจัดทำข้อมูลและวัดประสิทธิภาพของการลดต้นทุนอย่างต่อเนื่อง

4) การจัดการการตลาด

การจัดการการตลาด หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านธุรกิจ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนการผลิต การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การวิจัยการตลาด การส่งเสริมการขาย การทำฐานข้อมูลลูกค้า การกระจายสินค้า การกำหนดราคา การจัดจำหน่าย ตลอดจนการดำเนินกิจการทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการ และบริการให้แก่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคพอใจ ทั้งในเรื่องราคาและบริการ

การจัดการการตลาดเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การโฆษณา หมายถึง การนำเสนอหรือส่งเสริมความคิดในการขายสินค้าหรือบริการผ่านสื่อต่าง ๆ มีผู้อุปถัมภ์เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการโฆษณา โดยมีวัตถุประสงค์ของการโฆษณา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าและงานบริการ เป็นการให้ข่าวสารและชักจูงให้ซื้อสินค้าและซื้อบริการ สื่อที่ใช้ในการโฆษณามีหลายประเภท เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา การโฆษณาทางไปรษณีย์ เป็นต้น สื่อโฆษณาแต่ละประเภทจะมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกัน ดังนั้น การเลือกสื่อโฆษณาควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
2) สื่อนั้นมีประสิทธิภาพและได้ผลสูงสุด
3) เสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด

2. การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างลูกค้ากับผู้ผลิต เพื่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา ความคิดเห็น ทัศนคติที่ดีต่อองค์การ การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ข่าวแจกสำหรับเผยแพร่ การแถลงข่าว

3. การส่งเสริมการขาย หมายถึง กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดนอกเหนือจากการโฆษณา การขายโดยบุคคล และการประชาสัมพันธ์ เป็นการช่วยกระตุ้นความสนใจ การซื้อของผู้บริโภคหรือ

บุคคลอื่นในช่องทางการจัดจำหน่าย การจัดแสดงในงานแสดงสินค้า การแจกของแถม การลดราคา การชิงโชค การแข่งขัน การแจกคูปอง

4. การวิจัยการตลาด หมายถึง การศึกษาปัจจัยภายนอกและภายในเกี่ยวกับการตลาด ทำให้ผู้ประกอบการมีข้อมูลในการวางแผนการตลาดได้อย่างมั่นใจและสามารถบอกรายละเอียดในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน การวิจัยการตลาดหรือการศึกษาตลาดควรวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคมาปรับใช้ดังนี้

1. ผู้บริโภคของกิจการคือใคร ใช้หลักการแบ่งส่วนตลาดเข้ามาประกอบการพิจารณา คือ หลักภูมิศาสตร์ หลักประชากรศาสตร์ หลักจิตวิทยา หลักพฤติกรรมศาสตร์

2. ตลาดต้องการซื้ออะไร ผู้ประกอบการจะต้องศึกษาว่าผู้บริโภคต้องการอะไรจากผลิตภัณฑ์ที่ซื้อ เช่น บางคนใช้รถยนต์ราคาแพง เพราะต้องการความภาคภูมิใจ บางคนเลือกรับประทานอาหารในร้านหรูหรา นอกจากเขาต้องการความอร่อยจากรสชาติของอาหารแล้วเขายังต้องการความสะดวกสบาย การบริการที่ดี เป็นต้น นักการตลาดจะต้องวิเคราะห์ดูว่าผู้บริโภคต้องการซื้ออะไรเพื่อที่จะจัดองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ให้ครบถ้วนตามที่เขาต้องการ

3. ซื้ออย่างไร ผู้ประกอบการต้องศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจในการซื้อของผู้บริโภค กระบวนการการตัดสินใจในการซื้อนี้จะเริ่มจากความรู้สึกว่าต้องการสินค้านั้น จนไปถึงความรู้สึกหลังการซื้อ กระบวนการดังกล่าวนี้จะกินเวลามากหรือน้อย ยากหรือง่ายเพียงใดขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า ตัวบุคคลที่ทำการซื้อ ผู้ตัดสินใจซื้อ การส่งเสริมการตลาด ฯลฯ แต่ละขั้นของกระบวนการซื้อใช้เวลาไม่เท่ากันและบางครั้งการซื้ออาจจะไม่ได้ดำเนินไปจนจบกระบวนการก็ได้ เพราะผู้บริโภคเปลี่ยนใจหรือเกิดอุปสรรคมาขัดขวางทำให้เลิกซื้อหรืออาจต้องทอดระยะเวลาในการซื้อออกไป

4. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ เป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการซื้อ

5. เมื่อไรผู้บริโภคจะซื้อ นักการตลาดจำต้องทราบถึงโอกาสในการซื้อของผู้บริโภค ซึ่งจะแตกต่างกันตามลักษณะสินค้านั้น ๆ เพื่อวางกลยุทธ์ทางตลาดได้เหมาะสมกับพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค

6. ผู้บริโภคจะซื้อที่ไหน เป็นการถามเรื่องช่องทางการจำหน่าย แหล่งขายที่เหมาะสมกับสินค้า โดยพิจารณาดูว่าสินค้าชนิดนี้ผู้บริโภคมักจะซื้อจากที่ไหน ซื้อจากห้างสรรพสินค้าใหญ่ หรือจากร้านขายของชำใกล้บ้าน เป็นต้น

7. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ เป็นการถามเพื่อให้ทราบถึงบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ

โดยสรุป ผู้ประกอบการและนักการตลาดจะต้องศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค เพื่อทราบลักษณะความต้องการของผู้บริโภค เพื่อจัดส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านแผนการจัดจำหน่ายและแผนราคาให้เหมาะสม

8. การวางแผนการตลาด หมายถึง การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย สร้างความน่าเชื่อถือให้กับกิจการและผู้ที่จะร่วมลงทุน สามารถอธิบายวิธีการที่จะดึงดูดและรักษาลูกค้าทั้งรายเก่ารายใหม่ไว้ได้

9. การทำฐานข้อมูลลูกค้า หมายถึง ข้อมูลจะช่วยในการกำหนดส่วนต่างของการตลาด การกำหนดกลยุทธ์ การตลาดทางตรงไม่ว่าจะเป็น กลยุทธ์การสร้างสรรค์งานโฆษณา กลยุทธ์สื่อ ตลอดจนใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำตลาดทางตรง เพราะกิจการจะไม่สามารถสื่อสารหรือเข้าใจถึงกลุ่มลูกค้าที่คาดหวังได้ หากปราศจากข้อมูลลูกค้า

วัตถุประสงค์การทำฐานข้อมูลลูกค้า มีดังนี้

1) เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีรายชื่อลูกค้า
2) เพื่อให้ทราบถึงวิธีการเบื้องต้นในการจัดทำบัญชีรายชื่อลูกค้า
3) เพื่อให้เข้าใจถึงประเภทของฐานข้อมูล
4) เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบของฐานข้อมูลลูกค้า

10. การกระจายสินค้า ในวงการธุรกิจปัจจุบันนักการตลาดให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกระจายสินค้าไม่น้อยกว่าตัวแปรอื่น ๆ ในด้านการตลาด หากผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของตลาด แต่ระบบการกระจายสินค้าไม่ดี เช่น ส่งสินค้าผิดพลาด ล่าช้า ผิดสถานที่ เป็นต้น เป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ เพราะทำให้ยอดขายลดลงและสูญเสียลูกค้า

จุดประสงค์ของการกระจายสินค้า คือการจัดส่งสินค้าให้ลูกค้าได้ถูกต้อง ไปยังสถานที่ที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ตลอดจนการให้บริการลูกค้าที่ดีที่สุด

บทบาทและความสำคัญของการกระจายสินค้า เป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค หรือกล่าวได้ว่าการที่นำสินค้าออกจำหน่ายให้ผู้บริโภคทันตามเวลาที่ต้องการกระจายสินค้า จึงมีความสำคัญที่ผู้ประกอบการจะต้องระมัดระวังในเรื่องต่อไปนี้

1) สินค้าที่ถูกต้อง
2) เวลาที่ถูกต้อง
3) จำนวนที่ถูกต้อง
4) สถานที่ที่ถูกต้อง
5) รูปแบบที่ต้องการ

การจัดการกระจายสินค้า คือการนำสินค้าไปถึงมือผู้บริโภคหรือลูกค้า ซึ่งกระจายสินค้าเกี่ยวข้องกับการงานในหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่ การเริ่มต้นจากการพยากรณ์การขายซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนการจัดจำหน่าย และวางแผนการผลิต ส่วนการกระจายสินค้า หมายถึง การบริหารระบบการขนส่งระบบช่องทางการจัดซื้อ ระบบช่องทางการจัดจำหน่าย ระบบสินค้าคงคลัง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพในการจัดซื้อวัสดุ วัตถุดิบเพื่อการผลิต และเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพทางการตลาดที่จะขายสินค้าสำเร็จรูปและบริการสู่มือผู้บริโภค

1) การวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์

การวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์ จะทำให้พนักงานทุกคนได้รู้ว่า จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในระยะเวลาได้อย่างไร แผนการตลาดเป็นเอกสารที่เขียนขึ้น เพื่อใช้เป็นเสมือนหนังสือนำทางสำหรับกิจกรรมทางการตลาดแก่ผู้จัดการฝ่ายการตลาด

แผนการตลาดจะระบุวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น การตลาดถือเป็นกิจกรรมที่ยากที่สุด ที่พนักงานและผู้บริหารเข้าใจร่วมกันและทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน การเขียนแผนการตลาดที่ชัดเจนเป็นงานที่ต้องใช้เวลา แต่เป็นพื้นฐานในการสื่อสารภายในองค์การ แผนการตลาดจะทำให้พนักงานทุกคนทราบว่าตนมีความรับผิดชอบอะไร ต้องทำอะไร มีกรอบเวลาในการปฏิบัติงานอย่างไร แผนการตลาดบ่งบอกวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แผนการตลาดเป็นกรอบความคิดและให้ทิศทางเชิงกลยุทธ์ ส่วนการนำไปปฏิบัติเป็นการทำงานในลักษณะที่จัดการกับปัญหา โอกาส และสถานการณ์ แผนการตลาดแสดงขั้นตอนงานที่เรียงเป็นลำดับก่อนหลังก็จริง แต่ขั้นตอนเหล่านั้นอาจเกิดขึ้นพร้อมกันหรือประสานกันก็ได้ การเขียนแผนมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับองค์กร พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และส่วนประสมทางการตลาดขององค์กรนั้น

2) **การนำแผนไปปฏิบัติและการควบคุม** เป็นกระบวนการที่ผู้ทำการตลาด ต้องดำเนินงานตามแผนการตลาดที่วางไว้ ด้วยความมั่นใจว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งรายละเอียดในแผนจะระบุกิจกรรม เวลา งบประมาณ ซึ่งต้องมีการสื่อสารที่ดี

เมื่อนำแผนการตลาดไปปฏิบัติแล้ว จะต้องมีการประเมิน เพื่อให้ทราบว่าได้ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์เพียงใด มีอะไรที่ควรแก้ไข การวางแผนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการควบคุม เนื่องจากแผนได้ระบุถึงสิ่งที่องค์กรต้องการบรรลุ

3) บัญชีธุรกิจ

3.1 ความหมายของบัญชีธุรกิจ

บัญชีธุรกิจ หมายถึง ระบบประมวลข้อมูลทางการเงิน การจดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรับ – จ่ายเงิน สิ่งของ และสิทธิที่มีมูลค่าเป็นเงินไว้ในสมุดบัญชีอย่างสม่ำเสมอ เป็นระเบียบถูกต้องตามหลักการและสามารถแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการในระยะเวลาหนึ่งได้

3.2 ความสำคัญของการทำบัญชี

1. เป็นเครื่องมือวัดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานฐานะทางการเงินของธุรกิจ และความมั่นคงของธุรกิจ จะบันทึกบัญชีรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ เช่น การลงทุน การรับ การจ่าย โดยไม่นำส่วนที่เป็นของส่วนตัวเข้ามาบันทึกด้วย สิ่งที่บันทึกไว้จะสามารถนำมาจัดทำเป็นรายงานทางการเงินได้ เช่น งบดุล งบกำไร ขาดทุน ซึ่งเป็นภาพสะท้อนในการดำเนินธุรกิจ

2. เป็นเครื่องมือช่วยในการวางแผนและตัดสินใจธุรกิจ สามารถนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น หากมีการบันทึกที่ถูกต้อง จะทำให้สามารถพัฒนากิจการให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

3. เป็นเครื่องมือในการวางแผนกำไร และควบคุมค่าใช้จ่ายของบริษัท ช่วยในการตัดสินใจกำหนดราคาสินค้า ช่วยในการควบคุมต้นทุนการผลิต และสามารถวิเคราะห์ปรับปรุงรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก รวมถึงช่วยในการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่

3.3 ประเภทและขั้นตอนของการทำบัญชีธุรกิจ

บัญชีรับ – จ่าย การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย หมายถึง การจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินหรืออย่างน้อยที่สุดบางส่วนเกี่ยวข้องกับการเงิน โดยผ่านการวิเคราะห์ จัดประเภทและบันทึกไว้ในแบบฟอร์มที่กำหนดเพื่อแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

การจดบันทึกการปฏิบัติงานและการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เป็นการช่วยความทรงจำและถ้ามีการจดบันทึกกิจการต่าง ๆ อย่างมีระบบ การลงบัญชีที่ดี มีความเข้าใจในการจดบันทึก และการสรุปข้อมูลให้เหมาะสมแล้วสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทำการปลูกพืชให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แนวโน้มของราคา ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ผลิตทราบได้ว่ากิจการของตนเป็นอย่างไร และวิธีการอย่างหนึ่งที่จะแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานว่ามีรายรับ – รายจ่ายอย่างไร ช่วยในการประเมินผลการดำเนินงานว่ามีกำไร หรือขาดทุนอย่างไรอีกด้วย รูปแบบการบันทึกการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

แบบบัญชีรายรับ - รายจ่าย							
วัน เดือน ปี	**รายรับ**	**จำนวนเงิน**		**วันเดือนปี**	**รายจ่าย**	**จำนวนเงิน**	
		บาท	**สต.**			**บาท**	**สต.**

บัญชีทรัพย์สิน – หนี้สิน

เป็นการบันทึกรายการทรัพย์สิน หนี้สินต่าง ๆ เช่น ที่ดิน เครื่องมือ เครื่องจักรกลต่าง ๆ อุปกรณ์การเกษตร ปัจจัยการผลิต จำนวนผลผลิต ผลผลิตที่คงเหลือ ตลอดจนหนี้สินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการผลิต ในการบันทึกทรัพย์สิน – หนี้สินต่าง ๆ เพื่อจะนำไปใช้สรุปฐานะทางการเงินของตนเองและเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการคำนวณหารายได้ต่อไป โดยสรุปเป็นฤดูกาลเพาะปลูก หรือสิ้นปีให้กำหนดเป็นมูลค่าจำนวนเงิน **ดังตัวอย่าง** บัญชีทรัพย์สิน – หนี้สิน

บัญชีทรัพย์ – หนี้สิน

ร้านขายขนมเบเกอรี่

ทรัพย์สิน				หนี้สิน			
วัน เดือน ปี	**รายการ**	**จำนวนหน่วย**	**จำนวนเงิน**	**วัน เดือน ปี**	**รายการ**	**จำนวนหน่วย**	**จำนวนเงิน**
1 ม.ค. 53	รถยนต์	1	300,000	5 ม.ค. 53	กู้เงินซื้อที่ดินฯลฯ	100 ตร.ว	400,000
15 มี.ค. 53	ที่ดิน	100 ตร.ว	400,000				
25 มี.ค. 53	ร้านค้า	1	500,000				
30 มี.ค. 53	อุปกรณ์ทำเบเกอรี่ฯลฯ	1 ชุด	5,000				

กิจกรรมที่ 12

ให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง การบริหารจัดการในการขยายอาชีพให้เข้าใจ แล้วสรุปแต่ละเรื่องให้สอดคล้องกับอาชีพของตนเองหรืออาชีพที่สนใจมาพอสังเขป

1. การทำแผนธุรกิจ

……

…..……

……

……

2. การจัดการความเสี่ยง

……

……

……

……

3. การจัดการการผลิต

……

……

……

……

4. การจัดการการตลาด

……

……

……

……

5. บัญชีธุรกิจ

……

……

……

……

บทที่ 6

การจัดทำและพัฒนาระบบการขยายอาชีพตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงแผนธุรกิจด้านการจัดการการผลิตหรือการบริการ และด้านการจัดการการตลาด ตามแนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องที่ 2 การจัดทำแผนธุรกิจ

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 17 ใบความรู้ เรื่อง องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เอกสารหมายเลข 18 ใบความรู้ เรื่อง การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับประสบการณ์ตนเอง จัดทำกรอบความคิดเห็นธุรกิจที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เอกสารหมายเลข 19 คู่มือจัดทำแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะกับตนเอง

เรื่องที่ 1 องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. ชี้แจงภาพรวมขององค์ประกอบในระบบการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. บอกความสัมพันธ์ระหว่าง ความมีเหตุผล ความพอดี และภูมิคุ้มกันที่นำไปสู่การจัดทำแผนธุรกิจของการขยายอาชีพ
3. บอกเหตุผลเชิงสัมพันธ์ในการใช้ความรอบรู้เพื่อจัดการการตลาดและการผลิต
4. บ่งชี้ลักษณะการใช้คุณธรรมขับเคลื่อนธุรกิจ

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. ชี้แจงภาพรวมขององค์ประกอบในระบบการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างความมีเหตุผลความพอดี และภูมิคุ้มกันที่นำไปสู่การจัดทำแผนธุรกิจของการขยายอาชีพ 3. บอกเหตุผลเชิงสัมพันธ์ในการใช้ความรอบรู้ เพื่อจัดการการตลาดและการผลิต 4. บ่งชี้ลักษณะการใช้คุณธรรมขับเคลื่อนธุรกิจ	1. อ่านเอกสารหมายเลข 16 เรื่อง องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง แล้วคิดความคิดรวบยอดเป็นของตนเอง เกี่ยวกับ 1.1 ความพร้อมของระบบการขยายอาชีพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความมีเหตุผล ความพอดี และภูมิคุ้มกันกับการจัดตำแหน่งธุรกิจการขยายอาชีพ 1.3 เหตุผลเชิงสัมพันธ์ในการใช้ความรอบรู้ เพื่อจัดการการตลาดและการผลิต 1.4 สาระคุณธรรมที่ใช้ขับเคลื่อนธุรกิจ 2. ผู้เรียนนำความรู้ที่สรุปจากเอกสารหมายเลข 16 ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการ	1. ทดสอบความเข้าใจ 2. สังเกต การแสดงความคิดเห็น 3. ประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง 4. องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่	<u>เอกสารหมายเลข 16</u> ใบความรู้ เรื่อง องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
	กับประสบการณ์ของตนเอง เป็นความรู้ใหม่ 3. ผู้เรียนนำความรู้ใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการมาตรวจสอบ ทดลองปฏิบัติการหาความรู้ ความจริงกับตนเอง 4. ผู้เรียนดำเนินการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง		

เอกสารหมายเลข 17 : ใบความรู้เรื่อง องค์ประกอบของระบบขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

---

1. ภาพรวมขององค์ประกอบระบบการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระบบต่าง ๆ ทั่วไปมักจะประกอบด้วยการจัดปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงานผลผลิต และการประเมินพัฒนา ดังนั้นการจัดทำระบบขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของผู้เรียน ครอบครัวชุมชนให้มีความพอเพียงได้ด้วยการนำเป้าหมายความคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาอ้างอิง ประยุกต์เป็นระบบดำเนินการ ซึ่งมีลักษณะภาพรวมดังนี้

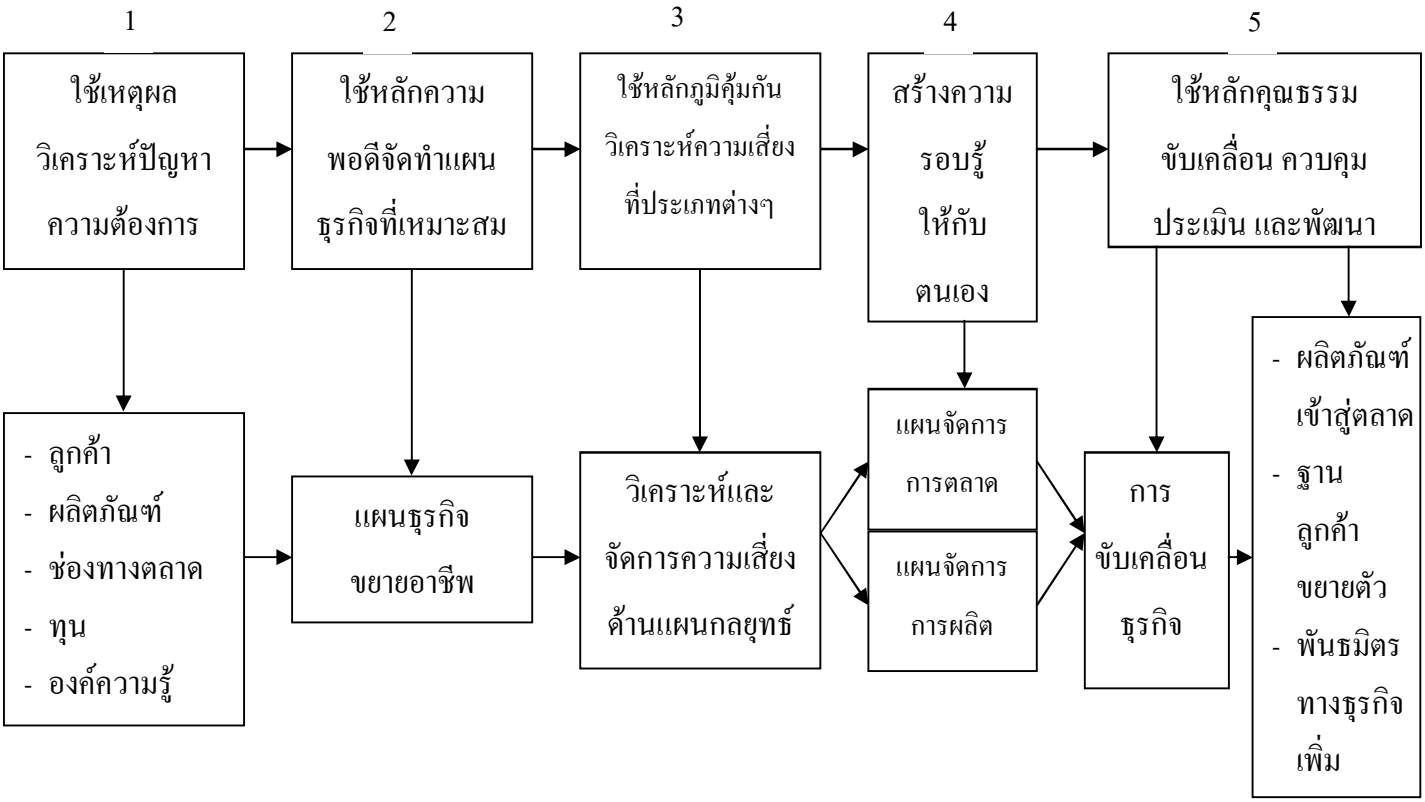

แผนภูมิ : แสดงระบบการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากแผนภูมิข้างต้นทำให้ทราบว่า ระบบการขยายอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการใช้เหตุผล วิเคราะห์ ปัญหาความต้องการ ของการขยายอาชีพ เพื่อได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นเหตุเป็นผล ด้วยการศึกษาสำรวจ ตรวจสอบเหตุการณ์ สรุปจำแนกข้อมูลเชิงเหตุผลด้านต่าง ๆ เช่น (1) ลูกค้า (2) คุณภาพผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องการ (3) ช่องทางการตลาดเพื่อการจัดจำหน่าย (4) ทุนที่มีอยู่ ทั้งเงินทุน อุปกรณ์ ที่ดิน แรงงาน และองค์ความรู้ที่จะต้องใช้

2. ขั้นตอนการใช้หลักความพอประมาณความพอดี กำหนดแผนธุรกิจที่เหมาะสมทำได้จริง ต้องการนำข้อมูลเชิงเหตุและผลมาเป็นฐานในการคิด

3. ขั้นตอนการใช้หลักภูมิคุ้มกัน สร้างความมั่นคงลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับการขยายอาชีพด้วยการวิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อจัดการความเสี่ยงกับผลการดำเนินงาน เช่น (1) สภาวะแวดล้อมภายใน จุดอ่อน จุดแข็ง ของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ ผลิตภัณฑ์ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของกำไร คู่แข่ง ส่วนแบ่งตลาด และสมรรถนะของธุรกิจ (2) สภาวะแวดล้อมภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง นโยบาย ของฝ่ายปกครอง คู่แข่งขัน กฎหมายระเบียบต่าง ๆ

4. ขั้นตอนการใช้หลักความรอบรู้ เพื่อวางระบบการจัดการการตลาดและการจัดการการผลิต ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนดำเนินกิจกรรมเป็นรายละเอียดของการทำงานที่จะต้องให้ผู้ร่วมงานได้รู้เท่ากันทุกฝ่าย จึงมีรายละเอียดของความรู้มากมายที่จะต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจ จัดเป็นเอกสารคู่มือดำเนินงาน

5. ขั้นตอนการใช้หลักคุณธรรม เพื่อการขับเคลื่อน ควบคุม ประเมินและพัฒนาผลได้ทางธุรกิจที่มีลักษณะสังคมชื่นชมยินดีและเป็นไปในทางที่ต้องการ

2. ความสัมพันธ์ ระหว่างความมีเหตุผล ความพอดี และภูมิคุ้มกัน เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนธุรกิจของการขยายอาชีพ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความประสงค์ที่จะให้ประชาชนดำเนินการประกอบอาชีพไปอย่างมีเหตุผล มีความพอดี มีภูมิคุ้มกันให้ปลอดจากอันตราย ดังนั้นแผนพัฒนาธุรกิจจึงต้องมีความสัมพันธ์กับหลักการดังกล่าวดังแผนภูมิ

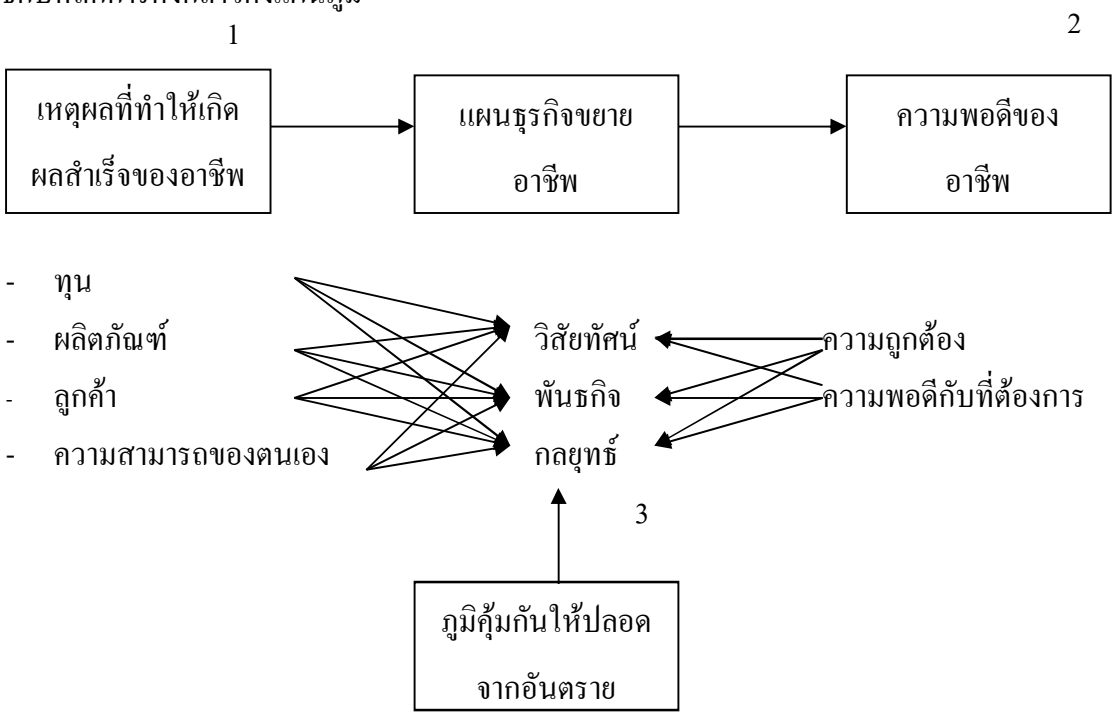

- ความรู้ในจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของธุรกิจ
- ระวังความคาดหวังที่คิดว่าตนเองไปถึงและความกล้าเผชิญหน้ากับสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิด
- ไม่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักการทำงานร่วมกันที่ให้ทุกคนรู้เท่ากัน

จากแผนภูมิดังกล่าวทำให้มองเห็นว่า การขยายหรือพัฒนาอาชีพจะต้องเริ่มมาจากการใช้ข้อมูล สารสนเทศของเหตุผล หรือสิ่งที่ทำให้เกิดผลทางธุรกิจได้แก่ ทุน ลูกค้า ผลิตภัณฑ์ และความสามารถของกลุ่มหรือบุคคลที่ประกอบการอาชีพ มากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ดำเนินงานของแผนธุรกิจที่มีความถูกต้อง มีความเท่ากับความต้องการ หรือความพอดีที่ควรจะเป็น โดยผู้ประกอบการอาชีพจะต้องเข้าถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสที่ควรจะได้รับและอุปสรรคต่างๆ ที่ขวางหน้า ไม่คาดหวัง ทะเยอทะยานเกินตน มีความกล้าที่จะเผชิญหน้าแก้ปัญหากับสิ่งที่ไม่ต้องการให้เกิด และยึดหลักการทำงานร่วมกันที่ให้ทุกคนรู้เท่าทันกันซึ่งเป็นภูมิคุ้มกัน ใช้เป็นหลักในการกำหนดแผนพัฒนาธุรกิจ

3. ความรอบรู้กับการทำแผนขั้นตอนการจัดการการตลาดและการผลิต

ขั้นตอนต่อไปจากการทำแผนธุรกิจเป็นขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการธุรกิจ เป็นการกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานของการจัดการการตลาดและการผลิต เป็นขั้นตอนที่ผู้ประกอบอาชีพจะต้องมีประสบการณ์ความรู้ที่หลากหลายและซับซ้อนไปตามลักษณะธุรกิจให้เพียงพอ ผู้ประกอบอาชีพจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลรอบรู้

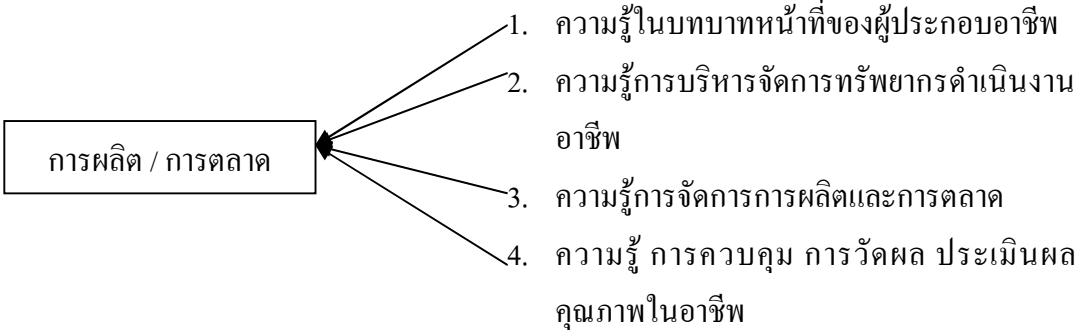

จากแผนภูมิดังกล่าวข้างต้น จะพบว่า หากวิเคราะห์กลุ่มความรู้ทั้ง 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น จะมีความรู้มากมายที่ผู้ประกอบอาชีพจะต้องเรียนรู้สร้างภาวะความเป็นผู้รอบรู้อย่างต่อเนื่อง

4. ลักษณะการใช้คุณธรรม ขับเคลื่อนธุรกิจ

คุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง สภาพคุณงามความดีของการทำมาหากิน การผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การบริโภค การใช้สอยที่มีความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความอดทนเป็นหลักในการทำงาน

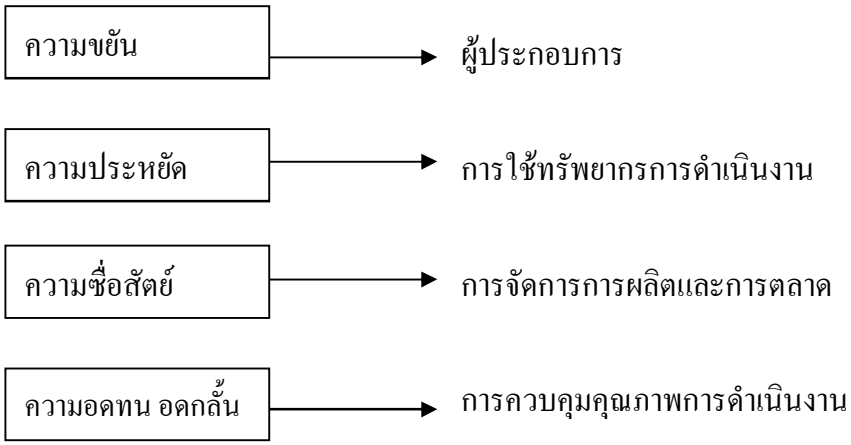

จากแผนภูมิ จะมองเห็นลักษณะการใช้คุณธรรมขับเคลื่อนธุรกิจ เช่น

1. การเป็นผู้ประกอบการ ลำดับแรกต้องเป็นผู้ขยันขันแข็งในการเรียนรู้ ทำงานอย่างเข้มแข็งเป็นปกติ
2. การใช้ทรัพยากร ปัจจัยการดำเนินงาน จะต้องใช้หลักประหยัด ยับยั้ง ระมัดระวังที่จะควบคุมให้เสียน้อยที่สุดและนำกลับมาเปลี่ยนรูปให้เกิดมูลค่าให้มากที่สุด
3. การจัดการการผลิตและการตลาด ต้องเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ประพฤติตรง และจริงใจที่จะผลิตสินค้ามีคุณภาพตามข้อตกลง ส่งมอบสินค้าตามข้อกำหนด ยึดมั่นความปลอดภัยและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ร่วมงาน
4. การควบคุมคุณภาพการดำเนินงานต้องใช้ความอดทน อดกลั้นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนด ถึงแม้จะมีแรงกดดันจากภายใน และภายนอกที่กระทบเข้ามา

กิจกรรมที่ 13

ให้ผู้เรียนปฏิบัติดังนี้

2. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในเอกสารหมายเลข 16 ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ แล้วบูรณาการกับประสบการณ์ของตนเองเป็นความรู้ใหม่
3. นำความรู้ใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการมาตรวจสอบ ทดลอง ปฏิบัติการหาความรู้ ความจริงกับตนเอง
4. ดำเนินการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง

เรื่องที่ 2 การจัดทำแผนธุรกิจ

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียนรู้
1. จำแนกโครงสร้างของแผนธุรกิจตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. ประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงและประสบการณ์ตนเองจัดทำกรอบความคิดของแผนธุรกิจเพื่อขยายอาชีพได้	1. อ่านเอกสารหมายเลข 17 สรุปกรอบความคิด ดังนี้ 1.1 ลักษณะโครงสร้างแผนธุรกิจระดับพออยู่พอกินระดับอยู่ดีมีสุข และระดับมั่งมีศรีสุข 1.2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสบการณ์ของตนเอง 2. ผู้เรียนบูรณาการความคิดจากประสบการณ์การประกอบอาชีพ สังเคราะห์เป็นกรอบความคิดในการจัดทำแผนธุรกิจตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. ทดสอบความเข้าใจ 2. ผลการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ของตนเองตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	<u>เอกสารหมายเลข 17</u> ใบความรู้ เรื่อง การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสบการณ์ตนเองจัดทำกรอบความคิดแผนธุรกิจที่เหมาะสม
3. กำหนดขั้นตอนของการจัดทำแผนธุรกิจตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้	ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารหมายเลข 18 แล้วใช้กรอบความคิดที่สรุปได้พัฒนาตนเอง โดยประเมินเทียบเคียงความคิดและตัวอย่างตามเอกสารหมายเลข 18 ที่มีความเป็นไปได้ที่จะใช้ในชีวิตจริงได้หรือไม่ มีข้อบกพร่องอะไรแล้วควรปรับปรุงพัฒนาการจัดทำแผนธุรกิจของตนเองแบบใด	ผลการประเมินเทียบเคียง	<u>เอกสารหมายเลข 18</u> คู่มือจัดทำแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับตนเอง

เอกสารหมายเลข 18 : ใบความรู้ เรื่อง การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสบการณ์ตนเอง จัดทำกรอบความคิดแผนธุรกิจที่เหมาะสมกับตนเอง

---

1. โครงสร้างแผนธุรกิจตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การทำธุรกิจ หมายถึง การงานประจำเกี่ยวกับการทำมาหากิน ค้าขายแลกเปลี่ยน จากความหมายดังกล่าว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ระบุพัฒนาการของการทำมาหากินไว้เป็นระดับตั้งแต่ (1) ทำให้พออยู่พอกิน (2) ทำให้อยู่ดีมีสุข และเข้าสู่ (3) ความมั่งมีศรีสุข การทำมาหากิน ค้าขายแลกเปลี่ยนหรือที่เรียกว่า ธุรกิจนั้น จำเป็นที่จะต้องมีแผนในทุกระดับ เช่น

1.1 แผนธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียงระดับพออยู่พอกิน เป็นการทำธุรกิจเพื่อนำพาชีวิตครอบครัวให้รอดพ้นจากความขาดแคลนและอดอยากสู้ชีวิตให้อยู่ร่วมกันได้ของคนในชุมชน

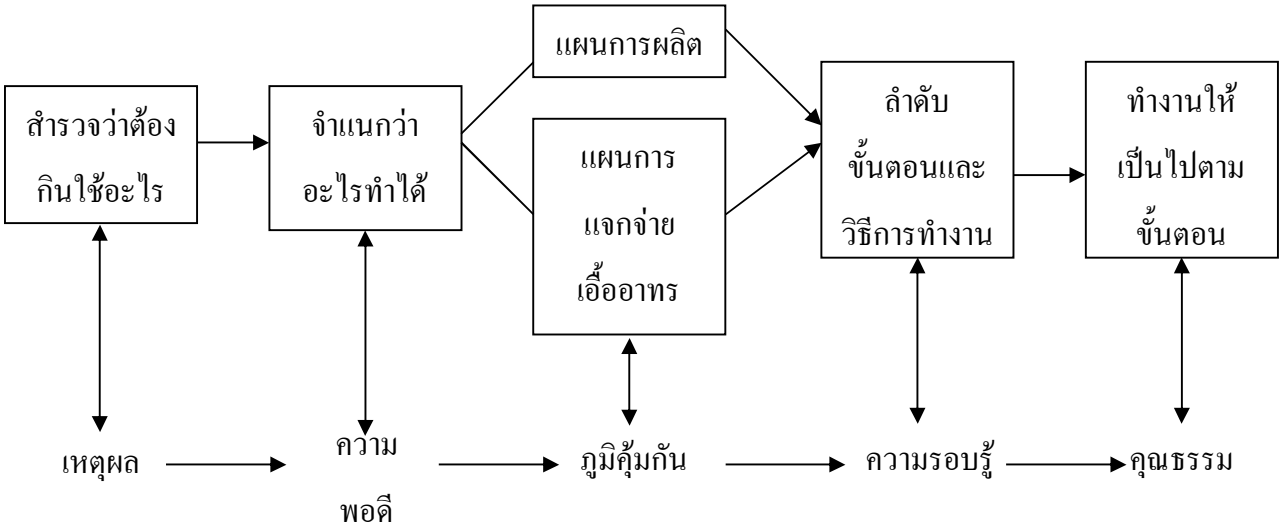

1.2 แผนธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียงระดับอยู่ดีมีสุข เป็นการทำธุรกิจหารายได้ที่ใช้ความเอื้ออาทรของสังคมเป็นฐานในการขับเคลื่อนมีลักษณะในการสร้างทางธุรกิจดังนี้

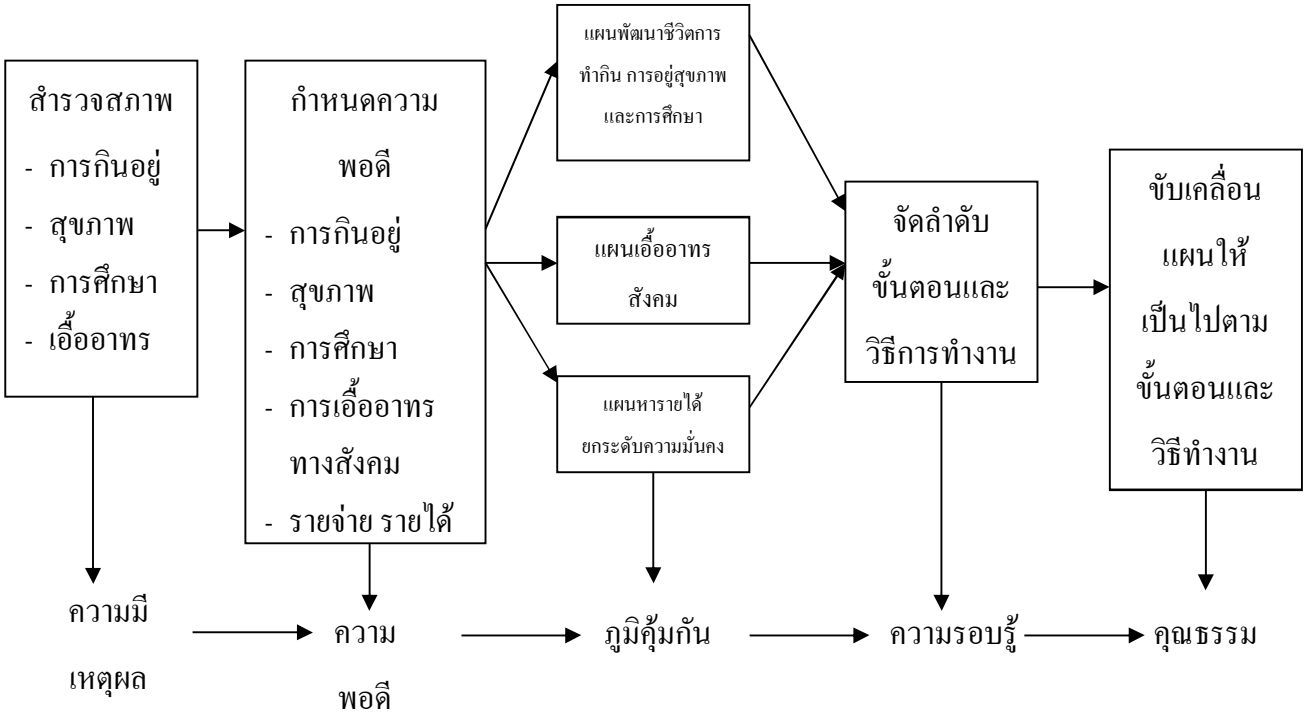

1.3 แผนธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมีศรีสุข เป็นธุรกิจที่ต้องมีความเฉพาะตัวตรงกับความต้องการของลูกค้า ต้องเชื่อมโยงกับสถาบันทางการเงิน ต้องสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ ต้องเทียบเคียงแข่งดีกับธุรกิจประเภทเดียวกันเพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิต ขยายตลาดและส่วนแบ่งตลาดให้มีรายได้พอเพียงกับการดำรงอยู่และขยายธุรกิจออกไปได้อย่างมั่นคงต่อเนื่องไป ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างของแผนธุรกิจดังนี้

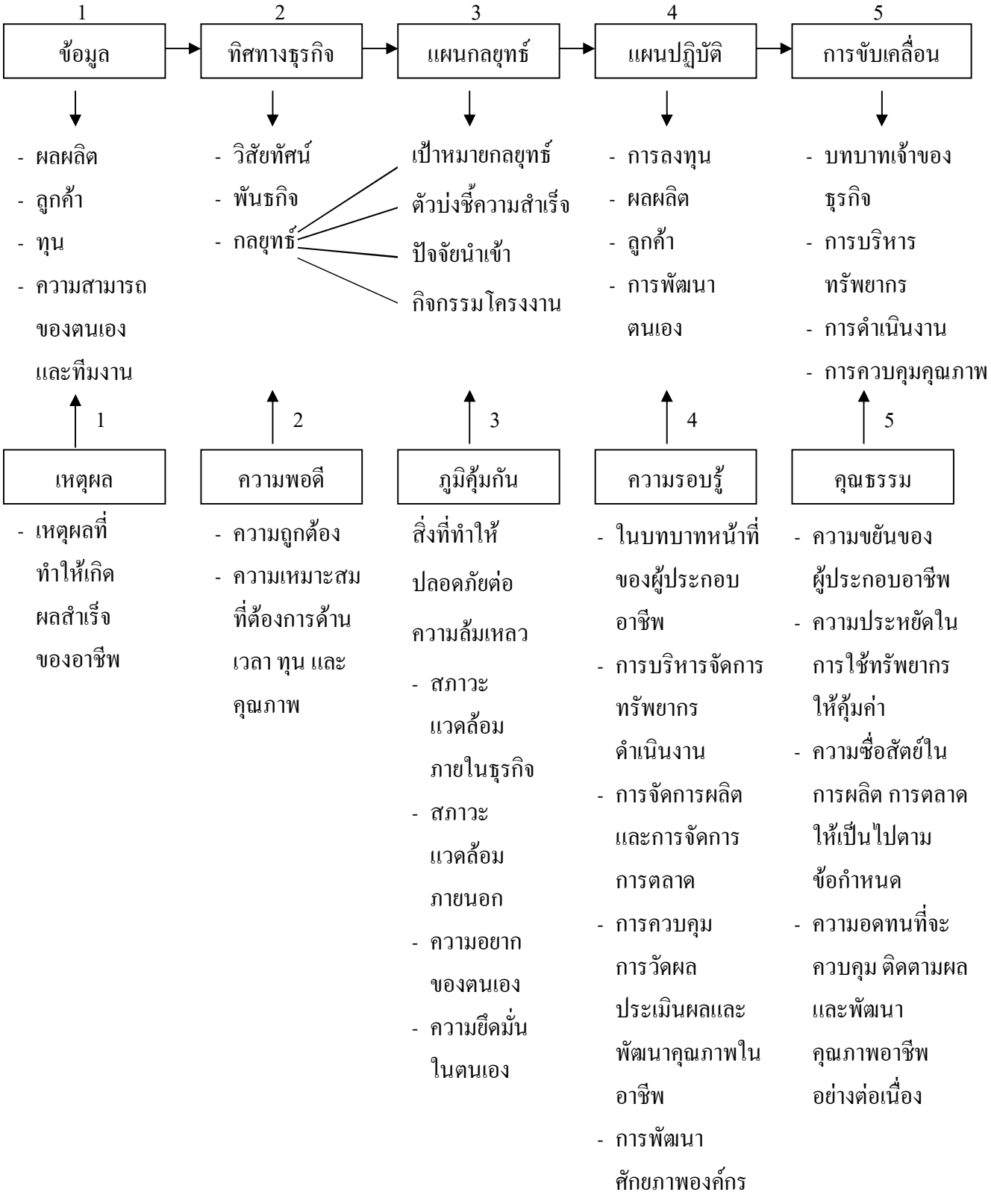

จากโครงสร้างแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ระดับ ตั้งแต่ทำเพื่อให้พอเพียงกับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดไม่อดอยาก ไปสู่การยกระดับความคิดการกระทำใช้ชีวิตอยู่ดีมีสุข ซึ่งจะต้องมีรายได้ เพื่อมาพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษา และระดับสุดท้ายที่คนส่วนใหญ่ควรจะก้าวไปให้ถึงความมั่งมีศรีสุขที่สัมพันธ์กับสภาพเป็นจริงของตนเอง ซึ่งจะต้องเรียนรู้ระบบธุรกิจที่มีความซับซ้อนขึ้นไป

กิจกรรมที่ 14

ให้ผู้เรียนทำโครงงานถอดแบบเรียนในการประกอบอาชีพของตนเองหรือผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการจัดทำแผนธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมั่งมีศรีสุข ในประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลสารสนเทศ
2. ทิศทางธุรกิจ
3. แผนกลยุทธ์
4. แผนปฏิบัติการ
5. การขับเคลื่อนแผน

โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวอธิบายในแต่ละประเด็น ตามแผนภูมิธุรกิจและผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ บทที่ 5 ให้จบเสียก่อนจึงค่อยดำเนินการ

2. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง และประสบการณ์ตนเองจัดทำกรอบความคิดแผนธุรกิจ

การจัดทำแผนธุรกิจในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการเรียนรู้เพื่อการขยายอาชีพให้เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมั่งมีศรีสุขที่มีแผนงานโครงการขยายอาชีพ สร้างรายได้พอเพียงไปสู่ความมั่นคงได้ มีกรอบแนวคิดตามหลักความมีเหตุผล ความพอดี มีภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ และคุณธรรมดังนี้

2.1 กรอบแนวคิดในการใช้หลักความมีเหตุผล

เป็นการประยุกต์ความมีเหตุผลที่จะทำให้การขยายอาชีพประสบผลสำเร็จ ต้องการองค์ประกอบในการขยายอาชีพมาวิเคราะห์ด้วยตัวแปรด้านตนเอง สังคม วิชาการ มาหาเหตุผลให้กับตนเอง ดังนี้

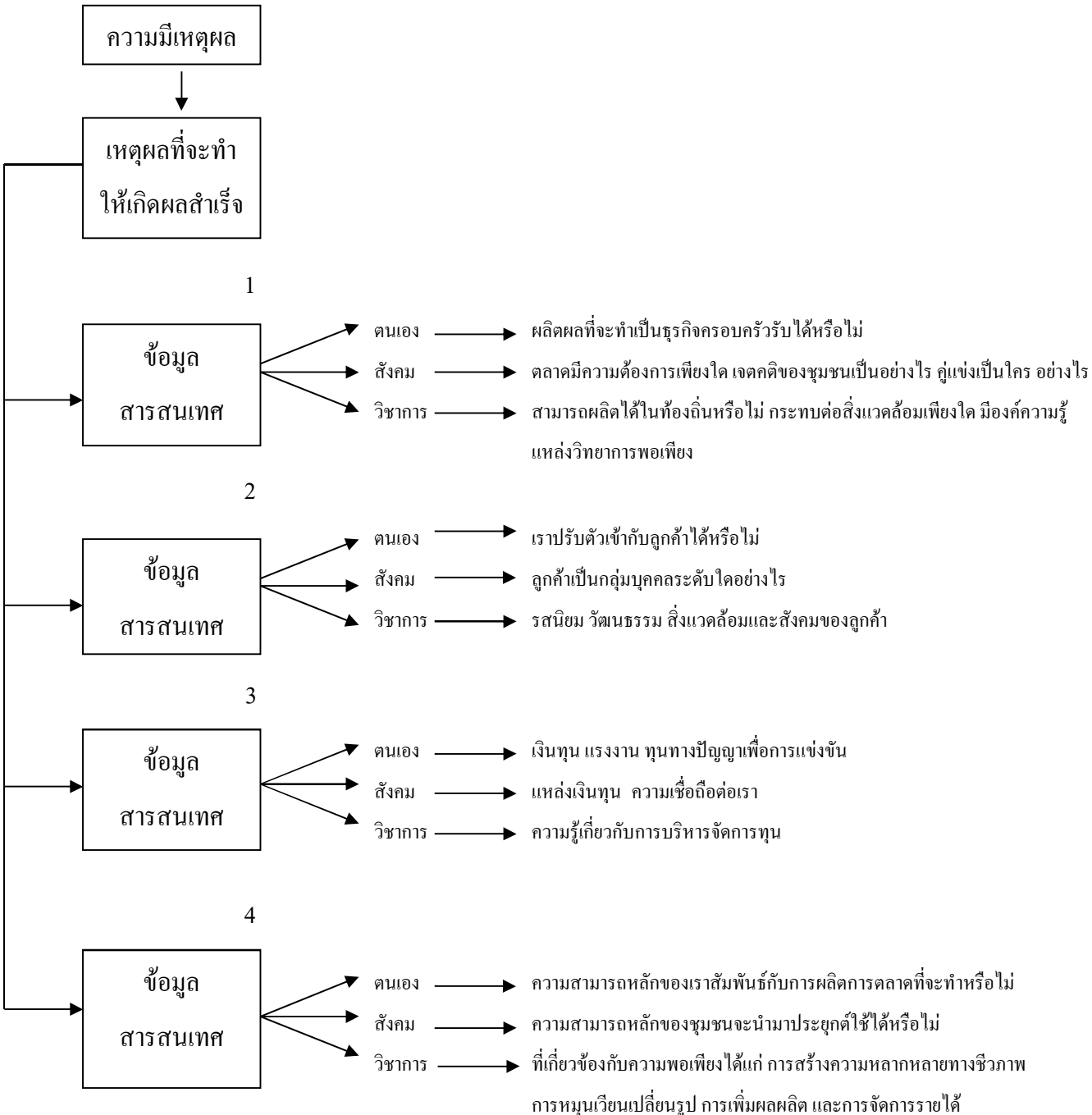

2.2 กรอบแนวคิดในการใช้หลักความพอดี

เป็นการนำผลการคิดวิเคราะห์เหตุผลที่จะนำไปสู่ความสำเร็จมาคิดสังเคราะห์ กำหนดแผนทิศทางธุรกิจให้มีความถูกต้องพอดีกับสภาพที่เป็นจริงของตนเอง สังคม และวิชาการ โดยมีกรอบแนวคิดของการกำหนดทิศทางธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

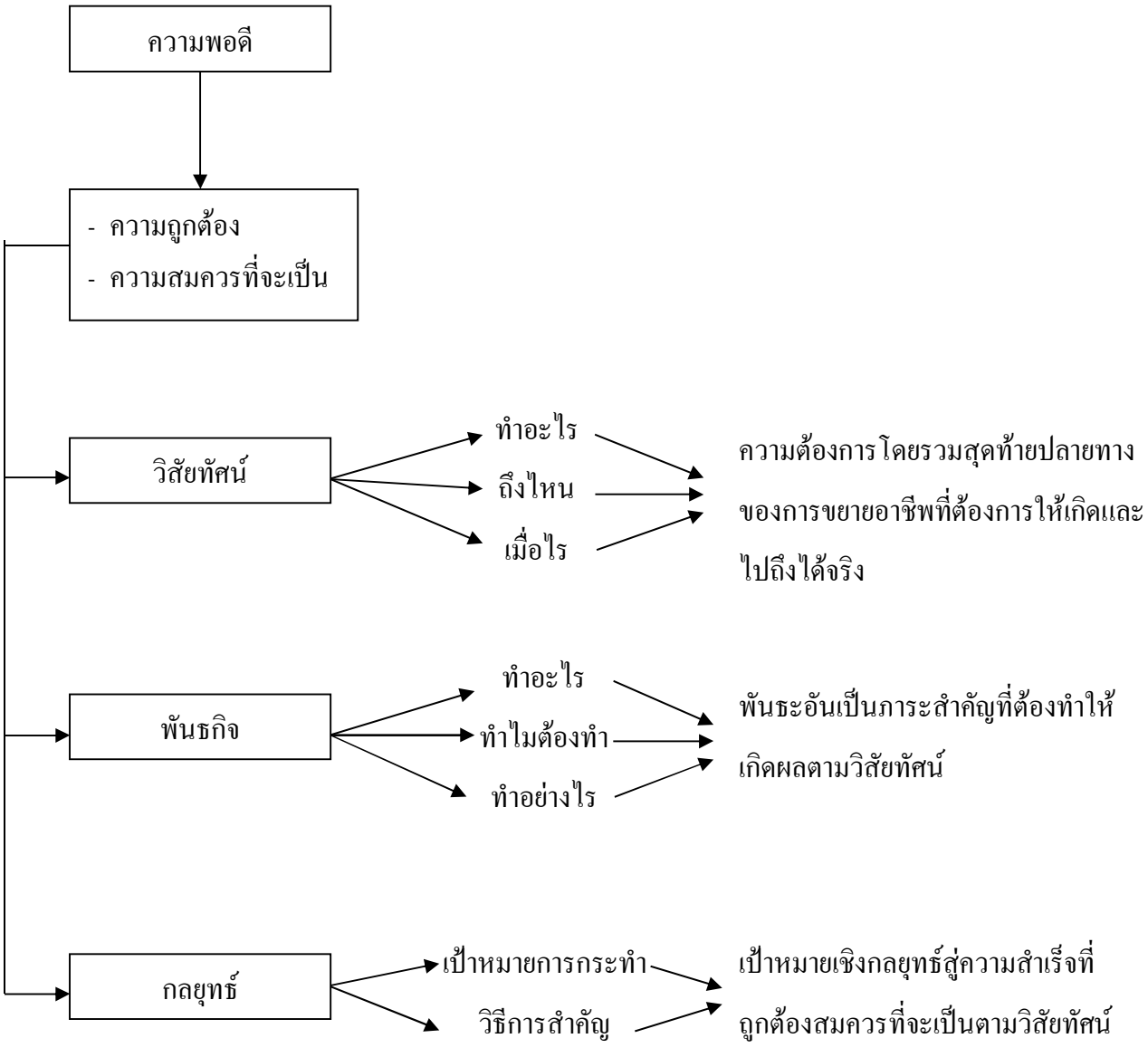

กรอบแนวคิดในการใช้หลักภูมิคุ้มกัน

เป็นการประยุกต์หลักภูมิคุ้มกันของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์กลยุทธ์ของแต่ละพันธกิจออกมาเป็นแผนกลยุทธ์ที่ถูกต้อง ธุรกิจมีความปลอดภัย โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

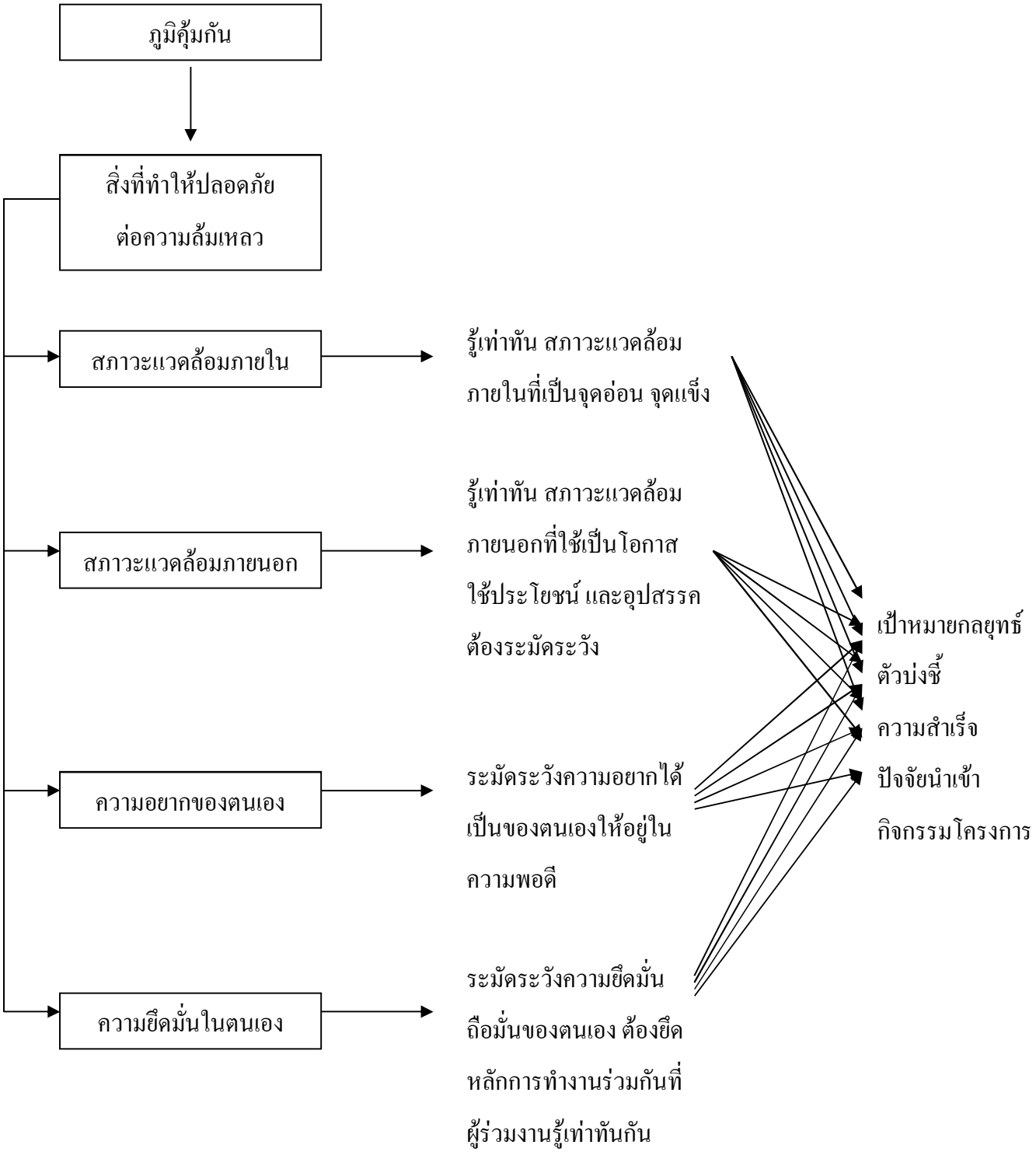

กรอบแนวคิดในการใช้ความรอบรู้

เป็นการประยุกต์หลักแห่งความรอบรู้ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการของอาชีพ ด้วยว่าเกณฑ์องค์ประกอบในระบบการบริหารจัดการคุณภาพกับแผนงานด้านต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับความรู้อะไรที่เราจะต้องแสวงหาความรู้ให้เกิดความรอบรู้พอเพียงที่จะใช้ขับเคลื่อนธุรกิจไปสู่ความสำเร็จโดยมีกรอบดังนี้

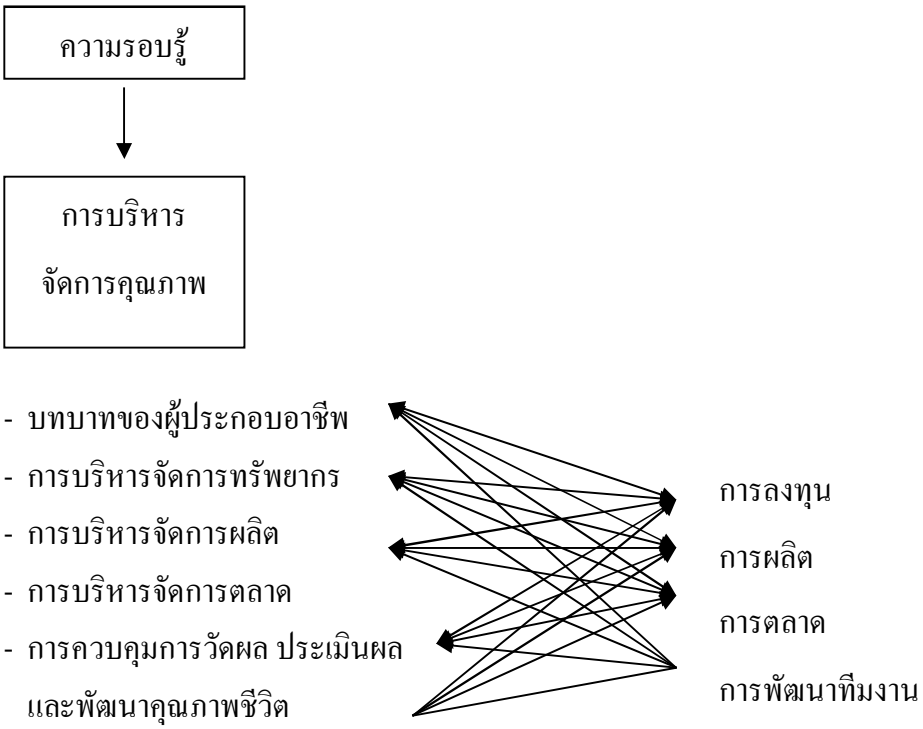

กรอบแนวคิดในการใช้คุณธรรม

เป็นการประยุกต์หลักแห่งคุณธรรมที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับการดำเนินธุรกิจที่ประกอบด้วยความขยันขันแข็ง ความประหยัดใช้ทรัพยากร ความซื่อสัตย์ต่อการดำเนินงาน และความอดทนต่อการควบคุมประคับประคองธุรกิจ โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

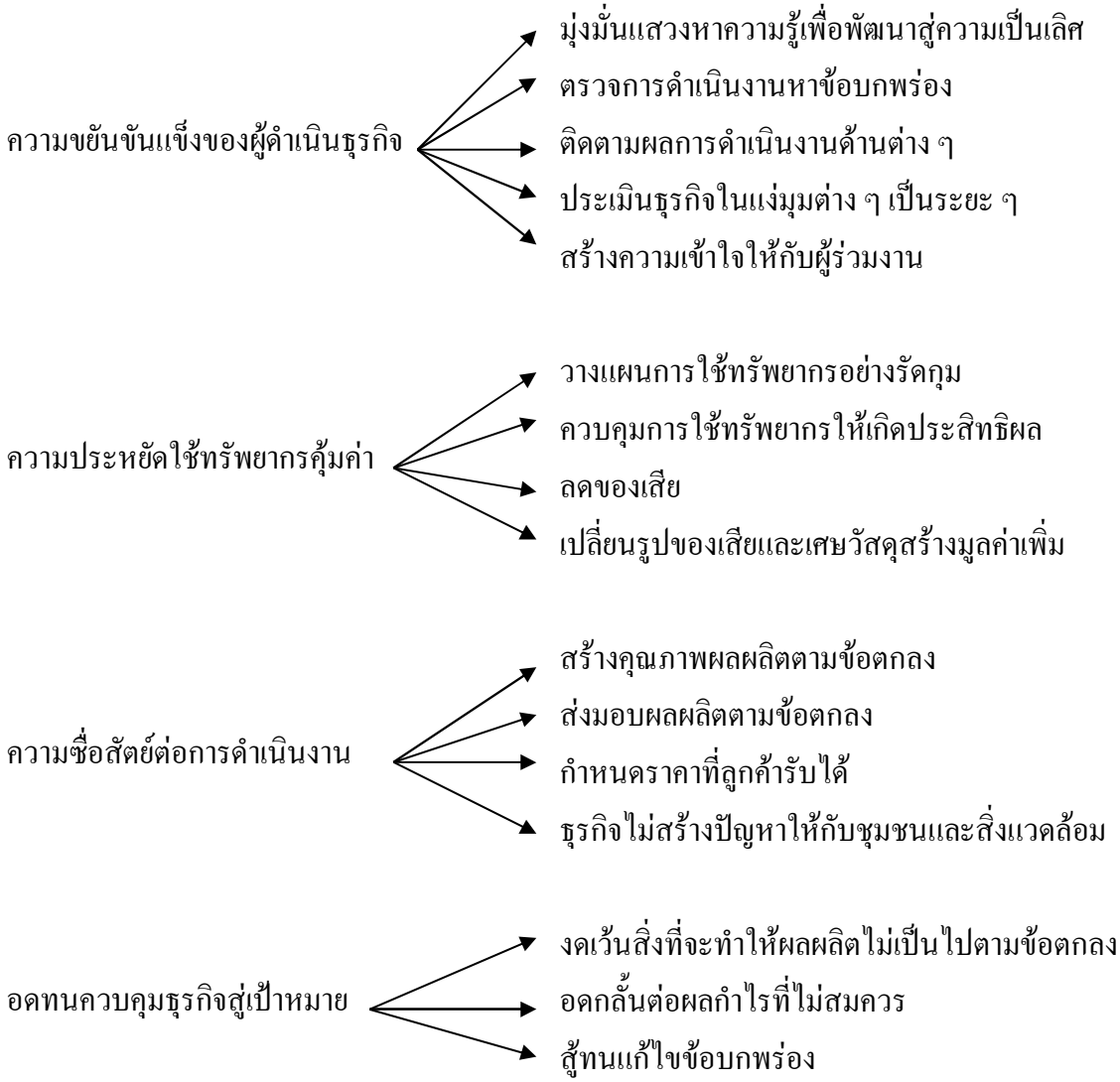

3. สรุป

การดำเนินการธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ระดับทำให้พออยู่พอกินพ้นความอดอยาก แบ่งปันผู้ที่ยังอดอยากได้ก้าวไปสู่การสร้างความอยู่ดีมีสุขที่จะต้องเพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ให้พอเพียงกับการดำรงและพัฒนาคุณภาพชีวิต และเก็บออมสร้างทุนเพื่อก้าวย่างไปสู่ความมั่งมีศรีสุขที่สามารถขยายธุรกิจออกไปสู่ตลาดการแข่งขัน สร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนของตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชน

การดำเนินธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับขั้นตอนทางธุรกิจจะสรุปได้ว่า

1. การเริ่มต้นธุรกิจจะต้องเริ่มต้นที่ความมีเหตุมีผล ซึ่งเป็นเรื่องของข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่ผู้ทำธุรกิจจะต้องศึกษาความต้องการ แสวงหาความเข้าใจจนบอกได้ว่าจะทำอะไร เพราะอย่างไร

2. เมื่อรู้ว่าทำอะไร อย่างไร ก็จะต้องกำหนดความพอดีของภารกิจที่จะทำแต่ให้สัมพันธ์กับสภาพชีวิต ทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่ทำอะไรเกินเลยจนสร้างความเดือนร้อนสู่ความล้มเหลวให้กับตนเอง

3. เมื่อรู้ว่าทำอะไรแค่ไหน จะต้องทำอย่างมีภูมิคุ้มกันให้ปลอดภัยไม่ล้มเหลว ด้วยการวางเป้าหมายการดำเนินงานและความคาดหวังต่าง ๆ ในรูปแบบธุรกิจให้สอดคล้องกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคต่าง ๆ และทบทวนตรวจสอบความอยาก ความติดยึดในตัวเราให้ถ่องแท้

4. เมื่อกำหนดเป้าหมายความคาดหวังต่าง ๆ ของธุรกิจที่คาดว่ามีความปลอดภัยไม่ล้มเหลวชัดเจนแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการปฏิบัติการในธุรกิจ จะต้องทำแผนปฏิบัติการเข้าสู่การปฏิบัติจริง ขั้นตอนนี้จะต้องใช้องค์ความรู้ต่าง ๆ ในรูปของสหวิทยาการ ผู้ประกอบอาชีพจะต้องมีความรอบรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ ทดลองตรวจสอบความรู้อย่างกระจ่างทุกด้านที่จะนำเข้ามาใช้ดำเนินการ

5. การดำเนินปฏิบัติการสู่ความสำเร็จให้ผู้ประกอบการจะต้องยืนอยู่บนฐานคุณธรรมที่เริ่มจากความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์และความอดทน

กิจกรรมที่ 15

เมื่อศึกษาเอกสารหมายเลข 17 เข้าใจดีแล้ว ให้ผู้เรียนวิเคราะห์จากประสบการณ์ของตนเองหรือของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ จัดทำกรอบความคิดในการจัดทำแผนธุรกิจตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารหมายเลข 19 : คู่มือจัดทำแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับตนเอง

ในเอกสารคู่มือจัดทำแผนธุรกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับตนเอง ประกอบด้วยสาระสู่การปฏิบัติดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ

ความคิดรวบยอด

นิยามศัพท์

องค์ประกอบของแผนธุรกิจ

ตอนที่ 2 วิธีคิด หาเหตุผล ของการขยายอาชีพ

ความคิดรวบยอด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 วิธีการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์การขยายอาชีพให้มีความพอดี และภูมิคุ้มกัน

ความคิดรวบยอด

ขั้นตอนดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงาน

ตอนที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ และสร้างความรอบรู้

ความคิดรวบยอด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน

ตอนที่ 5 การขับเคลื่อนแผนสู่ความสำเร็จ

ความคิดรวบยอด

ขั้นตอนดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงาน

ตอนที่ 1 บทนำ

ความคิดรวบยอด

แผนธุรกิจเป็นกรอบความคิดการทำมาหากินของประชาชนบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่ เป็นอยู่ มีอยู่ ของผู้ประกอบอาชีพให้สามารถขับเคลื่อนเข้าสู่ความสำเร็จได้ด้วยตนเอง ดังนั้นแผนธุรกิจของชาวบ้านจึงเป็นองค์รวมของการดำเนินงาน ไม่ใช่แผนธุรกิจทั่วไปที่เป็นเอกสารกำหนดการลงทุน ระยะเวลา ผลกำไร แต่แผนธุรกิจของชาวบ้านที่จะทำต่อไปนี้เป็นแผนวิถีชีวิตการทำมาหากินที่มีการคิดและดำเนินการอย่างเป็นระบบบนเส้นทางของความพอดี

นิยามศัพท์

เพื่อให้เข้าใจตรงกัน จึงขอนิยามศัพท์ที่สำคัญดังนี้

1. ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการขยายอาชีพ หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุเป็นผลที่จะทำให้การพัฒนาหรือขยายอาชีพเกิดผลสำเร็จได้แก่

1.1 ผลผลิต เราจะทำอะไรแล้วขายได้แน่ ๆ

1.2 ลูกค้า คือใครที่จะมาซื้อหรือใช้บริการของเรา มีมากน้อยเท่าใด วัฒนธรรมชีวิตพวกเขาเกี่ยวข้องกับผลิตผลที่เราจะทำขายให้อย่างไร ซื้อใช้บ่อย ๆ หรือนาน ๆ จะใช้ทีส่งผลกับ การขายผลผลิตของเราให้หมด มีรายได้พอเพียงกับการดำรงชีวิตและขยายธุรกิจได้หรือไม่

1.3 ทุน ถ้าเราจะทำผลผลิตหรือบริการ เรามีทุนด้านต่าง ๆ เพียงใดเช่น

(1) เงินทุนมีพอที่จะเดินธุรกิจไปได้หรือไม่ ถ้าไม่พอจะมีแหล่งสำรองเงินทุนจากที่ใดมาให้ใช้

(2) ที่ดิน มีขนาดเท่าใด ถ้าจะทำผลิตผลที่คิดเอาไว้ จะได้ผลผลิตพอเพียงหรือไม่

(3) อุปกรณ์ เครื่องมือที่มีอยู่จะสามารถใช้ดำเนินการได้เพียงใด จะต้องมีอะไรเพิ่มเติมหรือจะดัดแปลงของที่มีอยู่ใช้ได้หรือไม่

1.4 ความสามารถของตนเองและทีมงานสัมพันธ์หรือไปกันได้กับผลิตผลหรือบริการที่จะทำ ถ้าไม่พอจะไปเรียนรู้ที่ไหน และพื้นฐานของเราเรียนรู้ได้หรือไม่ จะต้องเตรียมและพัฒนาทักษะความรู้พื้นฐานด้านใด อะไรบ้าง

2. ทิศทางธุรกิจ หมายถึง การพัฒนาหรือการขยายอาชีพเราจะไปทางไหน แบบไหน ต้องมีภาระสำคัญอะไรบ้าง และในแต่ภาระเราจะมีกลวิธีหรือวิธีการอย่างไร ที่มีความพอดีกับสภาพที่เป็นอยู่ของเรา

3. วิสัยทัศน์ หมายถึง ความต้องการให้เกิดขึ้นโดยรวมสุดท้ายปลายทางของแผนธุรกิจที่ต้องการให้เกิดและไปถึงได้จริง

4. พันธกิจ หมายถึง พันธะอันเป็นภาระสำคัญที่จะต้องทำเพื่อให้เกิดผลตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

5. กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ หมายถึง กลวิธี วิธีการที่จะนำมาใช้ให้การดำเนินงานเกิดความพอดีสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

6. แผลกลยุทธ์ หมายถึง กรอบของการจัดการให้การดำเนินงานพัฒนาหรือขยายอาชีพ เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่จะช่วยชี้นำถึงกระบวนการในการจัดทำแผนปฏิบัติต่อไป

7. แผนปฏิบัติ หมายถึง การนำกรอบการจัดการในแผนกลยุทธ์มาจัดทำกระบวนการปฏิบัติงานตั้งแต่ การลงทุน การผลิตหรือบริการ ลูกค้าและการตลาด ตลอดทั้งการพัฒนาตนเอง เป็นเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน การตรวจสอบหาข้อบกพร่องและการปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง

8. การขับเคลื่อนแผน หมายถึง การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าผู้ประกอบการอาชีพ ควรจะมีบทบาทอะไร อย่างไรบ้าง จะดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างไรให้เป็นไปตามขั้นตอนของแผนปฏิบัติ และการควบคุมคุณภาพ

9. เหตุผล หมายถึง เหตุที่ทำให้เกิดผลสำเร็จของการพัฒนาขยายอาชีพ

10. ความพอดี หมายถึง ความถูกต้อง ความพอดีกับที่ต้องการด้านทุน เวลาและคุณภาพ

11. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง สิ่งที่ทำให้ปลอดภัยต่อความล้มเหลว

12. ความรอบรู้ หมายถึง ภูมิปัญญาที่จะเข้าถึงองค์ความรู้ทั้งระบบของการพัฒนาและขยายขอบข่ายอาชีพ

13. คุณธรรม หมายถึง หลักดำเนินวิถีธุรกิจเข้าสู่ความเข้มแข็งถูกต้องตามทำนองคลองธรรมของสังคม

องค์ประกอบของแผนธุรกิจ

องค์ประกอบของแผนธุรกิจประชาชนควรประกอบด้วย องค์ประกอบของวิถีธุรกิจตั้งแต่การคิดหาเหตุผลของการขยายอาชีพ กำหนดทิศทางกลยุทธ์ของการขยายอาชีพให้มีความพอดีและมีภูมิคุ้มกัน กำหนดแผนปฏิบัติสร้างความรอบรู้ตามแผนและขับเคลื่อนแผนไปอย่างมีคุณธรรม ดังนี้

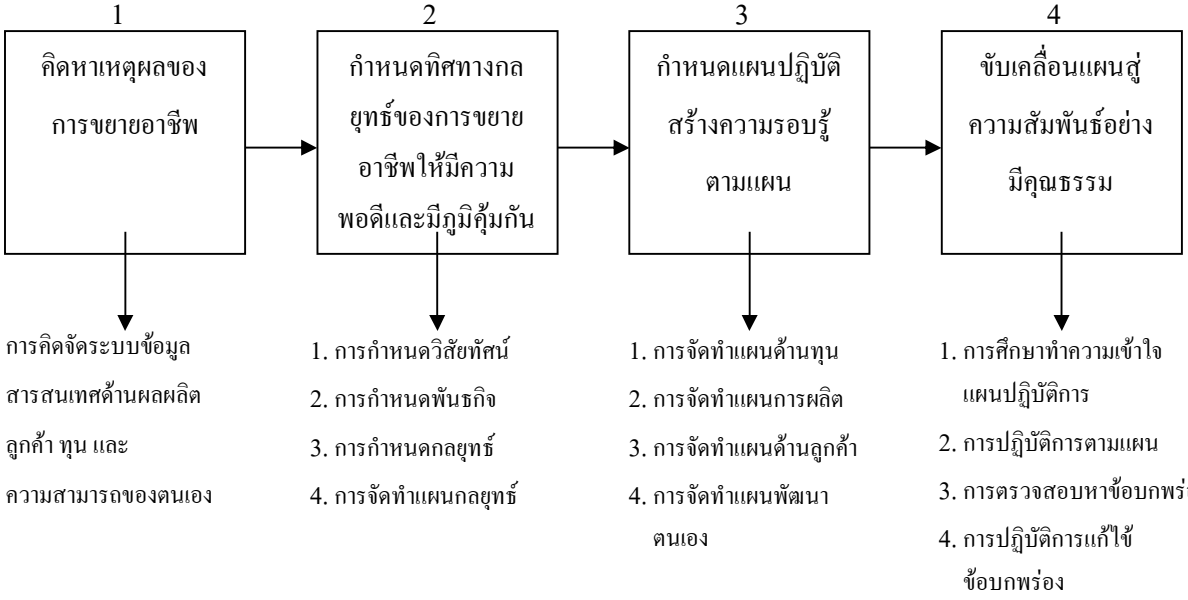

องค์ประกอบทั้ง 4 ข้อดังกล่าวให้เป็นองค์ประกอบในการจัดทำแผนธุรกิจตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จะต้องเรียนรู้ฝึกทำต่อไป

ตอนที่ 2 วิธีคิดหาเหตุผลของการขยายอาชีพ

ความคิดรวบยอด

วิธีการคิดหาเหตุผลการขยายอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้ข้อมูล สารสนเทศ เกี่ยวกับผลิตผลหรือบริการที่จะทำ ลูกค้าและตลาดที่จะขายผลิตภัณฑ์ ทุนด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้และมีอยู่จริงตลอดทั้งความสามารถของผู้ประกอบอาชีพเอง ที่จะเป็นเหตุเป็นผลเพียงพอใช้ตัดสินใจขยายอาชีพให้เกิดผลสำเร็จได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

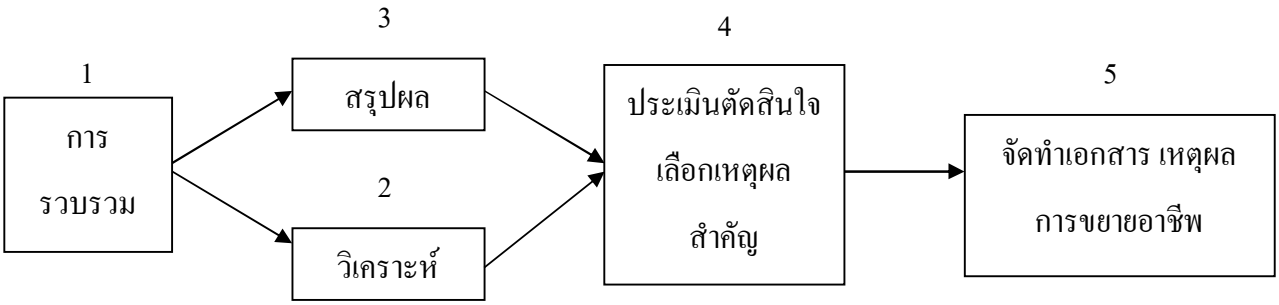

ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวอาจไม่จำเป็นที่จะต้องทำครบทุกขั้นตอน เพราะข้อมูลบางตัวที่ได้มามีความสำคัญ สามารถลัดขั้นตอน ข้ามขั้นไปอภิปรายนำไปสู่ความเป็นเหตุเป็นผลได้

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. **การรวบรวมข้อมูล** เป็นขั้นตอนการแสวงหา รวบรวมความรู้ โดยใช้เครื่องรับรู้ในกายของเรา

1.1 การรับรู้ด้วยตา เช่น การสังเกต จับตามอง การอ่าน ที่สามารถรู้และให้เหตุผลที่ถูกต้องแล้วจดบันทึก

1.2 การรับรู้ด้วยหู เช่น การฟังอย่างวิเคราะห์ แยกประเด็นสำคัญออกมาให้ได้

1.3 การรับรู้ด้วยจมูก คือการรับรู้กลิ่น หรือดมกลิ่นแล้วใคร่ครวญแยกประเภทอธิบายลักษณะเทียบเคียงกับกลิ่นที่คุ้นเคยหรือบอกความแปลก แยกได้

1.4 การรับรู้ด้วยลิ้น คือการชิมรสคิดใคร่ครวญ เทียบเคียงกับรสที่คุ้นเคยหรือบอกความแปลกแยกได้

1.5 การรับรู้ด้วยกาย คือการที่ตนเองเข้าไปสู่สภาวะแวดล้อมที่สามารถรับรู้บอกความเย็น ความร้อน ความแข็ง ความอ่อนนุ่ม หรือสัมผัสที่พึงพอใจหรือแปลกแยกออกไป

จากรายละเอียดข้างต้นดังกล่าว เป็นการเก็บภาพรวมข้อมูลที่ใช้ชีวิตของตนเองเป็นฐานการเรียนรู้ทำได้ตลอดเวลา เพียงแต่ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อสิ่งที่รับรู้ให้สามารถรู้และให้เหตุผลที่ถูกต้องด้วยการแยกใคร่ครวญแยกประเด็นเทียบเคียงกับประสบการณ์และบอกความแปลกแยกออกไปได้ และจดบันทึกให้ตนเองสามารถเข้าใจและระลึกถึงได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นตอนที่นำผลการรวบรวมข้อมูลมาศึกษาพิจารณาด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 จัดข้อมูลเข้าพวกด้วยการนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้มาพิจารณาแยกเป็นหัวข้อแล้วจัดเข้ากลุ่มพวกเดียวกัน

2.2 จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลด้วยการนำข้อมูลแต่ละกลุ่มมาพิจารณาว่ามีหัวข้อใดที่มีความสำคัญมากที่สุดเรียงลำดับไปจนถึงความสำคัญน้อย

2.3 จัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ บ่งชี้ถึงเหตุผลของการขยายอาชีพในแต่ละเหตุผล

3. สรุปผล เป็นขั้นตอนการนำกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์บ่งชี้ถึงเหตุผลในแต่ละกลุ่มเหตุผลมาพิจารณาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเอง และปรากฏการณ์ต่าง ๆ เขียนเป็นเหตุผลของการขยายอาชีพเป็นข้อ ๆ

4. ประเมินตัดสินใจเลือกประเด็น เป็นขั้นตอนตัดสินใจว่าการขยายอาชีพครั้งนี้ควรมีเหตุผลที่สำคัญจริง ๆ ด้วยการนำเหตุผลต่าง ๆ ที่สรุปได้มาศึกษาพิจารณาว่าควรจะมีเหตุผลที่สำคัญจริงกี่เหตุผลในการขยายอาชีพ

5. จัดทำเอกสารเหตุผลการขยายอาชีพ เป็นขั้นตอนนำผลการสรุปและประเมินเลือกเหตุผลการขยายอาชีพมาจัดเขียนเป็นเอกสารนำทางในการดำเนินกิจกรรมขยายอาชีพต่อไป

ตัวอย่างเอกสาร เหตุผลของการขยายอาชีพ

เหตุผลการขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์

ของ

นายขันติ หนูแดง

ไร่ทนเหนื่อย เลขที่ 19 หมู่ 8 ตำบลหนองแขม

อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

ผลการศึกษาเหตุผลในการขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์ พบว่ามีเหตุผลที่นำไปสู่ความสำเร็จ 4 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. องค์ประกอบด้านผลิตผล
2. องค์ประกอบด้านลูกค้า
3. องค์ประกอบด้านต้นทุน
4. องค์ประกอบด้านความสามารถของผู้ดำเนินงาน

องค์ประกอบด้านผลิตผล

ผลิตผลเกษตรอินทรีย์ทั่ว ๆ ไปพบปัญหาการปนเปื้อนของโลหะหนัก และเชื้อโรคทางเดินอาหาร ดังนั้นเหตุผลที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ การจัดการระบบการผลิตให้ปราศจากการปนเปื้อนสารโลหะหนักและเชื้อโรคทางเดินอาหารจึงมีปัจจัยเหตุที่จะต้องดำเนินการประกอบด้วย

1. ยกเลิกการใช้ปุ๋ยคอกทำปุ๋ยหมัก เพราะปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ใช้อาหารสำเร็จรูปที่ผ่านกระบวนการทางอุตสาหกรรม ซึ่งมีโลหะหนักปนเปื้อน เลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรอินทรีย์ไม่สามารถหามูลสัตว์จากการเลี้ยงโดยธรรมชาติในจำนวนที่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพดินได้

2. พัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ทำให้ปลอดภัยจากจุลินทรีย์บูดเน่า และมีคุณค่าทางอาหารสูง

จึงสรุปเหตุผลการพัฒนาเพื่อการขยายอาชีพในองค์ประกอบด้านผลผลิตคือ ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไม่ปนเปื้อนสารโลหะหนักและจุลินทรีย์บูดเน่า

องค์ประกอบด้านลูกค้า

ลูกค้าผู้บริโภคอาหารเกษตรอินทรีย์ มีเจตคติที่ดีต่อผลิตผลเกษตรอินทรีย์ แต่ไม่รู้จักและเข้าถึงกระบวนการผลิตของเกษตรกรได้ บริโภคไปบนความกังวลใจว่าใช่ของจริงหรือไม่ จึงอาศัยความเชื่อถือผู้จัดจำหน่ายเป็นสำคัญ ดังนั้นการขยายอาชีพของไร่ทนเหนื่อย จำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่าอาหารเกษตรอินทรีย์ที่อ้างอิงระบบนิเวศน์ธรรมชาติเป็นฐานการผลิต

องค์ประกอบด้านทุน

การขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์ จำเป็นต้องขยายพื้นที่การผลิต การเพิ่มปริมาณน้ำ และการพัฒนาคุณภาพดิน จำเป็นต้องใช้ทุนด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นรวมจำนวน 870,000 บาท ดังนี้

1. เงินสำรองจ่ายค่าแรงงานเพิ่ม 10 คน จนกว่าจะได้ผลตอบแทนคนละ 6,000 บาทต่อเดือน รวม 3 เดือน เป็นเงิน 180,000 บาท
2. ซื้อรถไถพรวนดินขนาด 30 แรงม้า เป็นเงิน 360,000 บาท
3. ค่าสำรวจเจาะน้ำบาดาลขนาด 6" จำนวน 1 บ่อ เป็นเงิน 120,000 บาท
4. ค่าระบบกระจายและให้น้ำ 30 ไร่ เป็นเงิน 210,000 บาท

รวมเป็นเงินทุนที่จะต้องใช้เพิ่มอีก จำนวน 870,000 บาท

องค์ประกอบด้านความสามารถ

การนำเสนอความรู้ ความเข้าใจให้กลุ่มผู้บริโภค ช่องทางที่ต้นทุนต่ำที่สุดคือ การเปิดเว็บไซต์ไร่ทนเหนื่อย เพื่อนำเสนอสาระเนื้อหาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะต้องพัฒนาเว็บไซต์เป็นระยะ ๆ ในสาระทันต่อการเข้ามาเรียนรู้ของลูกค้าและผู้สนใจ จึงต้องทำเอง

สรุปเหตุผลเพื่อความสำเร็จของการขยายอาชีพ

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านดังกล่าวไร่ทนเหนื่อย มีเหตุผลที่จะทำให้การขยายอาชีพประสบความสำเร็จ 5 ด้านดังนี้

1. ต้องพัฒนาคุณภาพของดินไม่ให้มีโลหะหนักอันตรายปนเปื้อน
2. ต้องควบคุมระบบการหมักสังเคราะห์ในกิจกรรมต่าง ๆ ให้จุลินทรีย์บูดเน่าลดต่ำลง
3. ต้องให้ความรู้ความเข้าใจและการเห็นคุณค่าอาหารเกษตรอินทรีย์ แก่ลูกค้าและผู้สนใจ
4. ต้องระดมทุน 870,000 บาท ใช้ขยายการดำเนินงาน
5. ต้องพัฒนาบุคลากรภายในให้มีความสามารถพัฒนาเว็บไซต์ได้ด้วยตนเอง

เหตุผลทั้ง 5 ประการจะเป็นเหตุผลนำไปสู่ความสำเร็จของการขยายอาชีพที่จะทำให้คุณภาพผลผลิตสูงขึ้น ตรงกับความต้องการของลูกค้า และสามารถขยายส่วนแบ่งของตลาดออกไปได้

ตอนที่ 3 วิธีการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ การขยายอาชีพให้มีความพอดีและมีภูมิคุ้มกัน

ความคิดรวบยอด

การทำธุรกิจไม่ว่าจะทำระดับใด จำเป็นต้องมีทิศทางให้มองเห็นผลสำเร็จ ภาระงานที่จะต้องทำและกลยุทธ์สู่ความสำเร็จใช้เป็นความคิดสู่การปฏิบัติจริง จะทำให้เราวางธุรกิจอยู่ในความพอดีอย่างมีภูมิคุ้มกัน ไม่ใช่ทำไป คิดไป ลงทุนไป อย่างไร้ทิศทาง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

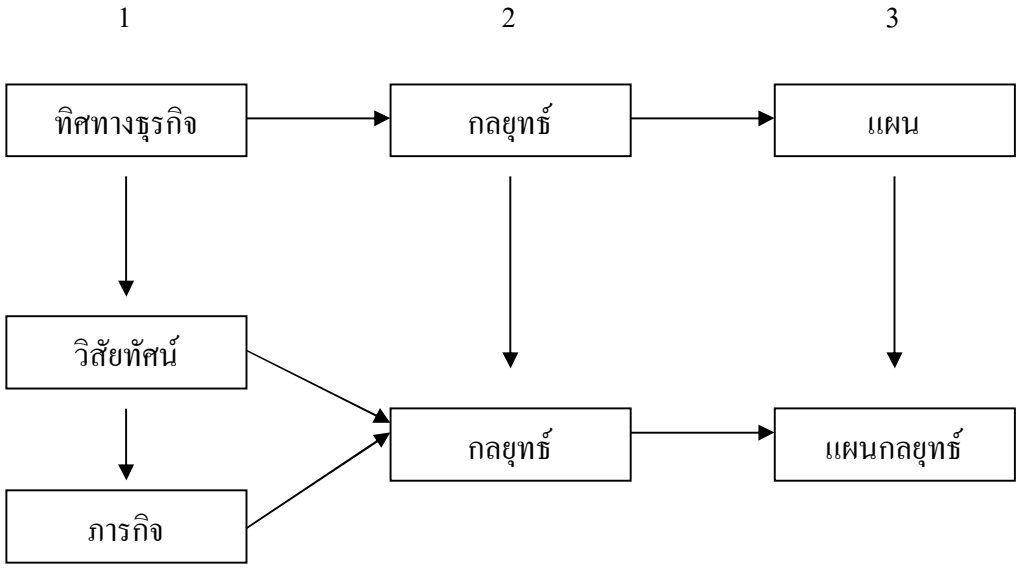

จากแผนภูมิ ทำให้มองเห็นว่าการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ การขยายอาชีพ ประกอบด้วย

1. การคิดเขียนทิศทางธุรกิจ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดอย่างมีความพอดี และภารกิจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
2. การคิดเขียนกลยุทธ์หรือวิธีการสร้างความสำเร็จตามพันธกิจ ซึ่งจะมีเป้าหมายอย่างชัดเจน
3. การคิดเขียนแผนกลยุทธ์ด้วยการนำเป้าหมายกลยุทธ์มาวิเคราะห์ให้มองเห็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ และกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำเป็นแผนทิศทางไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจ

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. การกำหนดทิศทางธุรกิจ เป็นการคิดให้มองเห็นอนาคตของการขยายอาชีพให้มีความพอดี จะต้องกำหนดให้ได้ว่าในช่วงระยะข้างหน้าควรจะไปถึงไหน อย่างไร ซึ่งประกอบด้วย ข้อความวิสัยทัศน์ว่าจะไปถึงไหน และข้อความพันธกิจว่าจะไปอย่างไร โดยมีวิธีการคิดและเขียนดังนี้

1.1 การเขียนข้อความวิสัยทัศน์ การขยายอาชีพ มีลักษณะโครงสร้างการเขียนที่ประกอบด้วย

ก. ช่วงระยะเวลาที่เราไปสุดทางของการขยายอาชีพในช่วงนี้ จะเป็นระยะเวลากี่ปี พ.ศ. อะไร

ข. ความคิด เป้าหมาย ลักษณะความสำเร็จที่เราจะไปถึงอย่างมีความพอดี และท้าทายความสามารถของเรา คืออะไร

ตัวอย่างข้อความวิสัยทัศน์

" พ.ศ. 2551 ไร่ทนเหนื่อยผลิตผักสดผลไม้เกษตรอินทรีย์เข้าสู่ตลาดคุณภาพประเทศสิงคโปร์"

จากข้อความวิสัยทัศน์ ตัวอย่างข้างต้น สามารถจำแนกให้มองเห็นโครงสร้างการเขียนได้ดังนี้

ก. ช่วงระยะเวลาที่จะไปสุดทาง คือ ปี พ.ศ. 2551

ข. ข้อความ ความคิดลักษณะความสำเร็จที่จะไปถึงอย่างมีความพอดีและท้าทาย คือ ไร่ทนเหนื่อยสามารถผลิตผักสด ผลไม้ เกษตรอินทรีย์เข้าสู่ตลาดคุณภาพประเทศสิงคโปร์ได้

จึงอาจสรุปได้ว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ไม่ใช่เป็นการกำหนดเพื่อความน่าสนใจ แต่เป็นการกำหนดให้มองเห็นทิศทางของธุรกิจที่เราจะต้องฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ไปให้ถึงได้

1.2 การเขียนภารกิจ การเขียนข้อความภารกิจเป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ว่าเราจะต้องมีภารกิจที่สำคัญ อะไรบ้าง ที่เราทำให้การขยายอาชีพบรรลุผลสำเร็จได้ตามวิสัยทัศน์ โดยมีแนวทางการคิดและเขียนดังนี้

1.2.1 การวิเคราะห์ว่า หากจะให้เกิดความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ จะต้องมีภารกิจอะไรบ้าง ในทางธุรกิจมีภาระที่สำคัญ 4 ประการ คือ

ก. ภารกิจด้านทุนดำเนินการ

ข. ภารกิจด้านลูกค้า

ค. ภารกิจด้านผลผลิต

ง. ภารกิจด้านการเรียนรู้พัฒนาตนเองและองค์กร

ดังนั้น การดำเนินการขยายอาชีพ อาจใช้ภารกิจทั้ง 4 กรณีมาคิดเขียนภารกิจนำไปสู่ความสำเร็จได้

1.2.2 โครงสร้างการเขียนภารกิจมีองค์ประกอบร่วม 3 ด้าน คือ

ก. ทำอะไร (บอกภาระสำคัญที่กระทบต่อความสำเร็จ)

ข. ทำไมต้องทำ (บอกเหตุผลหรือจุดประสงค์)

ค. ทำอย่างไร (บอกวิธีดำเนินการที่สำคัญ และส่งผลต่อความสำเร็จจริง)

ตัวอย่างข้อความภารกิจของไร่ทนเหนื่อย

1. ขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่ เพื่อใช้ผลิตผักสดอินทรีย์ ด้วยการพัฒนาคุณภาพดินด้วยปุ๋ยพืชสด เพิ่มแรงงาน 10 คน จัดหาน้ำให้ได้วันละ 300 ลูกบาศก์เมตร
2. สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้า เพื่อขยายการตลาดด้วยการจัดทำเว็บไซต์ของตนเอง จัดทำสารคดีเผยแพร่ สัปดาห์ละ 1 เรื่อง และเว็บบอร์ดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับลูกค้าและผู้สนใจ
3. ยกระดับคุณภาพผลผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป เพื่อให้สามารถส่งออกต่างประเทศได้ ด้วยการพัฒนาคุณภาพดินไม่ให้ปนเปื้อนโลหะหนัก และจัดการแปลงเกษตรให้เป็นระบบนิเวศน์ธรรมชาติ
4. พัฒนาคนงานให้ทำงานตามขั้นตอน เพื่อติดตามหาข้อบกพร่องและปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องได้ด้วยการสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพ และร่วมเขียนเอกสารขั้นตอนการทำงาน

จากตัวอย่างข้อความภารกิจของไร่ทนเหนื่อย นำมาจำแนกข้อความตามลักษณะโครงสร้างการเขียนได้ดังนี้

ทำอะไร	ทำไมต้องทำ	ทำอย่างไร
1. ขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่	เพื่อใช้ผลิตผักสดอินทรีย์	โดยการพัฒนาคุณภาพดินด้วยปุ๋ยพืชสด เพิ่มแรงงาน 10 คน จัดหาน้ำวันละ 300 ลูกบาศก์เมตร
2. สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้า	เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจว่าได้บริโภคอาหารคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย	ด้วยการจัดทำเว็บไซต์ของตนเอง จัดทำสารคดีเผยแพร่สัปดาห์ละ 1 เรื่อง และเว็บบอร์ดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับลูกค้า
3. ยกระดับคุณภาพผลผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป	เพื่อให้สามารถส่งออกไปสู่ประเทศสิงคโปร์ได้	ด้วยการพัฒนาดินไม่ให้ปนเปื้อนโลหะหนักตามมาตรฐานพัฒนาระบบนิเวศแปลงเกษตรให้เป็นระบบนิเวศธรรมชาติ
4. พัฒนาคนงานให้ทำงานตามขั้นตอนได้	เพื่อให้สามารถติดตามหาข้อบกพร่องและปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องได้	ด้วยการสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพผลผลิตและร่วมเขียนเอกสารขั้นตอนการทำงาน

จึงสรุปได้ว่า การขยายอาชีพให้เกิดความพอดีนั้น เป็นไปตามศักยภาพของผู้ประกอบอาชีพ แต่การกำหนดทิศทางขยายอาชีพนั้นต้องมองเห็นทิศทางที่จะไปถึงและรู้ว่ามีภารกิจอะไรบ้าง ต้องทำอย่างไรให้มองเห็นรูปธรรมของการขยายอาชีพที่ก้าวออกไปข้างหน้า

2. การระบุกลยุทธ์ การที่จะขยายอาชีพให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ต้องมีแนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ เพื่อชัยชนะเราเรียกว่า กลยุทธ์ ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้การขยายอาชีพสู่ความสำเร็จ จึงกำหนดกลยุทธ์จากภารกิจที่จะทำทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดดังนี้

2.1 นำข้อความภารกิจในส่วนทำอย่างไรมาพิจารณาว่ามีกิจกรรมที่จะต้องทำอะไรบ้าง

ตัวอย่าง การพิจารณาในส่วน ทำอย่างไรของภารกิจที่ 1 มีกิจกรรมที่ต้องทำดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพดินด้วยปุ๋ยพืชสด
2. เพิ่มแรงงาน 10 คน
3. จัดให้มีน้ำใช้เพิ่มวันละ 300 ลูกบาศก์เมตร

2.2 คิดพิจารณาว่า กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมที่ยุ่งยากและเป็นแกนหลักสำคัญของความสำเร็จในภารกิจนี้ จะต้องใช้เทคนิควิธีอะไรเข้ามาเป็นกลยุทธ์ในการทำงานดังตัวอย่าง

กิจกรรม	สรุปผลการพิจารณา	ลำดับความสำคัญ	เทคนิควิธีการที่จะใช้เป็นกลยุทธ์
1. พัฒนาคุณภาพดินด้วยปุ๋ยพืชสด	เป็นกิจกรรมที่ต้องทำกรอบการผลิตเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	1	ใช้จอบหมุนฟันดินและวัชพืชเข้าด้วยกัน
2. เพิ่มแรงงาน 10 คน	เพียงประกาศรับสมัครแล้วชี้แจงให้ทำงานตามขั้นตอน	3	-
3. จัดน้ำเพิ่มวันละ 300 ลูกบาศก์เมตร	ว่าจ้างผู้รับเหมา สำรวจ เจาะหาน้ำ ทำเสร็จแล้วก็ใช้ได้เลย	2	-

2.3 สรุป ระบุกลยุทธ์ และเป้าหมายกลยุทธ์ด้วยการนำผลการวิเคราะห์กำหนดเทคนิควิธีการมาเป็นกลยุทธ์ และนำข้อความส่วนที่บอกว่าทำอะไรมาเป็นเป้าหมายกลยุทธ์ ดังตัวอย่างนี้

2.3.1 กลยุทธ์ดำเนินการคือ การใช้จอบหมุนพัฒนาคุณภาพดิน

2.3.2 เป้าหมายกลยุทธ์คือ การพัฒนาคุณภาพดิน 20 ไร่

ตัวอย่างผลการพิจารณากำหนดกลยุทธ์ขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์ของไร่ทนเหนื่อยดังนี้

ผลการพิจารณาข้อความทำอย่างไร และกำหนดเทคนิควิธีในกิจกรรมที่สำคัญส่งผลต่อความสำเร็จของภารกิจ	**ข้อความภารกิจในส่วน ทำอย่างไร นำมาใช้กำหนดเป้าหมายกลยุทธ์**	**ข้อความกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการขยายอาชีพ**
1. ใช้จอบหมุนพัฒนาคุณภาพดิน	ขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่	ใช้จอบหมุนพัฒนาคุณภาพดินในการขยายพื้นที่การผลิตจำนวน 20 ไร่
2. ใช้เว็บไซต์เผยแพร่	สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้า	ใช้เว็บไซต์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกษตรอินทรีย์ทางอินเทอร์เน็ต
3. ใช้องค์ความรู้ระบบนิเวศธรรมชาติ พัฒนาระบบนิเวศแปลงเกษตร	ยกระดับคุณภาพผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป	ใช้องค์ความรู้ระบบนิเวศธรรมชาติยกระดับคุณภาพผลผลิตเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป
4. พัฒนาคณะทำงานให้รู้เท่ากัน	พัฒนาคนงานให้ทำงานตามขั้นตอนได้	ใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพให้คณะทำงานรู้เท่าทันกัน ร่วมกันทำงานตามขั้นตอนได้

3. แผนกลยุทธ์ ใช้เป็นแผนภาพรวมของการขยายอาชีพ เป็นเครื่องมือควบคุม ภาพรวมของการจัดการขยายอาชีพที่ประกอบด้วยเหตุผลที่จะทำให้การขยายอาชีพสำเร็จกับองค์ประกอบด้านการควบคุมเชิงกลยุทธ์ ทำให้เกิด 16 ตาราง บรรจุเงื่อนไขสู่ความสำเร็จไว้สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติการ และควบคุมภาพรวมของการดำเนินงาน

ก. องค์ประกอบด้านเหตุผลสู่ความสำเร็จของการขยายอาชีพประกอบด้วย
   (1) ด้านการลงทุน
   (2) ด้านลูกค้า
   (3) ด้านผลผลิต
   (4) ด้านการเรียนรู้พัฒนาตนเอง

ข. องค์ประกอบด้านการควบคุมเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย
   (1) เป้าหมายกลยุทธ์
   (2) ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ
   (3) ปัจจัยนำเข้าดำเนินงาน
   (4) กิจกรรม / โครงการที่ต้องทำ

3.1 การเขียนแผนกลยุทธ์ทั้งหมดจะต้องบรรจุอยู่ในเอกสารหน้าเดียว เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์ร่วมระหว่างตารางทั้ง 16 ตารางดังตัวอย่าง

ตัวอย่างเอกสาร แผนกลยุทธ์

วิสัยทัศน์ "ปี พ.ศ. 2551 ไร่ทนเหนื่อยผลิตผักสด ผลไม้เกษตรอินทรีย์เข้าสู่ตลาดอาหารคุณภาพประเทศสิงคโปร์ได้"

เงื่อนไข	ภารกิจด้านการลงทุน	ภารกิจด้านลูกค้า	ภารกิจด้านผลผลิต	ภารกิจด้านการพัฒนาตนเอง
เป้าหมายกลยุทธ์	ขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่	สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้า	ยกระดับคุณภาพผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานการเกษตรอินทรีย์ยุโรป	พัฒนาคนงานให้ทำงานตามขั้นตอนได้
ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	- พัฒนาคุณภาพเป็นดินอินทรีย์ครบ 20ไร่ - โครงสร้างดินเป็นเมล็ดกลมสีน้ำตาล	- ยอดสั่งซื้อเพิ่มขึ้นจนเต็มปริมาณการผลิต - ลูกค้าเข้ามาแลกเปลี่ยนความเข้าใจเกษตรอินทรีย์ในเว็บเพจ	- ผลการวิเคราะห์ผลผลิตไม่พบธาตุโลหะหนักที่ระบุในมาตรฐาน - ปราศจากจุลินทรีย์บูดเน่า	- คนงานยึดการทำตามเอกสารคู่มือดำเนินงาน - คนงานรู้เท่าทันกัน
ปัจจัยนำเข้าดำเนินงาน	- จอบหมุนขนาดหน้ากว้าง 120 ซม. - เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด - จุลินทรีย์ พด.1 พด.2 และ พด.3	- สารคดีการผลิตเกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อยภาคภาษาอังกฤษและไทย	เมล็ดพันธุ์ออร์แกนิค	- เอกสารขั้นตอนการทำงาน - เอกสารตรวจติดตามคุณภาพ
กิจกรรมโครงการ	- กิจกรรมการพัฒนาดินด้านปุ๋ยพืชสด - สำรวจขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลขนาด 300 ม.^{3}/วัน	- จัดทำสารคดีความรู้และแสดงผลงานเกษตรอินทรีย์ เดือนละ 1 เรื่อง - ติดตั้งเว็บไซต์ - จ่ายแจก DVD ความรู้เกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อย	- ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักตัวที่สามารถทำได้	- ฝึกอบรมการทำงานร่วมกัน เพื่อให้มีความสามารถเท่าทันกัน - จัดทำเอกสารขั้นตอนการทำงานในแต่ละกิจกรรม - ฝึกการใช้เอกสารขั้นตอนการทำงาน

จากเอกสารตัวอย่าง ทำให้มองเห็นสาระสำคัญที่เป็นเหตุเป็นผลต่อความสำเร็จของการขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อย

ตอนที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติการและการสร้างความรอบรู้

ความคิดรวบยอด

การทำแผนปฏิบัติการเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากแผนกลยุทธ์ ด้วยการจัดทำรายละเอียดให้เห็นแนวปฏิบัติ ในแต่ละภารกิจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนการทำงาน

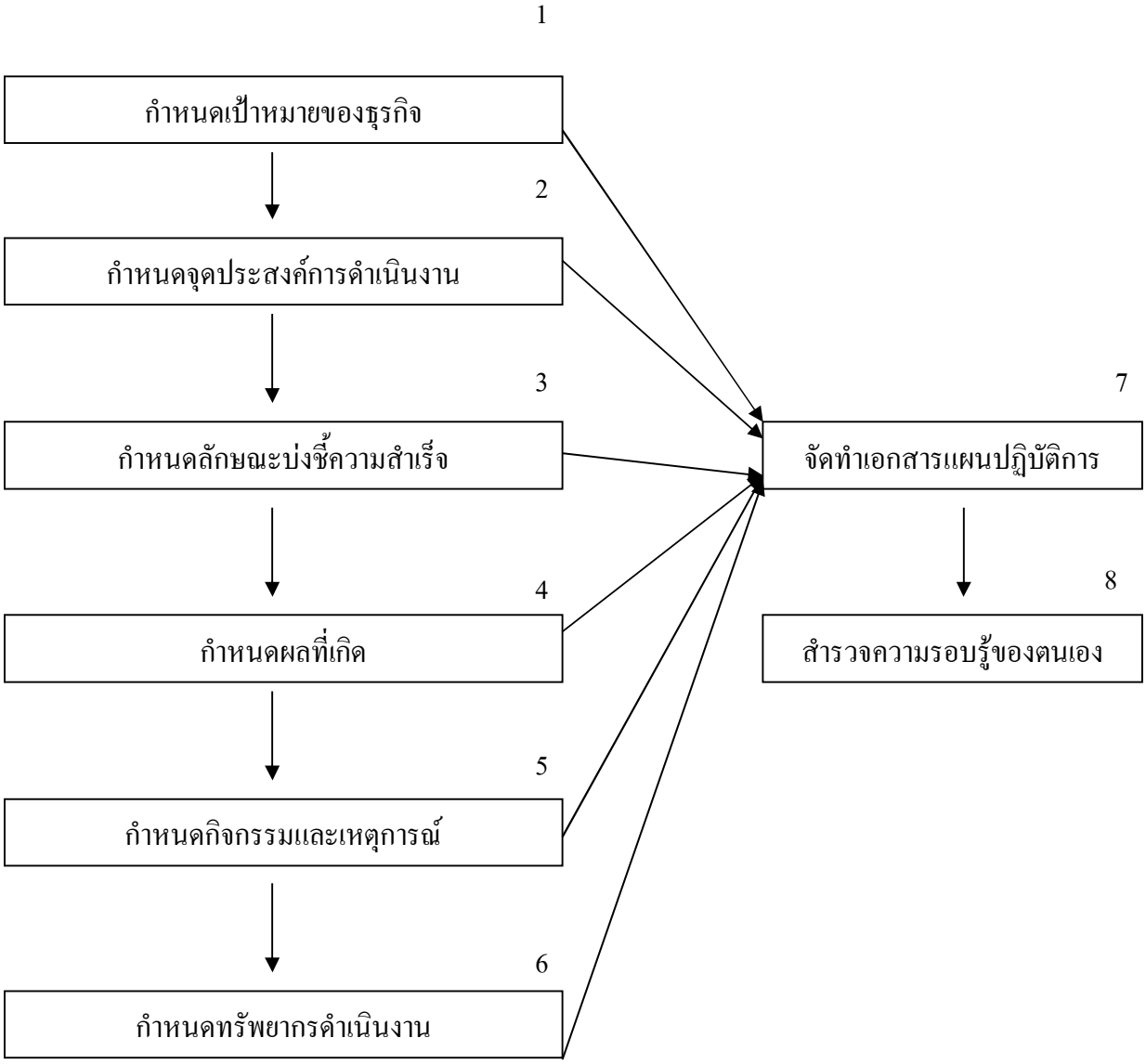

รายละเอียดขั้นตอนดำเนินงาน

1. การกำหนดเป้าหมายของภารกิจ ด้วยการวิเคราะห์แผนกลยุทธ์ในส่วนเป้าหมายกลยุทธ์ของแต่ละภารกิจมาใช้กำหนดเป็นเป้าหมายแผนปฏิบัติการดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 ภารกิจด้านการลงทุน เป้าหมายปฏิบัติการ คือ
"ขยายพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่ม 20 ไร่"

1.2 ภารกิจด้านลูกค้า เป้าหมายปฏิบัติการ คือ
"สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้า"

1.3 ภารกิจด้านผลผลิต เป้าหมายปฏิบัติการ คือ
"ยกระดับคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ยุโรป"

1.4 ภารกิจด้านการพัฒนาตนเอง เป้าหมายปฏิบัติการคือ
"พัฒนาความสามารถและทัศนคติคนงานให้ทำงานตามขั้นตอนในเอกสารคู่มือปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อย"

2. กำหนดจุดประสงค์การดำเนินงาน ด้านเกณฑ์เป้าหมายว่าควรจะมีจุดประสงค์ดำเนินงานที่สำคัญอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น

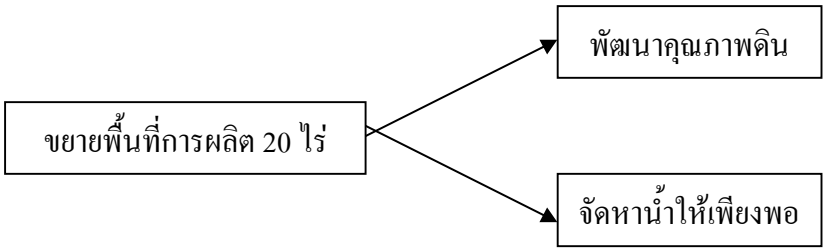

จากแผนภูมิทำให้มองเห็นได้ว่า เป้าหมายการขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่ มีจุดประสงค์การดำเนินงาน 2 ด้านคือ การพัฒนาคุณภาพดิน และการจัดการน้ำให้เพียงพอและเขียนเป็นจุดประสงค์การดำเนินงานได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เป้าหมายขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่ มีจุดประสงค์ดำเนินงานดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพดินให้เป็นดินอินทรีย์ได้
2. เพื่อสำรวจและขุดเจาะน้ำบาดาลให้เพียงพอได้

3. กำหนดลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ ด้วยการวิเคราะห์จุดประสงค์ดำเนินงานว่าลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จเป็นอย่างไร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จุดประสงค์ดำเนินงาน	ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ
1. เพื่อพัฒนาคุณภาพดินให้เป็นดินอินทรีย์ได้	1.1 มีอินทรียวัตถุในดิน
2. เพื่อสำรวจขุดเจาะน้ำบาดาลได้น้ำเพียงพอ	2.1 พบน้ำใสสะอาด

4. กำหนดผลที่เกิด ด้วยการวิเคราะห์ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จร่วมกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริงแล้วระบุผลที่เกิดดังตัวอย่างต่อไปนี้

จุดประสงค์ดำเนินงาน	ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลที่เกิด
1. เพื่อพัฒนาคุณภาพดินให้เป็นดินอินทรีย์	1.1 มีอินทรียวัตถุในดิน	- ซากพืชย่อยสลายเป็นสีน้ำตาลพร้อมปลดปล่อยธาตุอาหารให้พืช - โครงสร้างดินเป็นก้อนกลม - ดินมีกลิ่นหมักเหมือนเห็ดหรือตะไคร่น้ำ
2. เพื่อสำรวจขุดบ่อบาดาลได้น้ำเพียงพอ	2.1 พบน้ำใสสะอาด	- น้ำมีค่า PH 6.8 - ปริมาณน้ำที่ได้ 15ม^3/ชม.

5. กำหนดกิจกรรมและเหตุการณ์ ด้วยการวิเคราะห์ผลที่เกิดว่าถ้าจะให้เกิดผลดังกล่าวจะต้องทำกิจกรรมและมีเหตุการณ์อะไรบ้างและสามารถทำได้จริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จุดประสงค์การดำเนินงาน	ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลที่เกิด	กิจกรรมและเหตุผล
1. เพื่อพัฒนาคุณภาพดินให้เป็นดินอินทรีย์	1.1 มีอินทรียวัตถุในดิน	- ซากพืชย่อยสลายเป็นสีน้ำตาลพร้อมปลดปล่อยธาตุอาหารให้พืช - โครงสร้างเป็นดินก้อนกลม - ดินมีกลิ่นหมักเหมือนเห็ดหรือตะไคร่น้ำ	1. ปลูกปุ๋ยพืชสดประกอบด้วยเหตุการณ์ที่จะต้องทำดังนี้ (1) ไถบุกเบิกพรวนดิน (2) หว่านเมล็ดปอเทือง (3) ให้น้ำทุก 3 วัน (4) บำรุงดูแลรักษาจนอายุครบ 40 วัน 2. สับพรวนปุ๋ยพืชสดคลุกเข้ากับดินประกอบด้วยเหตุการณ์ดังนี้ (1) สับพรวนต้นปอเทืองคลุกลงดิน (2) ให้น้ำผสมจุลินทรีย์ พด.2 ทุก 2 วัน (3) ครบ 15 วัน ตรวจสอบการหมักสลายของดิน

จุดประสงค์การดำเนินงาน	ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลที่เกิด	กิจกรรมและเหตุผล
			(4) สับพรวนให้ซากย่อยสลายกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ (5) เมื่อกระบวนการหมักครบ 25 วัน ทำการตรวจสอบว่าเป็นไปตามผลที่เกิดหรือไม่

6. กำหนดทรัพยากรการดำเนินงาน ด้วยการวิเคราะห์กิจกรรมและเหตุการณ์ว่าจะใช้ทรัพยากร วัสดุ แรงงาน และระยะเวลา เท่าไร

กิจกรรมและเหตุการณ์	ระยะเวลาของงาน	แรงงานที่ต้องใช้	วัสดุ	เครื่องจักรกล
1. การปลูกปุ๋ยพืชสด				
(1) ไถบุกเบิกจากหน้าดิน 20 ไร่	1 วัน	1 คน	น้ำมันดีเซล 100 ลิตร	รถแทกเตอร์ 35 Hp
(2) ไถแปรย่อยดิน 20 ไร่	1 วัน	1 คน	น้ำมันดีเซล 60 ลิตร	รถแทกเตอร์ 35 Hp
(3) หว่านเมล็ดปอเทือง 20 ไร่	1 วัน	4 คน	เมล็ดปอเทือง 100 กก.	-
(4) ให้น้ำทุก 3 วัน	14 วัน	1 คน	-	-
(5) บำรุงดูแลรักษาจนอายุ 40 วัน	45 วัน	1 คน	-	-
2. หมักปุ๋ยพืชสด				
(1) ไถสับพรวน ปอเทืองคลุกลงดิน	1 วัน	1 คน	น้ำมันดีเซล 60 ลิตร	รถแทกเตอร์ 35 Hp พ่วงจอบหมุนขนาด 1.20 เมตร
(2) ให้น้ำผสมอินทรีย์ พด.2 ทุก 2 วัน	8 วัน	1 คน	จุลินทรีย์ขยายจาก พด.2 จำนวน 3,200 ลิตร	-
(3) ตรวจสอบการหมักสลายของซากปุ๋ยพืชสดเข้ากับดิน	1 วัน	1 คน	-	-
(4) ไถสับพรวนให้ซากพืชย่อยสลายกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ	1 วัน	1 คน	น้ำมันดีเซล 60 ลิตร	รถแทกเตอร์ 35 Hp พ่วงจอบหมุนขนาด 1.20 เมตร
(5) เมื่อการหมักครบ 25 วัน ทำการตรวจสอบว่าเป็นไปตามผลที่เกิดที่กำหนดไว้หรือไม่	1 วัน	1 คน	-	-

ตัวอย่างบางส่วนของแผนปฏิบัติการขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อย

แผนปฏิบัติการขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์
ไร่ทนเหนื่อย
เลขที่ 19 หมู่ 8 ตำบลหนองแขม อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

วิสัยทัศน์

"พ.ศ. 2551 ไร่ทนเหนื่อยผลิตผักสด ผลไม้เกษตรอินทรีย์เข้าสู่ตลาดคุณภาพประเทศสิงคโปร์"

ภารกิจการขยายอาชีพ

1. ขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่ เพื่อใช้ผลิตผักสดอินทรีย์ ด้วยการพัฒนาคุณภาพดินโดยปุ๋ยพืชสด เพิ่มแรงงาน 10 คน และจัดหาน้ำใช้วันละ 300 ม.^{3}
2. สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้าเพื่อขยายตลาดด้วยการจัดทำเว็บไซต์ จัดทำสารคดีเผยแพร่ และเว็บบอร์ดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับลูกค้าและผู้สนใจ
3. ยกระดับคุณภาพผลผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ยุโรป เพื่อให้สามารถส่งออกต่างประเทศด้วยการพัฒนาคุณภาพดินไม่ให้ปนเปื้อนโลหะหนัก และจัดการแปลงเกษตรให้เป็นระบบนิเวศธรรมชาติ
4. พัฒนาคนงานให้ทำงานตามขั้นตอน เพื่อติดตามหาข้อบกพร่องและปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องด้วยการสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพและร่วมเขียนเอกสารขั้นตอนการทำงาน

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการขยายอาชีพ

เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จจึงกำหนดกลยุทธ์ดำเนินการดังนี้

1. ใช้จอบหมุนเป็นหลักพัฒนาคุณภาพดินในการขยายพื้นที่การผลิตจำนวน 20 ไร่
2. ใช้เว็บไซต์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกษตรอินทรีย์ทางอินเทอร์เน็ต
3. ใช้องค์ความรู้ระบบนิเวศธรรมชาติยกระดับคุณภาพผลผลิตเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ยุโรป
4. ใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพให้คณะทำงานรู้เท่าทันกันร่วมกันทำงานตามขั้นตอนได้

เงื่อนไข	ภารกิจด้านการลงทุน	ภารกิจลูกค้า	ภารกิจด้านผลผลิต	ภารกิจด้านพัฒนาตนเอง
เป้าหมายกลยุทธ์	ขยายพื้นที่การผลิต 20 ไร่	สร้างความเชื่อถือให้กับลูกค้า	ใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	พัฒนาคนงานให้ทำงานตามขั้นตอนได้
ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	- ดินมีคุณภาพเป็นดินอินทรีย์ครบ 20 ไร่ - โครงสร้างคิดเป็นเมล็ดกลมสีน้ำตาล	- ยอดสั่งซื้อเพิ่มขึ้นจนเต็มปริมาณการผลิต - ลูกค้าเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในเว็บบอร์ด	- ไม่พบธาตุโลหะหนักตามมาตรฐานในผลผลิต - ปราศจากจุลินทรีย์บูดเน่า	- คนงานยึดการทำงานตามเอกสารคู่มือดำเนินงาน - คนงานรู้เท่าทันในกิจกรรมต่าง ๆ ทำงานแทนกันได้
ปัจจัยนำเข้าดำเนินงาน	- จอบหมุนขนาด 120 ซม. - เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด - จุลินทรีย์ พด.1 พด.2 และพด.3	สารคดีเกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อยภาคภาษาไทย – อังกฤษ	เมล็ดพันธุ์จากแปลงออร์แกนิค	- เอกสารคู่มือดำเนินงาน - เอกสารตรวจติดตามคุณภาพ
กิจกรรมโครงการ	- การพัฒนาดินเป็นปุ๋ยพืชสด - สำรวจขุดเจาะน้ำบาดาลขนาด 300ม.^{3}/วัน	- จัดทำสารคดีความรู้และแสดงผลงานเกษตรอินทรีย์เดือนละ 1 เรื่อง - ติดตั้งเว็บไซต์ - แจกจ่าย DVD ความรู้เกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อย	ผลิตเมล็ดพันธุ์บางสายพันธุ์ที่สามารถทำได้	- ฝึกอบรมการทำงานร่วมกัน รู้เท่าทันกัน - จัดทำเอกสารขั้นตอนการทำงานในแต่ละกิจกรรม - ฝึกการใช้เอกสารขั้นตอนการทำงาน

7. การจัดทำเอกสารแผนปฏิบัติการ ด้วยการทำสาระจากผลการวิเคราะห์ทั้ง 6 ด้านมาจัดเป็นเอกสารแผนปฏิบัติการที่สามารถใช้เป็นเอกสารคู่มือบริหารจัดการของผู้ประกอบการขยายอาชีพ โดยมีโครงสร้างการจัดเอกสารดังตัวอย่างนี้

1. ชื่อแผนขยายอาชีพ
2. วิสัยทัศน์การขยายอาชีพ
3. พันธกิจการขยายอาชีพ
4. กลยุทธ์ดำเนินการ
5. แผนกลยุทธ์ขยายอาชีพ

6. แผนปฏิบัติการด้านทุน
   - เป้าหมายดำเนินงาน
   - จุดประสงค์ดำเนินงาน
   - แผนปฏิบัติการ
7. แผนปฏิบัติการด้านผลผลิต
   - เป้าหมายดำเนินงาน
   - จุดประสงค์ดำเนินงาน
   - ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ
   - แผนปฏิบัติการ
8. แผนปฏิบัติการด้านลูกค้า
   - เป้าหมายดำเนินงาน
   - จุดประสงค์ดำเนินงาน
   - แผนปฏิบัติการ
9. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาตนเอง
   - เป้าหมายการดำเนินงาน
   - จุดประสงค์การดำเนินงาน
   - แผนปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการด้านทุน

1. เป้าหมายดำเนินงาน

   “จะดำเนินการขยายพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่ม 20 ไร่”
2. จุดประสงค์การดำเนินงาน

   เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานจึงกำหนดจุดประสงค์การดำเนินงานดังนี้
   - เพื่อพัฒนาคุณภาพดินให้เป็นดินอินทรีย์ได้
   - เพื่อสำรวจขุดเจาะน้ำบาดาลให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน
3. แผนปฏิบัติการด้านทุน

จุดประสงค์ที่ 1 เพื่อพัฒนาคุณภาพดินให้เป็นดินอินทรีย์

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลที่เกิด	กิจกรรมและเหตุการณ์	เวลาของงาน	แรงงานที่ต้องใช้	วัสดุ	เครื่องมือ
มีอินทรียวัตถุในดิน	1. มีปุ๋ยพืชสดเพียงพอ	1.1 การปลูกปุ๋ยพืชสด (1) ไถบุกเบิกตากหน้าดิน 20 ไร่ (2) ไถแปรย่อยดิน 20 ไร่ (3) หว่านปอเทือง 20 ไร่ (4) ให้น้ำทุก 3 วัน (5) บำรุงรักษา	1 วัน 1 วัน 1 วัน 14 วัน 45 วัน	1 คน 1 คน 4 คน 1 คน 1 คน	น้ำมันโซล่า 100 ลิตร น้ำมันโซล่า 60 ลิตร เมล็ดปอเทือง 100 กก. - -	รถไถ 35 แรงม้า รถไถ 35 แรงม้า - - -
	2. ซากพืชย่อยสลายเป็นสีน้ำตาล	1.2 สับพรวนปุ๋ยพืชสดคลุกหมักลงดิน (1) ไถสับพรวนปุ๋ยพืชสดคลุกลงดิน (2) ให้น้ำผสมจุลินทรีย์ พด.2 ทุก 2 วัน (3) เมื่อครบ 15 วัน ตรวจสอบการสลายของซากพืชในดิน	1 วัน 8 วัน 1 วัน	1 คน 1 คน 1 คน	น้ำมันโซล่า 60 ลิตร จุลินทรีย์ พด.2 ขนาด 3,200 ลิตร -	รถไถ 35 แรงม้า - -
	3. เกิดอินทรีย์มีกลิ่นหอมเหมือนเห็ด โครงสร้างดินรวมตัวเป็นก้อนกลม	1.3 หมักสังเคราะห์ดินให้มีอินทรียวัตถุ (1) ไถสับพรวนซากพืชให้กระจายสม่ำเสมอ (2) หมักสังเคราะห์ต่ออีก 25 วัน โดยให้น้ำทุก 2 วัน (3) ตรวจสอบการย่อยสลายและการเกิดอินทรียวัตถุ	1 วัน 12 วัน 1 วัน	1 คน 1 คน 1 คน	น้ำมันโซล่า 60 ลิตร - -	รถไถ 35 แรงม้า - -

จุดประสงค์ที่ 2 เพื่อสำรวจขุดเจาะน้ำบาดาลให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ	ผลที่เกิด	กิจกรรมและเหตุการณ์	เวลางาน	แรงงานที่ต้องใช้	วัสดุ	เครื่องมือ
	1. ปริมาณน้ำที่ได้ 15ม^3/ชม.	1.1 สำรวจขุดเจาะน้ำบาดาล (1) จ้างบริษัทขุดเจาะ (2) ตรวจสอบปริมาณน้ำที่ไหลย้อนกลับมาให้ได้ไม่ต่ำกว่า 15 ม.^{3}/ชม.	7 วัน	-	120,000 บาท	ระบบใช้ลมดันหัวเจาะกระแทกหิน
	2. กระจายน้ำเต็มพื้นที่ 20 ไร่	1.2 จัดระบบการกระจายน้ำ (1) ติดตั้งหัวสูบน้ำระดับลึก (2) ติดตั้งเครื่องดันน้ำ (3) จัดระบบจ่ายน้ำในแปลงเกษตร	1 1 10 วัน	4 คน 1 คน 4 คน	ท่อ PVC หนา 2 นิ้ว 10 เส้น -	หัวสูบน้ำขนาด 2 แรงม้า เครื่องดันน้ำขนาด 2 แรงม้า ส่งออก 2 นิ้ว ความดัน 4.5 – 5 บาร์

8. สำรวจความรอบรู้ของตนเอง เมื่อทำแผนปฏิบัติการเสร็จผู้ขยายอาชีพควรทบทวนตนเองว่ามีความรอบรู้เพียงพอหรือไม่ด้วยการ พิจารณาตนเองในช่องกิจกรรมและเหตุการณ์ว่ามีข้อใดที่ยังไม่ชัดเจนหรือรู้ไม่จริง ก็ควรแสวงหาความรู้ให้พอเพียงที่จะทำให้การดำเนินงานผิดพลาดน้อยลง

ตอนที่ 5 การขับเคลื่อนแผนสู่ความสำเร็จ

ความคิดรวบยอด

การขับเคลื่อนแผนสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณธรรม เป็นการจัดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เป็นวงจรหมุนเวียนที่เริ่มต้นจากการศึกษาทำความเข้าใจแผนกำหนดแนวปฏิบัติ (P) แล้วดำเนินการทำงานตามแนวปฏิบัติที่กำหนด (D) ระหว่างปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัติต้องดำเนินการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง (C) และปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องให้หมดไป (A) การจัดการตามวงจร PDCA ดังกล่าวจะต้องอยู่บนฐานคุณธรรมที่ประกอบด้วย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความอดทน จะนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณธรรม

ขั้นตอนดำเนินงาน

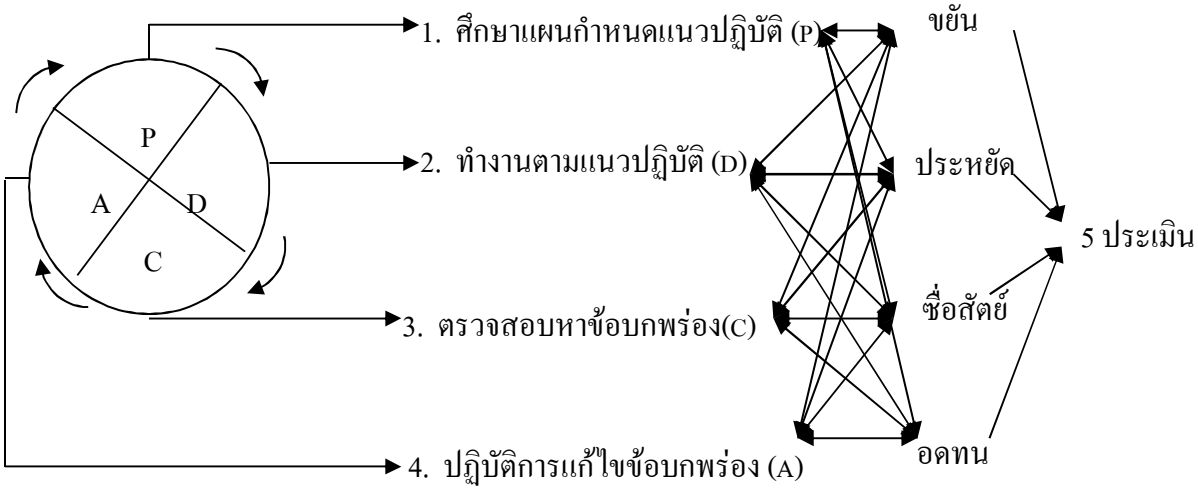

รายละเอียดการดำเนินงาน

1. การศึกษาแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติ ด้วยการนำแผนปฏิบัติการมาศึกษาทบทวน ว่าจะทำอะไร อย่างไร ต้องปรับปรุงแก้ไขแผนในส่วนใด กำหนดแนวทางปฏิบัติบนฐานของความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และอดทน

2. ทำงานตามแนวปฏิบัติ ด้วยการนำแนวปฏิบัติมาเขียนเป็นเอกสารใบสั่งงาน ใช้สร้างความเข้าใจกับผู้รับผิดชอบ แล้วมอบหมายให้ทำตามแนวปฏิบัติ

3. ตรวจสอบหาข้อบกพร่อง เป็นการทำงานของผู้ประกอบการหรือผู้รับมอบหมายดำเนินการติดตามการทำงานของผู้รับผิดชอบ ว่าทำตามขั้นตอนหรือไม่ทำ และเกิดผลเสียหายอย่างไร ลักษณะความรุนแรงเป็นอย่างไร เกิดผลกระทบอะไรบ้าง

4. ปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการกับผู้รับมอบหมายให้ทำงาน ร่วมกันคิดหาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องลดความเสียหาย

5. การประเมินพัฒนา เป็นการประเมินเทียบเคียงผลการดำเนินงานที่เกิดจริงกับผลที่เกิดตามแผนกำหนดว่าสอดคล้องเกิดได้จริงหรือเกิดไม่ได้ เป็นเพราะการวางแผน หรือว่าเป็นเพราะบุคลากร ถ้าความผิดพลาดเกิดจากแผนก็ดำเนินการพัฒนาแผน แต่ถ้าความผิดพลาดเกิดจากบุคลากรจะต้องทบทวนว่าเกิดจากอะไร เช่น เกิดจากความรู้ความเข้าใจสับสน ก็ดำเนินการทบทวนให้ความรู้สร้างความเข้าใจให้ชัดเจน แต่ถ้าเกิดมาจากทัศนคติต่อการทำงานไม่ดี ไม่ให้ความสำคัญต่อการทำงานตามขั้นตอน ก็ควรจะสับเปลี่ยนหน้าที่ไม่ต้องมีความรับผิดชอบมากนัก

กิจกรรมที่ 16

ผู้เรียนศึกษาเอกสารหมายเลข 18 แล้วใช้กรอบความคิดที่สรุปได้ พัฒนาตนเองตามข้อ 3 ประเมินเทียบเคียงความคิดและตัวอย่างตามเอกสารหมายเลข 18 มีความเป็นไปได้ที่จะใช้กับชีวิตจริงได้หรือไม่ มีข้อบกพร่องอะไรและควรปรับปรุงพัฒนาการจัดทำแผนธุรกิจของตนเองแบบใด

บทที่ 7
การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถตรวจสอบระบบธุรกิจเพื่อการขยายอาชีพได้

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การควบคุมให้การขยายอาชีพเป็นไปตามแผนกลยุทธ์

เรื่องที่ 2 การตรวจสอบให้การปฏิบัติการขยายอาชีพเกิดผลตามแผนปฏิบัติการ

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 20 แบบบันทึกระบบรายการกฎ ระเบียบที่สำคัญ
2. เอกสารหมายเลข 21 ใบความรู้ เรื่อง การจัดทำกฎ ระเบียบการดำเนินงาน
3. เอกสารหมายเลข 22 ใบความรู้ เรื่อง การกำกับ ดูแลการขยายอาชีพ
4. เอกสารหมายเลข 23 ใบความรู้ เรื่อง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ
5. เอกสารหมายเลข 24 แบบบันทึกผลการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และสรุปผลข้อบกพร่อง

เรื่องที่ 1 การควบคุมให้การขยายอาชีพเป็นไปตามแผนกลยุทธ์

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. จัดระเบียบการทำงานได้
2. กำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ได้

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียน
1. จัดระเบียบการทำงานได้	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** 1. ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ว่าการดำเนินงานร่วมกันหลายฝ่าย ควรจะมีกฎระเบียบที่สำคัญอะไรบ้าง แล้วเขียนบันทึกลงในเอกสารหมายเลข 19	1. ผลการคิดส่วนตัวว่าการทำงานร่วมกันควรจะมีกฎระเบียบที่สำคัญด้านใดบ้าง	<u>เอกสารหมายเลข 19</u> แบบบันทึกรายการกฎ ระเบียบที่สำคัญ
	2. ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารหมายเลข 20 ใบความรู้ เรื่อง การจัดทำกฎระเบียบการดำเนินงาน แล้วคิดเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองคิดเอาไว้ตามเอกสารหมายเลข 20 แล้วดำเนินการพัฒนากฎ ระเบียบการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานขยายอาชีพของตนเอง	2. ผลการคิดกฎ ระเบียบการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพการขยายอาชีพของตนเอง	<u>เอกสารหมายเลข 20</u> ใบความรู้ เรื่อง การจัดทำกฎ ระเบียบการดำเนินงาน
2. กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์	**เรียนรู้ด้วยตนเอง** 1. ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารหมายเลข 21 ใบความรู้ เรื่อง การกำกับ ดูแลการขยายอาชีพ	3. ผลการจัดทำผังการไหลของงานที่ใช้กำกับ ดูแลการดำเนินการขยายอาชีพ	<u>เอกสารหมายเลข 20</u> ใบความรู้ เรื่อง การกำกับดูแลการขยายอาชีพ
	2. ให้ผู้เรียนทดลองจัดทำผังการไหลของงานการขยายอาชีพ		

เอกสารหมายเลข 20 : แบบบันทึกรายการกฎ ระเบียบที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ ขอให้ผู้เรียน คิดพิจารณาว่าในการขยายอาชีพ เราจะต้องมีผู้ร่วมงานระดับต่าง ๆ เพิ่มเข้ามามากมาย เราควรคำนึงถึงอะไรบ้างที่จะต้องนำมาเป็นกฎ ระเบียบของการทำงานร่วมกัน ขับเคลื่อนแผนการขยายอาชีพไปสู่ความสำเร็จ

อะไรที่จะต้องนำมากำหนดเป็นระเบียบ	ข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบที่ควรจะมี
ตัวอย่าง 1. การเข้าปฏิบัติงาน	1.1 เวลาการเข้า – เลิก งาน …….. 1.2 การแต่งกาย ..... 1.3 จรรยา มารยาท .....

เอกสารหมายเลข 21 : ใบความรู้ เรื่อง การจัดทำ กฎ ระเบียบการดำเนินงาน

ความคิดรวบยอด

การจัดให้มีกฎ ระเบียบการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมการดำเนินงานสู่ความสำเร็จ ตามหลักการบริหารจัดการยุคใหม่ที่จะมีข้อกำหนดเป็นแนวทางเดียวกันที่เริ่มต้นจากการมีปรัชญาอุดมการณ์ร่วมกัน ระเบียบวิธีการดำเนินงาน กฎแห่งความปลอดภัย และการสร้างแรงจูงใจร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน

โครงสร้างของกฎระเบียบการดำเนินงาน

โครงสร้างของกฎระเบียบหรือข้อตกลงการทำงานร่วมกันจะมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. แนวคิดอุดมการณ์ของการขยายอาชีพ
2. วิถีชีวิตในการทำงาน
3. การใช้วัสดุอุปกรณ์
4. การทำงาน
5. ความปลอดภัย
6. แรงจูงใจ

องค์ประกอบทั้ง 6 ประการ เราสามารถยืดหยุ่นปรับบางองค์ประกอบออกไปหรือจะเพิ่มองค์ประกอบอื่นเข้ามาให้เหมาะสมกับสภาพของบุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบด้วยลักษณะคน 3 ประเภท คือ

1. ผู้รับผิดชอบสูง ต้องการความเป็นอิสระการทำงาน
2. ผู้รับระเบียบทำตามพร้อมรับรู้ เชื่อฟัง
3. ผู้มีความรับผิดชอบต่ำต้องได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิด

ดังนั้น การจัดทำระเบียบอาจต้องให้ความสำคัญกับลักษณะบุคลากรของเราว่า อยู่ในกลุ่มใดมากที่สุด การออกระเบียบ จะต้องสัมพันธ์กับลักษณะคนส่วนใหญ่

รายละเอียดของโครงสร้างกฎ ระเบียบการขยายอาชีพ

การเขียนรายละเอียดกฎระเบียบจะต้องบอกเหตุและผล และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเข้าใจตรงกันหมดทุกคน มีลักษณะการวิเคราะห์เพื่อการเขียนกฎระเบียบดังนี้

องค์ประกอบ	ข้อบังคับ	แนวปฏิบัติ
อุดมการณ์	ทุกคนต้องรับรู้และทำความเข้าใจต่ออุดมการณ์ ดังนี้ 1. สร้างคุณภาพผลผลิต 2. สร้างประสิทธิผลการทำงาน 3. ทุกชีวิตปลอดภัย	 - ทำตามขั้นตอนคู่มือปฏิบัติไม่ให้ผิดพลาด - จิตใจต้องรับรู้ ยอมรับว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้อง
วิถีชีวิต	1. เวลาเริ่มต้นและเลิกงาน 2. การแต่งกายรัดกุม	1. 08.00 – 17.00 น. 2. ใส่เสื้อนุ่งทับ กางเกง ใส่ผ้าคลุมผม ไม่ให้รุ่มร่าม เกาะเกี่ยว ผลผลิตเสียหาย
การใช้วัสดุอุปกรณ์	1. เบิกรับวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ 2. การใช้วัสดุ 3. การใช้เครื่องมืออุปกรณ์	1. ตามที่ระบุไว้ในใบงานเท่านั้น 2. ใช้ตามข้อกำหนดในใบงานเท่านั้น 3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ หากนำไปใช้แล้วเกิดเสียหายให้แจ้งรายละเอียดความเสียหายเพื่อจัดซ่อม
การทำงาน	1. ทำความกระจ่างในขั้นตอนการทำงานของตนเองให้ชัดเจน 2. ตรวจสอบหาข้อบกพร่องการดำเนินงานในส่วนของตนเอง	1. ศึกษาเอกสารขั้นตอนการทำงานในส่วนที่รับผิดชอบ 2. ตรวจสอบจากแผนปฏิบัติการว่า งานเกิดผลตามที่กำหนดไว้ในช่องผลที่เกิดหรือไม่ มีข้อบกพร่องอะไร
ความปลอดภัย	1. การพ่นจุลินทรีย์ 2. การทำงานกลางแดด 3. การใช้มีดหวดทำงาน	1. ต้องสวมเสื้อผ้าปกปิดร่างกายให้รัดกุมมิดชิด ไม่ให้จุลินทรีย์กระทบร่างกายได้ 2. ต้องแต่งกายมิดชิด สวมถุงคลุมศีรษะ บ่าหัวไหล่ และสวมหมวกปีก ป้องกันแสง 3.1 ด้ามมีดต้องเจาะรูร้อยเชือก คล้องข้อมือกันมีดหลุด 3.2 กรณีทำงานร่วมกันหลายคนต้องแบ่งพื้นที่ และทำงานเดินหน้าทิศทางเดียวกัน
แรงจูงใจ	1. ขวัญกำลังใจในทำงาน	1.1 ห้ามว่ากล่าวตักเตือนระหว่างคนงานด้วยกัน

องค์ประกอบ	ข้อบังคับ	แนวปฏิบัติ
	2. นำผลผลิตไปบริโภค 3. การหยุดพักระหว่างทำงาน	1.2 การว่ากล่าวตักเตือนจะมีบุคคลรับผิดชอบเป็นผู้ตรวจที่ปรึกษาดำเนินการเอง 1.3 ใช้คำพูดที่ไพเราะซึ่งกันและกัน 2. ควรจัดแบ่งผลผลิตที่ตกมาตรฐานไปบริโภคเท่านั้น 3. ให้หยุดพักได้ทั้งช่วงเช้าและบ่ายรวม 2 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที โดยให้หยุดและเลิกพักพร้อมกัน เป็นไปตามอัธยาศัยของแต่ละกลุ่ม

กิจกรรมที่ 17

เมื่อผู้เรียนศึกษาเอกสารหมายเลข 20 แล้ว ดำเนินการพัฒนากฎ ระเบียบการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานขยายอาชีพของตนเอง หรืออาชีพของผู้ประสบความสำเร็จ

เอกสารหมายเลข 22 : ใบความรู้ เรื่อง การกำกับ ดูแลการขยายอาชีพ

ความคิดรวบยอด

การกำกับ ดูแลการขยายอาชีพเป็นกิจกรรมของผู้ประกอบการที่จะต้องมีระบบสารสนเทศให้มองเห็นความก้าวหน้าความสำเร็จของงานในแต่ละภารกิจว่าไปถึงไหน ด้วยการทำกิจกรรมลักษณะความสำเร็จในแผนกลยุทธ์มากำหนดระยะเวลาที่ต้องใช้จริง เขียนเป็นผังการไหลของงานใช้เฝ้าระวังการดำเนินงาน

การดำเนินการกำกับ ดูแลการขยายอาชีพ

1. การจัดทำผังการไหลของงานของแต่ละภารกิจ ด้วยการ
   1.1 นำข้อความเป้าหมายกลยุทธ์ออกมาเป็นหัวเรื่องสำคัญ
   1.2 นำกิจกรรมออกมาจัดลำดับขั้นตอนก่อนหลัง
   1.3 นำลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ ออกมากำหนดเป็นผลการดำเนินงาน

จัดทำผังของงานในรูปแบบใดก็ได้ที่ผู้ประกอบอาชีพมีความเข้าใจดี (ตัวอย่างผังการไหลของงาน)

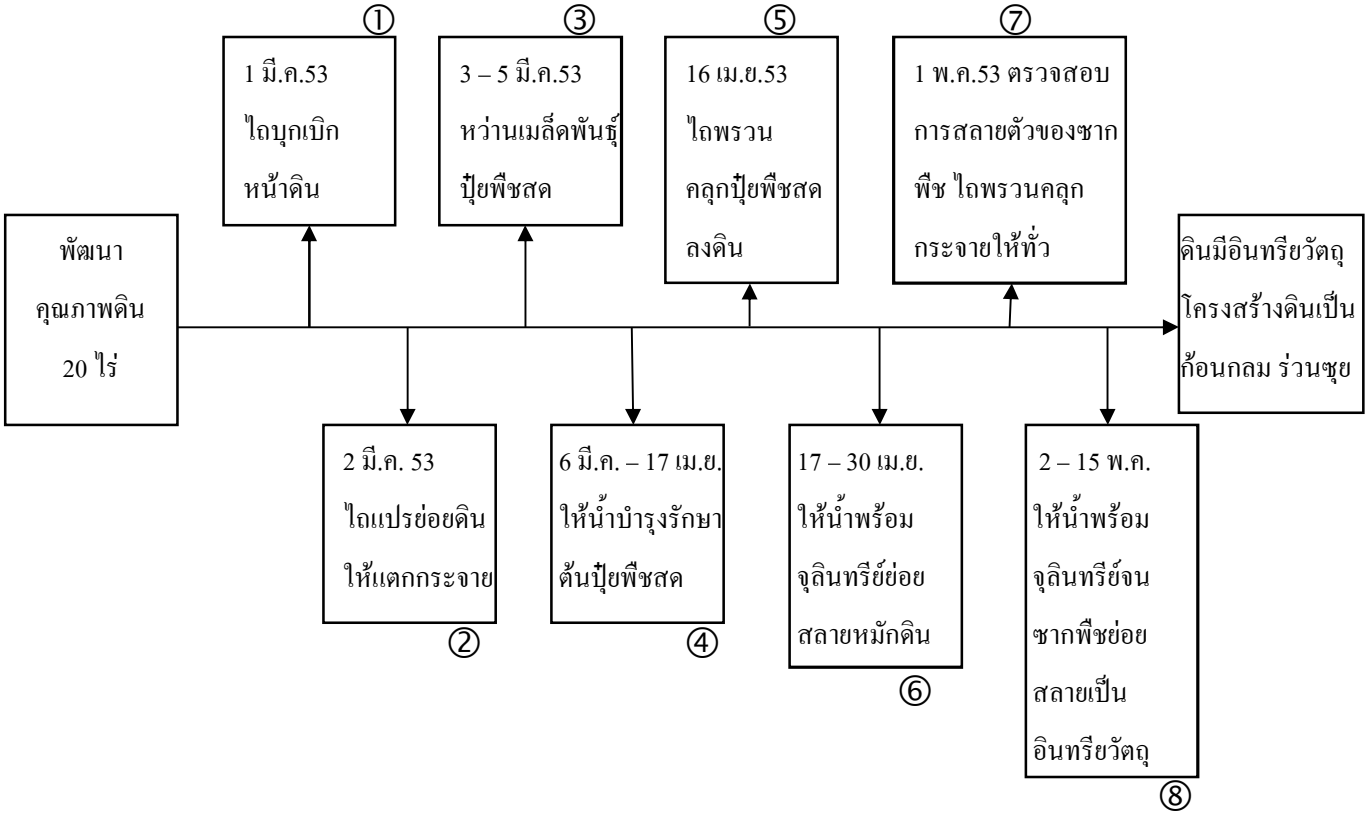

2. การใช้ผังการไหล กำกับดูแลการขยายอาชีพ ด้วยการ
   2.1 นำผังการไหลของงานติดผนังให้มองเห็น
   2.2 ติดตามระยะเวลาตามผังการไหลของงานว่า วันที่กำหนดกิจกรรมดำเนินการเสร็จหรือไม่ ถ้าเสร็จก็ทำเครื่องหมายบอกให้รู้ว่าเสร็จ

2.3 ถ้าไม่เสร็จผู้ประกอบการจะต้องติดตาม ค้นหาสาเหตุแล้วปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง

2.4 ดำเนินการปรับระยะเวลาในผังการไหลของงานให้เป็นความจริง

3. ประเมินผลการกำกับ ดูแลว่า มีส่วนใดประสบผลสำเร็จบ้าง และสำเร็จได้เพราะอะไรเป็นเหตุ จากนั้นดูว่า ส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จและมีอะไรเป็นเหตุ นำผลทั้งความสำเร็จและความเสียหายมาสรุปผล เพื่อนำผลกลับมาแก้ไขแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพได้

กิจกรรมที่ 18

ให้ผู้เรียนทดลองจัดทำผังการไหลของงานการขยายอาชีพของตนเอง หรืออาชีพของผู้ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพ

เรื่องที่ 2 การตรวจสอบให้การปฏิบัติการขยายอาชีพเกิดผลตามแผนปฏิบัติการ

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้

1. ตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการได้
2. ติดตาม แก้ไขข้อบกพร่องให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการได้

แผนปฏิบัติการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียน
ตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารใบความรู้ เรื่อง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ	ความเข้าใจในหลักการวิธีการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง	เอกสารหมายเลข 22 ใบความรู้ เรื่อง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ
	2. ให้ผู้เรียนคิดทบทวนประสบการณ์ของตนเองแล้วพิจารณาว่า ความรู้จากเอกสารเรื่อง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ มีความจำเป็นต่อการขยายอาชีพในระดับที่ตนเองทำหรือไม่ ถ้าไม่จำเป็น	ทัศนคติ เห็นด้วยต่อหลักการความรู้การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงาน	เอกสารหมายเลข 23 แบบบันทึกผลการตรวจสอบหาข้อบกพร่องและสรุปผลข้อบกพร่อง

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียน
	เพราะอะไร แล้วเขียนบันทึกผล เก็บเอาไว้ทบทวน เมื่อครั้งผู้เรียนมีโอกาสขยายอาชีพของตนเอง		

เอกสารหมายเลข 23 : ใบความรู้ เรื่อง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ

ความหมาย

การตรวจสอบ หมายถึง การพิจารณาหาข้อเท็จจริงว่า ถูกหรือผิด ดีหรือร้าย แต่การตรวจสอบในการขยายอาชีพให้ความสำคัญไปที่การหาข้อบกพร่องในการทำงานตามแผนปฏิบัติการ ด้วยการตรวจสอบว่า การดำเนินงานสามารถทำให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการหรือไม่ ถ้าไม่เกิดเป็นผลมาจากข้อบกพร่องอะไรบ้าง

ขั้นตอนดำเนินการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง

ในการดำเนินการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง มีขั้นตอนทำงานดังนี้

1. ผู้ประกอบการขยายอาชีพจะต้องรู้ว่า ควรตรวจสอบเรื่องอะไรด้วยการนำแผนปฏิบัติการมาพิจารณาหัวข้อผลที่เกิดที่สำคัญ มีความจำเป็นต้องตรวจสอบอะไรบ้าง

2. จัดทำรายการตรวจ ด้วยการนำหัวข้อผลที่เกิดที่คัดเลือกเอาไว้มาจัดทำรายการตรวจที่ประกอบด้วย รายการตรวจ รายละเอียดปฏิบัติการที่ต้องตรวจดังตารางต่อไปนี้

รายการตรวจ	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการตรวจ		ปรากฏการณ์ข้อบกพร่อง
		ถูก	ผิด	

3. จัดทำบันทึกผลการตรวจ ด้วยการนำรายการตรวจมาจัดเป็นเอกสารบันทึกผลการตรวจที่ประกอบด้วย รายการตรวจ (มาจากผลที่เกิดระบุไว้ในเอกสารแผนปฏิบัติการขยายอาชีพ) เกณฑ์พิจารณาที่ผู้ประกอบการจะต้องกำหนดขึ้นมาล่วงหน้า ผลการตรวจ การสรุปผลข้อบกพร่องการประเมินความรุนแรงของข้อบกพร่องและการกำหนดแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เอกสารหมายเลข 24 แบบบันทึกผลการตรวจสอบหาข้อบกพร่องและสรุปผลข้อบกพร่อง

<table>
<tr><td colspan="6">1. เอกสารบันทึกผลการตรวจหาข้อบกพร่อง เกษตรอินทรีย์ไร่ทนเหนื่อย ลพบุรี</td></tr>
<tr><td rowspan="2">2. รายการตรวจ</td><td rowspan="2">3. เกณฑ์การพิจารณา</td><td colspan="2">4. ผลการตรวจ</td><td colspan="2">5. ปรากฏการณ์เกี่ยวข้อง</td></tr>
<tr><td>ถูก</td><td>ผิด</td><td>ข้อมูลจากผู้รับผิดชอบ</td><td>ข้อมูลจากการสังเกตในแปลงเกษตร</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">6. สรุปข้อบกพร่อง</td></tr>
<tr><td colspan="3">6.1 สรุปข้อบกพร่องเนื่องมาจากแผนปฏิบัติการ</td><td colspan="3">6.2 สรุปข้อบกพร่องเนื่องมาจากบุคคลผู้รับผิดชอบ</td></tr>
<tr><td colspan="3"></td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="3">7. ผลการประเมินข้อบกพร่อง</td><td colspan="3" rowspan="3">8. แนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง</td></tr>
<tr><td rowspan="2">รายการตรวจ</td><td colspan="3">ผลการประเมิน ข้อบกพร่อง</td></tr>
<tr><td>ร้ายแรงมาก</td><td>ร้ายแรง</td><td>แก้ไขได้</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="3"></td></tr>
</table>

หมายเหตุ

☐ ร้ายแรงมาก = ไม่เกิดผลตามที่กำหนดและไม่ทำงานตามกิจกรรมขั้นตอน

☐ ร้ายแรง = ไม่เกิดผลตามที่กำหนด และทำตามกิจกรรมขั้นตอนไม่ครบ

☐ แก้ไขได้ = ไม่เกิดผลตามที่กำหนด แต่ทำตามกิจกรรมขั้นตอนครบถ้วน

4. ปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงานขยายอาชีพ ดังนี้

4.1 นำเอกสารบันทึกผลการตรวจมาจัดทำรายการตรวจและเกณฑ์การพิจารณาด้วยการเอาแผนปฏิบัติการมาพิจารณาว่า การจะตรวจสอบครั้งนี้จะตรวจสอบภารกิจและผลที่เกิดอะไรบ้าง โดยนำผลที่เกิดมาบรรจุลงมาในช่องรายการตรวจแล้วกำหนดเกณฑ์การตรวจ

4.2 นำเอกสารบันทึกผลการตรวจไปปฏิบัติการตรวจ 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 ปฏิบัติการตรวจพูดคุย สอบถามกับผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องและสรุปบันทึกผลการสอบถาม

4.2.2 ปฏิบัติการตรวจสอบบนงาน/ในแปลงเกษตรเพื่อสังเกตตรวจสอบหาข้อบกพร่อง

4.3 วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างผลการสัมภาษณ์และผลจากการสังเกตบนงานแล้วบันทึกสรุปผลข้อบกพร่องเนื่องมาจากแผนปฏิบัติการและเนื่องมาจากบุคคลผู้รับผิดชอบ

4.4 ประเมินผลข้อบกพร่อง จำแนกรายการที่พบข้อบกพร่อง

4.5 กำหนดแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง

สรุป

การตรวจสอบหาข้อบกพร่องเป็นระบบการบริหารจัดการ ที่มุ่งมั่นทำเพื่อให้การขยายอาชีพบรรลุผลได้ตามวิสัยทัศน์ แต่ที่สำคัญกระบวนการตรวจสอบนี้ ผู้ประกอบการขยายอาชีพต้องพึงคิดถึงอยู่เสมอว่า ระบบนี้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ดังนั้น การดำเนินการจริงจะต้องนำไปเพื่อพัฒนาแรงงานไม่ใช่เพื่อการลงโทษ ดังนั้น ผู้ร่วมงานควรจะได้ร่วมเรียนรู้เข้าถึงประโยชน์ของระบบการตรวจสอบด้วยกัน

กิจกรรมที่ 19

ให้ผู้เรียนคิดทบทวนประสบการณ์ของตนเอง แล้วพิจารณาว่าความรู้จากเอกสารหมายเลข 22 เรื่อง การตรวจสอบหาข้อบกพร่องการทำงานตามแผนปฏิบัติการ มีความจำเป็นต่อการขยายอาชีพในระดับที่ตนเองทำหรือไม่ ถ้าไม่จำเป็น เพราะอะไร แล้วเขียนบันทึกผลเก็บเอาไว้ทบทวน เมื่อผู้เรียนมีโอกาสขยายอาชีพของตนเอง

บทที่ 8

โครงการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ปฏิบัติการจัดทำแผนและโครงการขยายอาชีพได้

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่อง การจัดทำโครงการขยายอาชีพ เพื่อนำเสนอแหล่งทุน

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. เอกสารหมายเลข 25 ใบความรู้ เรื่อง เหตุผลของการทำโครงการขยายอาชีพ
2. เอกสารหมายเลข 26 ใบความรู้ เรื่อง การเขียนโครงการขยายอาชีพ

เรื่องที่ 1 การจัดทำโครงการขยายอาชีพเพื่อนำเสนอแหล่งทุน

ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จของการเรียนรู้	กิจกรรม	การวัดผล ประเมินผล	สื่อการเรียน
1. บอกความสัมพันธ์ระหว่างแผนธุรกิจขยายอาชีพกับโครงการขยายอาชีพได้ 2. รู้โครงสร้างการเขียนโครงการ	1. อ่านเอกสารหมายเลข 24 : ใบความรู้ เรื่อง เหตุผลของการทำโครงการขยายอาชีพ 2. อ่านเอกสารหมายเลข 25 : ใบความรู้ เรื่อง การเขียนโครงการขยายอาชีพ 3. ให้ผู้เรียนปฏิบัติการเขียนเอกสารโครงการขยายอาชีพของตนเอง 4. ให้ผู้เรียนนำเอกสารโครงการขยายอาชีพของตนเองไปนำเสนอผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้หาข้อบกพร่อง จุดแข็งต่าง ๆ แล้วปฏิบัติการพัฒนาเอกสารแผนของตนเอง	1. ทดสอบความเข้าใจในการศึกษาใบความรู้ 2. ตรวจสอบเอกสารโครงการขยายอาชีพ	<u>เอกสารหมายเลข 24</u> ใบความรู้ เรื่อง เหตุผลของการทำโครงการขยายอาชีพ

เอกสารหมายเลข 25 : ใบความรู้ เรื่อง เหตุผลของการทำโครงการขยายอาชีพ

ในการเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นเรื่องของการทำแผนธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผล การกำหนดทิศทางธุรกิจให้มีความพอดีและมีภูมิคุ้มกัน การกำหนดแผนปฏิบัติการสร้างความรอบรู้และขับเคลื่อนแผนสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณธรรม ซึ่งเป็นเรื่องภายในของผู้ประกอบการขยายอาชีพเท่านั้น แต่การทำธุรกิจที่จะต้องขยายตัวออกไปจำเป็นต้องใช้ทุนเพิ่มเติมหรือต้องได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชน การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวผู้ให้ต้องการทราบรายละเอียดการดำเนินงาน มีผลลัพธ์เป็นอย่างไร มีผลที่เกิดอะไรบ้าง และกระทบต่อสังคมชุมชนอย่างไร คุ้มค่าที่จะให้การสนับสนุนหรือไม่ หรือมีโอกาสที่จะสร้างกำไร นำรายได้มาคืนสถาบันทางการเงินได้หรือไม่

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการเขียนโครงการขยายอาชีพเพื่อนำเสนอขอรับความช่วยเหลือหรือสร้างความเชื่อมั่นให้กับแหล่งทุน

เอกสารหมายเลข 26 : ใบความรู้ เรื่อง การเขียนโครงการขยายอาชีพ

โครงการเป็นเอกสารภาพรวมของแผนธุรกิจ เพื่อใช้นำเสนอต่อสังคมในการเผยแพร่ความคิด หรือใช้นำเสนอเพื่อขอความช่วยเหลือ สนับสนุนเงินทุน ซึ่งประกอบด้วยสาระที่แสดงให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย

1. ชื่อโครงการ
2. เหตุผล หลักการ
3. เป้าประสงค์
4. วัตถุประสงค์
5. ผลได้ของโครงการ
6. วิธีดำเนินงาน
7. งบประมาณดำเนินการ
8. ผลดำเนินโครงการ

การเขียนโครงการ

1. การเขียนชื่อโครงการ

โดยทั่วไป มี 3 องค์ประกอบ คือ (1) ข้อความบ่งบอกว่าทำอะไร (2) ข้อความว่าเป็นของใครและ(3) นำเสนอใคร

“โครงการขยายอาชีพเกษตรอินทรีย์ ชุมชนบ้านคลองหาด นำเสนอขอการสนับสนุนจากทางอำเภอคลองหาด”

2. การเขียน ความสำคัญและหลักการ

เป็นสาระส่วนที่บอกความสำคัญของการจัดทำโครงการและหลักการดำเนินการ ซึ่งมีโครงสร้างการเขียน ดังนี้

2.1 โครงสร้างการเขียนความสำคัญ การเขียนความสำคัญในการขยายอาชีพ ควรจะเป็นสาระสำคัญในธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 เขียนบ่งบอกสภาวะแวดล้อมอาชีพ ได้แก่

(1) สภาพที่ดิน สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการดำเนินโครงการ

(2) ผลิตผลอะไรที่เหมาะสมในการผลิต

(3) ลักษณะคุณภาพผลผลิตที่ลูกค้าต้องการ

(4) ลูกค้าเป็นใคร อย่างไร

(5) ขายให้กับใคร ส่วนแบ่งทางการตลาดเป็นอย่างไร

(6) จะสามารถเข้าไปยึดตลาดส่วนแบ่งตลาดได้ร้อยละเท่าไร

2.1.2 เขียนสรุปให้เห็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ

(1) การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน

(2) การมีส่วนร่วมสร้างความพอเพียงด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชน

2.2 การเขียนหลักการ เป็นข้อความต่าง ๆ เพื่อบ่งบอกว่า โครงการจะทำอะไร ให้ใคร ทำแค่ไหน และทำอย่างไร ดังนี้

2.2.1 จะทำอะไร ให้ใคร ดังตัวอย่าง

(1) มุ่งเน้นผลิตผักผลไม้ระบบเกษตรอินทรีย์ ขายให้กับกลุ่มผู้รักษาสุขภาพ

2.2.2 ทำอย่างไรดังตัวอย่าง

(1) ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ระบบนิเวศธรรมชาติเข้าสู่ระบบการเกษตร

2.2.3 ทำที่ไหน ดังตัวอย่าง

(1) การดำเนินงาน จะเริ่มต้นที่แปลงเกษตรของผู้ทำแล้วส่งเสริมการเรียนรู้ขยายเครือข่ายการปลูกผักอินทรีย์ออกไป

2.3 ตัวอย่างการเขียนเหตุผลและหลักการ

เหตุผลและหลักการ

การตัดสินใจดำเนินการจัดทำเกษตรอินทรีย์ มีเหตุผลมาจาก

1. สภาพที่ดินของหมู่บ้านคลองหาด เป็นที่ดินเปิดป่าใหม่ เพื่อทำพืชไร่มาเพียง 5 ปี เกษตรกรไม่รู้จักและไม่เคยใช้สารพิษฆ่าแมลงและปราบวัชพืชเข้ามาใช้เป็นพื้นที่สะอาดปราศจากสารพิษ

2. ถ้าหากดำเนินการผลิตพืชผัก ผลไม้ในระบบเกษตรอินทรีย์ จะทำให้ผลิตผลที่ได้มา สะอาดไม่มีสารพิษตกค้าง

3. ผักผลไม้ที่ตลาดต้องการ จะเป็นผลผลิตที่ไร้สารพิษ มีการเจริญเติบโตไปตามธรรมชาติ และรสชาติเป็นไปตามสายพันธุ์

4. ขณะนี้กลุ่มผู้รักสุขภาพมีจำนวนมากขึ้น เนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ความปลอดภัยของอาหาร ทำให้กลุ่มคนกลุ่มนี้สนใจซื้ออาหารไร้สารพิษบริโภคมากขึ้นโดยลำดับ

5. มีผู้ค้าอาหารสุขภาพเข้ามารับซื้อถึงไร่นา จำนวนไม่จำกัด เพื่อกระจายสินค้าเข้าสู่ร้านค้าอาหารสุขภาพ

6. ผลการศึกษาติดตามส่วนแบ่งของตลาด อาหารสุขภาพพบว่า ขณะนี้มีผักผลไม้เข้าสู่ตลาดเพียงร้อยละ 0.25 ของพืชผักผลไม้ที่ปลูกในระบบเคมี เท่านั้น

จึงอาจสรุปได้ว่า ส่วนแบ่งของตลาดยังสูงมาก สามารถทำแล้วขายได้ จะเป็นโอกาสในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนบ้านคลองหาดได้พัฒนาเศรษฐกิจเข้าสู่ความพอเพียงตามอัตภาพของแต่ละครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการได้

จากเหตุผลดังกล่าว จึงอาจสรุปหลักการดำเนินงานได้ดังนี้

1. เป็นการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการผลิตผัก ผลไม้ในระบบอินทรีย์ขายให้กับกลุ่มผู้รักษาสุขภาพ
2. การดำเนินงานให้ความสำคัญกับการประยุกต์ระบบนิเวศธรรมชาติเข้าสู่ระบบการเกษตร
3. การดำเนินงานจะเริ่มต้นที่แปลงเกษตรของผู้นำแล้วส่งเสริมการเรียนรู้ขยายเครือข่ายการปลูกผักอินทรีย์ออกไป

3. การเขียนเป้าหมายโครงการ

3.1 โครงสร้างการเขียนเป้าหมายโครงการ ประกอบด้วย

ข้อความบ่งชี้ว่าทำอะไร	+	ปริมาณงาน	+	บอกระยะเวลาสำเร็จ

3.2 การเขียนข้อความเป้าหมายโครงการ ควรพิจารณาสิ่งต่อไป

(1) ข้อความบ่งชี้ว่าทำอะไร ต้องเป็นเรื่องสำคัญ เป็นหัวเรื่องหลักของโครงการ

(2) ปริมาณงานที่ระบุต้องมีข้อความสามารถทำได้จริง

(3) ระยะเวลาสำเร็จต้องเหมาะสมกับปริมาณงานและมีความเป็นไปได้จริงที่จะทำสำเร็จ

3.3 ตัวอย่างข้อความเป้าหมายโครงการ

จัดตั้งครัวเรือนบ้านคลองหาดให้ทำเกษตรอินทรีย์ครอบครัวละ 2 ไร่ จำนวน 200 ครอบครัว ให้แล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม 2552

4. การเขียนวัตถุประสงค์โครงการ

เป็นข้อความที่ขยายภาพของเป้าหมายโครงการให้มองเห็นภาระงานที่จะต้องทำให้สำเร็จ โดยมีรายละเอียดการคิด การเขียน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เป้าหมาย กำหนดภาระงานที่ควรทำแล้วทำให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายโครงการได้ เช่น

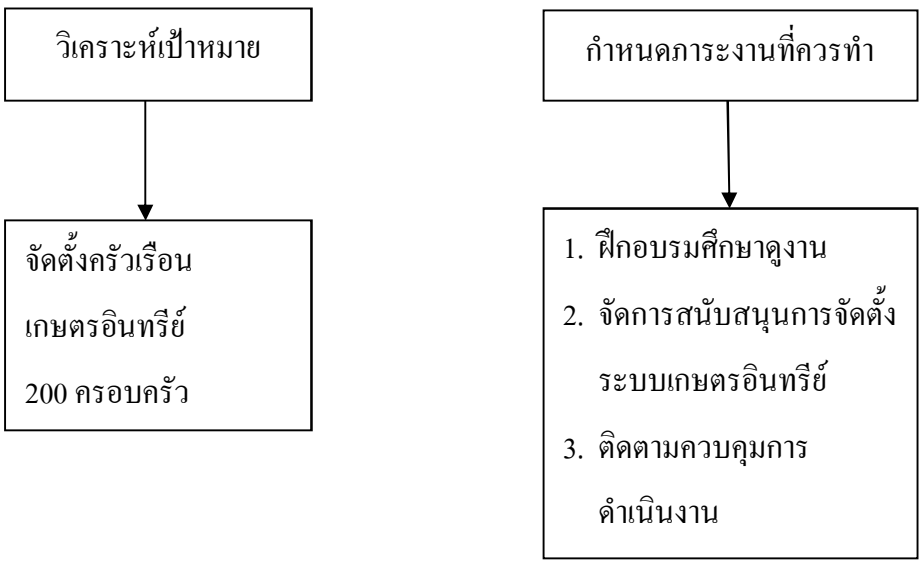

4.2 วิเคราะห์ภาระงาน กำหนดลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ ดังตัวอย่างนี้

ภาระงานที่จะทำ	**ลักษณะบ่งชี้ความสำเร็จ**
1. จัดฝึกอบรม 2. จัดสนับสนุน 3. ติดตามและพัฒนา	- สามารถเข้าใจเห็นความสำคัญอาชีพเกษตรอินทรีย์ - สามารถดำเนินอาชีพเกษตรอินทรีย์ได้ - อาชีพมีความเข้มแข็ง

4.3 เขียนวัตถุประสงค์โครงการตามโครงสร้างนี้

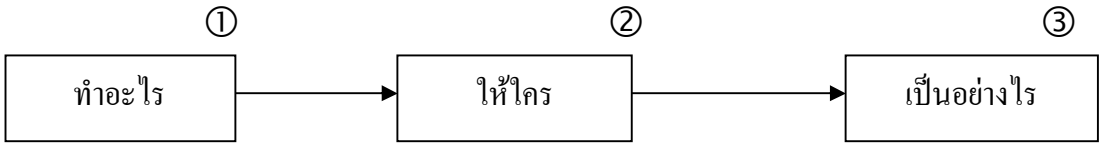

เพื่อฝึกอบรม เกษตรบ้านคลองหาด สามารถเข้าใจเห็นความสำคัญอาชีพเกษตรอินทรีย์

ตัวอย่างวัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อฝึกอบรมเกษตรกรบ้านคลองหาดให้สามารถเข้าใจเห็นความสำคัญอาชีพเกษตรอินทรีย์ได้
2. เพื่อสนับสนุนเกษตรบ้านคลองหาดให้สามารถดำเนินการประกอบอาชีพเกษตรอินทรีย์ได้
3. เพื่อติดตามพัฒนาให้เกษตรผู้ประกอบอาชีพเกษตรอินทรีย์ มีความเข้มแข็งในอาชีพได้

5. การเขียนผลได้ของโครงการ

การเขียนผลได้ของโครงการเป็นการเขียนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากโครงการอย่างมีเหตุมีผล ด้วยการนำวัตถุประสงค์โครงการมาวิเคราะห์กำหนดผลได้ที่ควรจะเกิดตามตัวอย่างวัตถุประสงค์ที่ 1

ข้อความในวัตถุประสงค์	ผลได้ที่ควรจะเกิด
1. ฝึกอบรมเกษตร	1. มีผู้ผ่านการฝึกอบรม 60 คน
2. เข้าใจและเห็นความสำคัญของเกษตรอินทรีย์	2.1 บอกวิธีการพัฒนาคุณภาพดินได้ 2.2 บอกวิธีการเพาะปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ได้ 2.3 บอกวิธีการอารักขาพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ได้

6. การเขียนวิธีดำเนินงาน

เป็นการเขียนเรียงลำดับในแต่ละจุดประสงค์ โดยมีขั้นตอนการเขียนดังนี้

6.1 ยกข้อความ วัตถุประสงค์และผลได้โครงการมาเป็นตัวตั้ง

6.2 ดำเนินการวิเคราะห์ผลได้แต่ละตัวเพื่อกำหนด กิจกรรม/ขั้นตอนวิธีการดำเนินงานที่เกิดผลได้

6.3 ระบุเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จของงาน

6.4 กำหนดระยะเวลาดำเนินงานที่เป็นจริง

ตัวอย่างการเขียนวิธีดำเนินงาน

6. วิธีดำเนินงาน

6.1 วิธีดำเนินงานตามจุดประสงค์ที่ 1 : เพื่อฝึกอบรมเกษตรบ้านคลองหาดให้สามารถเข้าใจเห็นความสำคัญอาชีพเกษตรอินทรีย์

ผลได้	กิจกรรม/ขั้นตอนวิธีดำเนินงาน	เกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จของงาน (KPI)	ระยะเวลา
1. มีผู้ผ่านการอบรม 60 คน	1. ประชาคมหมู่บ้านชี้แจงรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ	100%	ประชาคม 2 ครั้ง
2. ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ 2.1 การพัฒนาดิน 2.2 การเพาะปลูก 2.3 การอารักขาพืช	1. จัดสัมมนาให้มองเห็นภาพรวมของเกษตรอินทรีย์ 2. ศึกษาดูงานที่ไร่ทนเหนื่อย 2.1 ศึกษา สังเกตคุณภาพดิน 2.2 ศึกษา สังเกตวิธีการเพาะปลูก 2.3 ศึกษา สังเกตวิธีการอารักขาพืช 3. เปิดเวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรของไร่ทนเหนื่อย 4. สรุปผลการศึกษาสังเกตและการสัมมนา	80% ของผู้เข้ารับการอบรมบอกวิธีการพัฒนาดินได้ 80% ของผู้เข้ารับการอบรม บอกวิธีการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ได้ 80% ของผู้เข้าร่วมอบรม บอกวิธีการอารักขาพืชได้	2 วัน
3. เห็นความสำคัญอาชีพเกษตรอินทรีย์	3. ทบทวนสภาพเป็นจริงของตนเองกับประสบการณ์ที่ได้รับมา แล้วร่วมกันหาแนวทางของตนเอง	80% ของผู้เข้ารับการอบรมเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรอินทรีย์	2 วัน

7. การเขียนงบประมาณดำเนินการ

เป็นการนำกิจกรรม/ขั้นตอนดำเนินการมาวิเคราะห์รายละเอียดของรายจ่าย แล้วบรรจุในโครงการ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการเขียนรายละเอียดงบประมาณ

7. งบประมาณดำเนินการ

รวมงบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น 108,000 บาท

มีรายละเอียดการจ่าย ดังนี้

รายการจ่าย	รายละเอียดการจ่าย	งบประมาณ
** การพัฒนาดิน	ค่าจ้างไถบุกเบิก 120 ไร่ × 500 บาท ค่าจ้างไถแปร 120 ไร่ × 300 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด 120 ไร่ × 5 กก.× 20 บาท	60,000 บาท 36,000 บาท 12,000 บาท

8. การเขียนผลดำเนินโครงการ

เป็นการนำผลได้มา คิดวิเคราะห์ว่า ถ้าการดำเนินงานเกิดผลได้ตามที่กำหนด จะมีผลที่เกิดอะไรบ้าง และมีผลกระทบอย่างไรที่ทำให้มองเห็นคุณค่าของโครงการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

8. ผลดำเนินโครงการ

หากการดำเนินการเกิดผลได้ดังที่กำหนดไว้ จะมีผลที่เกิดตามมาและผลกระทบ ดังนี้

ผลได้ Output	ผลที่เกิด Effect	ผลกระทบ Impact
1. มีผู้ผ่านการอบรม 60 คน	1. โครงสร้างความรู้เกษตรเปลี่ยน	1. เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์
2. ผู้อบรมมีความรู้ความเข้าใจเกษตรอินทรีย์	2. ความคิดของเกษตรกรเห็นความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ปัจจัยภายในให้มีคุณค่าสูงขึ้น	2. การลดรายจ่ายของชุมชน
3. ผู้เข้าอบรมเห็นความสำคัญอาชีพเกษตรอินทรีย์	3. มีการประกอบการอาชีพเกษตรอินทรีย์ขึ้นในชุมชนบ้านคลองหาดแบบขนานใหญ่	3. ระบบเศรษฐกิจยกระดับเข้าสู่ความอยู่ดีมีสุข

กิจกรรมที่ 19

1. ให้ผู้เรียนเขียนโครงการขยายอาชีพ โดยอาจเป็นอาชีพของตนเองที่ประกอบการอยู่ หรืออาชีพที่มีความสนใจ โดยโครงการมีส่วนประกอบ

(1) ชื่อโครงการ

(2) เหตุผล หลักการ

(3) เป้าประสงค์

(4) วัตถุประสงค์

(5) ผลได้ของโครงการ

(6) วิธีดำเนินงาน

(7) งบประมาณดำเนินงาน

(8) ผลดำเนินโครงการ

2. ให้ผู้เรียนนำเอกสารโครงการขยายอาชีพของตนเองไปนำเสนอผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ในท้องถิ่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้หาข้อบกพร่อง จุดแข็งต่าง ๆ แล้วปฏิบัติการพัฒนาเอกสารของตนเอง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1.	นายประเสริฐ	บุญเรือง	เลขาธิการ กศน.
2.	ดร.ชัยยศ	อิ่มสุวรรณ์	รองเลขาธิการ กศน.
3.	นายวัชรินทร์	จำปี	รองเลขาธิการ กศน.
4.	ดร.ทองอยู่	แก้วไทรฮะ	ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร กศน.
5.	นางรักขณา	ตัณฑวุฑโฒ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้เขียนและเรียบเรียง

1.	นายอุทัย	หนูแดง	ข้าราชการบำนาญ

ผู้บรรณาธิการ และพัฒนาปรับปรุง

1.	นายพิชิต	แสงลอย	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2.	นางดุษฎี	ศรีวัฒนาโรทัย	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
3.	นางพรทิพย์	เข็มทอง	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
4.	นางสาวเยาวรัตน์	คำตรง	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

คณะทำงาน

1.	นายสุรพงษ์	มั่นมะโน	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
2.	นายศุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
3.	นางสาววรรณพร	ปัทมานนท์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
4.	นางสาวศริญญา	กุลประดิษฐ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
5.	นางสาวเพชรินทร์	เหลืองจิตวัฒนา	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้พัฒนาและปรับปรุงครั้งที่ 2 (วันที่ 4 - 10 พฤศจิกายน 2554)

1.	นางอัญชลี	ธรรมวิธีกุล
2.	นางดุษฎี	ศรีวัฒนาโรทัย
3.	นายสุธี	วรประดิษฐ์
4.	นางสาวกฤษณา	โสภี
5.	นายสุภาพ	เมืองน้อย
6.	นางสาวทิพวรรณ	วงค์เรือน

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

1. นางสาวปิยวดี คะเนสม กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
2. นางสาวชาลินี ธรรมธิษา กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
3. นางสาวเพชรินทร์ เหลืองจิตวัฒนา กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้ออกแบบปก

นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์ กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

คณะผู้ปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ปี พ.ศ. 2560

ที่ปรึกษา

1. นายสุรพงษ์	จำจด	เลขาธิการ กศน.
2. นายประเสริฐ	หอมดี	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่รองเลขาธิการ กศน.
3. นางตรีนุช	สุขสุเดช	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้ปรับปรุงข้อมูล

นางเยาวรัตน์	ปิ่นมณีวงศ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงาน

1. นายสุรพงษ์	มั่นมะโน	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. นายศุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. นางสาวเบ็ญจวรรณ	อำไพศรี	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. นางเยาวรัตน์	ปิ่นมณีวงศ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. นางสาวสุลาง	เพ็ชรสว่าง	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. นางสาวทิพวรรณ	วงค์เรือน	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
7. นางสาวนภาพร	อมรเดชาวัฒน์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. นางสาวชมพูนท	สังข์พิชัย	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ออกแบบปก : *ศุภโชค ศรีรัตนศิลป์*